

GS CPA, INC.
ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਭ ਅਕਾਊਂਟਿੰਗ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲੋੜਾਂ ਲਈ
Gurpreet Singh, CPA, MBA
Certified Public Accountant
 5450 Lafayette Road, Suite#3,
 Indianapolis, IN 46254
Ph:317-248-4802
 Fax: 317-800-7947
 e-mail: info@gscpainc.com Website: www.gscpainc.com

10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ
AMANTEL.COM
\$25 'ਚ 2600 ਮਿੰਟ (43.5 ਘੰਟੇ)
 ਘਰ ਦੇ ਫੋਨ ਅਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਲਈ ਇਕੋ ਰੇਟ
24/7 Customer Service ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ
 ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ
 1-888-652-6268, 732-983-4332/4333

PJ Insurance, Inc.
 5450 Lafayette Road, Suite # 3, Indianapolis, IN 46254
For All Your Insurance Needs.
Quality Service at affordable price
Home, Auto, Commercial, Worker Comp, Business
General Liability & other
 ਹੋਮ, ਆਟੋ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ, ਵਰਕਰ ਕੌੱਪ, ਬਿਜਨਸ ਜਨਰਲ ਲਾਇਬਿਲਟੀ-ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
Contact: Satvir K. Singh
Office Manager
Ph:317-666-7862
 Email: info@pjinsuranceinc.com

USPS - PP 1 **Fourteenth Year of Publication** ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ **Price 50¢** Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
 ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ **www.punjabtimesusa.com**

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 14, Issue 41, October 12th, 2013 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਸ਼ਰੇਆਮ ਬੇਨੋਮੀਆਂ

ਕਾਂਗਰਸੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਸਿੰਗ ਫਸੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਦੇਖ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਮੁੱਖ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ-ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਠਿੱਠੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸਰਗਰਮੀ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਫਰੇਲਣ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਿੱਥੇ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਸੱਤਾ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਬੇਨੋਮੀਆਂ ਨੂੰ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਸਲੀ ਚਿਹਰਾ ਬੇਨਕਾਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਰੇਤਾ-ਬਜਰੀ, ਕੇਬਲ ਨੈਟਵਰਕ ਤੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਬੇਨੋਮੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਘਿਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ ਮੰਤਰੀਆਂ ਸਣੇ ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰ ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸੱਤਾ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਲਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੁਨਾ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਰਗੜੇ ਲਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼

ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਗੂੰਜਦਾ ਹੈ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ, ਮੁਹਾਲੀ, ਖਰੜ, ਨਵਾਂ ਗਾਉਂ ਤੇ ਮੁੱਲਾਪੁਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ 'ਸੋਨੇ ਦੀ

ਖਾਣ' ਬਣੀ ਪਈ ਹੈ ਤੇ ਇਥੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਲੋਨੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬਣਨ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਵਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਉਸਾਰਨ ਦੇ ਕੀਤੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚੱਕ-ਬੱਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਚੁਨਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਉਦੋਂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਕ-

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਜਸਟਿਸ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ

ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਜਸਟਿਸ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬਣਾਏ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੈਰਿਫੇਰੀ ਵਿਚਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ, ਸਿਵਲ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਟੇਢੇ-ਮੇਢੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਰੀਦ ਕੇ ਮੋਟੇ ਮੁਨਾਫੇ ਕਮਾਏ ਹਨ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਸਾਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਵੇਚ-ਵੱਟ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਬੰਤ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲੈਂਡ ਮਾਫੀਆ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਘਪਲੇ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕਈ ਆਗੂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਡੀਲਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਮਾਮਲਾ ਸਿੱਖਾਂ ਉਤੇ ਭਾਰੀ ਪਿਆ

ਹੁੱਲੜਬਾਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਭੰਨਤੋੜ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਟੋਟੇ ਕਰ ਕੇ ਵੱਖਰਾ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ ਬਣਾਉਣ ਖਿਲਾਫ ਹਿੰਸਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੈ ਪਰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ੀਲ ਸਿੰਧੇ ਨੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਬਦਤਰ ਹੋ ਰਹੀ ਸਥਿਤੀ ਕਾਰਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ

ਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਠੱਪ ਹੋਣ ਕਿਨਾਰੇ ਪੁੱਜਣ ਕਰ ਕੇ ਐਸਮਾ (ਈ.ਐਸ.ਐਮ.ਏ.) ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲੰਬੇ ਦਿਨੀਂ ਕੁਝ ਹੁੱਲੜਬਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਜਿਆਨਾਗਰਮ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਭੰਨਤੋੜ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬੀੜਾਂ ਨੂੰ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

Dhade & Associates, PC **Immigration Lawyers**
WE FIGHT FOR YOUR RIGHTS!
ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ
 *ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਵੀਜ਼ੇ (ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਆਦਿ)
 *ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ *ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ *ਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਆਫ ਸਟੇਟਸ
 *ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ *ਰਿਫਿਊਜ਼ੀ ਕੇਸ *ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਭੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
 *ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ 12 ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
Ph:248-254-3441
 Fax:(248) 254-3443 www.eagle.pro, Email: info@eagle.pro
 Herman Singh Dhade
 Immigration Lawyer
7071 Orchard Lake Rd, Suite 320, W. Bloomfield, MI 48322

World Wide Travel
www.fly2world.com
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ \$1025* **ਦਿੱਲੀ \$825*** **ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ \$995***
DETROIT 734 838 9998 **CHICAGO 312 224 8800**
 *ਰੇਟ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਰਾਊਂਡ ਟ੍ਰਿਪ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਸਮੇਤ ਹਨ। ਸਫਰ ਦਾ ਸਮਾਂ 10 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ 10 ਮਾਰਚ 2014 ਦਾ ਹੈ
 *ਰੇਟ ਬਿਨਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿਤੇ ਵਾਪਸ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਕਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਉਪਰ ਦਿੱਤੇ ਫੋਨ ਨੰਬਰਾਂ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ।

ਪੰਜਾਬੀ ਆਰਟਿਸਟ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਰਜਿਆ ਇਤਿਹਾਸ

ਦਲਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ

ਜਲੰਧਰ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਕੰਗ ਖੁਰਦ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਆਰਟਿਸਟ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਅੰਬਰੀ ਉਡਾਣਾਂ ਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਸਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਆਰਟ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਦਾ ਬੂਟਾ ਆਣ ਖੜਕਾਇਆ ਸੀ। ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਬਾਗ-ਬਗੀਚਿਆਂ, ਫੁੱਲਾਂ, ਮੋਰ ਤੇ ਹੋਰ ਪੰਛੀ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਤਸਵੀਰ ਧਾਰ ਲੈਂਦਾ। ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਨੂੰ ਦੁਬਈ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲਣ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆ ਉਥੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਆਰਟ ਕਲਾਸਾਂ ਵੀ ਲਾਈਆਂ। ਸਾਲ 1998 ਵਿਚ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਜ਼ਰੀਏ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਤੇ ਕੈਨਸਸ ਸਿਟੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਆਰਟ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਗੱਡੀਆਂ, ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਫੀਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਆਰਟਿਸਟ ਨੇ ਸਪਰਿੰਗ ਹਾਰਬਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਐਮ.ਬੀ.ਏ. ਕਰ ਲਈ। ਉੱਜ ਉਸ ਨੇ ਆਰਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਕੈਲਮਜੂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਿਵਾਸ ਉਤੇ ਹੀ 'ਆਰਟਿਸਟ ਸਿੰਘ'

ਗਿੰਨੀਜ਼ ਬੁੱਕ 'ਚ ਕਰਾਇਆ ਨਾਂ ਦਰਜ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਦੇ ਨਾਂ ਤਹਿਤ ਕਾਰੋਬਾਰ ਖੋਲ੍ਹ ਲਿਆ।

ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ 'ਆਰਟਿਸਟ ਸਿੰਘ' ਵਿਖੇ ਹੀ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ੈਡ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਬਣਾਇਆ। ਸਪਾਂਸਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ 35000 ਡਾਲਰ ਦੀ ਕੈਨਵਸ, 27000 ਡਾਲਰ ਦਾ ਪੇਂਟ ਖਰੀਦ ਕੇ ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ 'ਆਰਟ ਪਰਾਈਜ਼ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕੰਪੀਟੀਸ਼ਨ' ਲਈ ਪੇਂਟਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। 38 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ 20 ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ 4500 ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ। ਫਿਰ 9 ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ 9 ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਰ ਮੀਲ ਲੰਮੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਵਿਛਾ ਕੇ ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ। ਇੰਜ ਲਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਪੇਂਟਿੰਗ ਦੀ ਚਾਰ-ਦੀਵਾਰੀ ਅੰਦਰ ਵਸਿਆ ਹੋਵੇ। ਹੁਣ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਮੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਹੈ।

ਇਸ ਕੰਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰੋਬਰਟ ਹੈਨਕੋਨ ਜੋ ਵਕੀਲ ਹਨ, ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਅਤੇ ਗਿੰਨੀਜ਼ ਬੁੱਕ ਰਿਕਾਰਡ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨੇਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮਿਣਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਮਿਣਤੀ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅੰਸਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾਪਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ਉਪਰ ਕੈਮਰਾ ਫਿੱਟ ਕਰ ਕੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਗਲੀਆਂ, ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰੋਬਰਟ ਹੈਨਕੋਨ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ 10652 ਫੁੱਟ ਲੰਮੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਬਣਾ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗਿੰਨੀਜ਼ ਬੁੱਕ ਵਿਚ ਨਾਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੁਬਾਰਕ ਆਖੀ।

ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਇੰਡੀਅਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇ, ਉਹ ਵੀ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਮੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਬਣਾ ਕੇ

ਤਾਂ ਕਿ ਨਵੀਂ ਪਨੀਰੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੀ ਸਿਤਾਰਾ ਬਣ ਜਾਵੇ, ਐਨ ਜਿਵੇਂ ਇਥੋਂ ਦੀ ਅਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਆਰਟ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਲਵਰ ਮੈਡਲ ਜਿਤਿਆ ਸੀ।

ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਦੂਜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਤਕ ਟੀਚਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਦਿੱਤੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਫ਼ੋਨ (267-978-0808) ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਚਿੱਤਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਦਕਾ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਗਿੰਨੀਜ਼ ਬੁੱਕ ਆਫ ਵਰਲਡ ਰਿਕਾਰਡਜ਼ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਇਆ

ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸੰਮਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗੀ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸਿੱਖ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 1990 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਅਮਰੀਕੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਸੰਮਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਦੇਵੇਗੀ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸੰਮਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਫੇਰੀ ਮੌਕੇ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਸਖਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਾਰਨ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ।

A & I Transport

123 E Lee Rd., Watsonville, CA, 95076
Ph: 831-763-7805

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

11 ਵੈਸਟਰਨ ਸਟੇਟਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਲ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਾਸਤੇ

2012, 13 ਤੇ 14 ਮਾਡਲ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਕੋਰ ਟਰੱਕ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਫੋਨ: 1-888-664-4004

Fax: 831-724-2010 e-mail: aa@aitruckingllc.com

> ਅਸੀਂ 1990 ਤੋਂ ਕੁਆਲਿਟੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ

> 22 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪੇਮੈਂਟ

Weekly Pay Roll

ਏ. ਐਂਡ ਆਈ. ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ

ਵਾਟਸਨਵਿਲ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

H K TRANSPORT INC

Division of HK Incorporated

1401 West Ray St, Indianapolis, IN 46221

Ph: 317-408-3211, web: www.hktransportinc.com

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸਾਰੀਆਂ 48 ਸਟੇਟਾਂ ਲਈ, ਡਰਾਈ ਫਰੇਟ, 100% ਨੋ ਟੱਚ, ਨਵੇਂ ਨਕੋਰ ਟਰੇਲਰ ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪੋਜ਼ਿਟ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ 5000 ਡਾਲਰ ਸਾਈਨ-ਇਨ ਬੋਨਸ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਲਈ	ਡਰਾਈਵਰ ਲਈ
92% ਫਲੈਟ ਡਿਸਪੈਚ	42 ਸੈਂਟ ਤੱਕ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ
30 ਸੈਂਟ/ਗੈਲਨ ਤੱਕ ਫਿਊਲ ਡਿਸਕਾਊਂਟ ਨਵੇਂ ਨਕੋਰ ਟਰੇਲਰ	95% ਲੋਡ ਯਾਰਡ 'ਚ ਹੁੱਕ ਐਂਡ ਡਰਾਪ ਨਵੇਂ ਨਕੋਰ ਟਰੇਲਰ
ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਾਇਰ ਰਿਬੇਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹਰ 15 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਅਦਾਇਗੀ	ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਟਰੱਕ ਹਰ 15 ਦਿਨ ਪਿਛੋਂ ਤਨਖਾਹ

ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ:

■ ਕਲਾਸ ਏ ਸੀ ਡੀ ਐਲ ਅਤੇ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਵੇ ■ ਉਮਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 23 ਸਾਲ

■ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 2 ਸਾਲ ਦਾ ਓ ਟੀ ਆਰ ਅਤੇ ਕੁਲ 5 ਸਾਲ ਦਾ ਤਸਦੀਕਯੋਗ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇ।

ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ 'ਲੀਜ਼ ਟੂ ਬਾਈ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਲਾਭ ਵੀ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਅਤੇ ਪੰਪ 'ਤੇ ਫਿਊਲ ਰਿਬੇਟ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਫੋਨ 317-408-3211

ਜਾਂ ਵੈਬ ਸਾਈਟ www.hktransportinc.com 'ਤੇ ਅਰਜੀ ਭਰੋ

ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖਬਰਦਾਰ!

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬਿਰਧ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵੀ ਹੱਥ ਧੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ 'ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਾਨੂੰਨ 2007' ਵਿਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਾਲ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਦ 23 ਦਾ ਜਾਇਦਾਦ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਚ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 23 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸਮਾਜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਮੁਤਾਬਕ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਬਿਰਧ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤਬਦੀਲ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 23 ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਸਮੇਂ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਾਪੇ

ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਰਹਿਮੋ-ਕਰਮ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

'ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਬਾਰੇ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਾਨੂੰਨ 2007' ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਾਗੂ ਤਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ-ਦੋ ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਮਾਜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਮੁਤਾਬਕ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਜੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 23 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਾਧਾਰਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵਾਪਸ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੰਜ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਲਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀ ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ

ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਾਫ਼ੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੀ ਛਤਰੀ ਨਿਲਾਮ

ਲੰਡਨ: ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੀ ਚਾਂਦੀ ਦੀ ਬਣੀ ਛਤਰੀ ਲੰਡਨ ਦੇ ਲੋਕਹੋਮਸ ਨਿਲਾਮੀ ਘਰ ਵਿਚ 11250 ਪਾਭ ਦੀ ਨਿਲਾਮ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਿਲਾਮੀ ਘਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਮੁੱਲ 5 ਤੋਂ 7 ਹਜ਼ਾਰ ਪੌਂਡ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

24 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਉਚਾਈ ਅਤੇ 362 ਗ੍ਰਾਮ ਭਾਰ ਵਾਲੀ ਇਹ ਛਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਸਰ ਚਾਰਲਸ ਅਮਪਰਸਟਨ ਐਟਰੇਸਕ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚੋਂ ਹੈ। ਸਰ ਚਾਰਲਸ 1882 ਤੋਂ 1887 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਰਹੇ ਸਨ।

ਭਾਜਪਾ 3 ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 10 ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ: ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਉਹ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਤਿੰਨ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪਾਰਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ 10 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜੇਗੀ। ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਇੰਨੀਆਂ-ਇੰਨੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੂਬੇ 'ਚ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੋਰਚਾ ਖੋਲਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਖਾਸ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਕਮਾਤਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਹਨ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਰੂਸ ਤੇ ਚੀਨ ਦਾ ਦੌਰਾ 20 ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ:

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ 20 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਰੂਸ ਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਅਹਿਮ ਦੌਰੇ ਉੱਪਰ ਜਾਣਗੇ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਵਪਾਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੇ ਉੱਦਮ ਬਾਰੇ ਕਈ ਸਮਝੌਤੇ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਹੈ। ਉਹ 20 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਰੂਸ ਪਹੁੰਚਣਗੇ ਜਿਥੇ ਪਰਮਾਣੂ ਸਹਿਯੋਗ, ਵਪਾਰ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਵਰਗੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਪਰ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ 22 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਮਾਸਕੋ ਤੇ ਪੇਈਚਿੰਗ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣਗੇ ਜਿਥੇ ਦੁਪਾਸੀ ਦਰਿਆਈ ਵਿਵਾਦ, ਵਪਾਰ ਘਾਟਾ ਤੇ ਭਾਰਤ-ਚੀਨ ਸਰਹੱਦੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਰੂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਪੁਤਿਨ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤੀ ਪਰਮਾਣੂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਰੂਸ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਟੈਲੀਕਾਮ ਖੇਤਰ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣਗੇ।

'ਰੱਬੀ ਕਣ' ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ

ਸਟਾਕਹੋਮ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਪੀਟਰ ਹਿੰਗਜ਼ ਤੇ ਬੈਲਜੀਅਮ ਦੇ ਫਰੈਂਕੁਇਸ ਐਂਗਲਰਟ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ 'ਚ ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਗਾਡ ਪਾਰਟੀਕਲ' ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੈ।

84 ਸਾਲਾ ਹਿੰਗਜ਼ ਤੇ 80 ਸਾਲਾ ਐਂਗਲਰਟ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਬਤੀ ਘਾਲਣਾ ਮਗਰੋਂ ਲੱਭੇ ਗਏ 'ਰੱਬੀ ਕਣ' ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਸਥੂਲ ਕਿਉਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਜੇਮਸ ਰੋਬਿਨਸਨ ਤੇ ਰੈਂਡੀ ਸਕੇਕਮਨ ਅਤੇ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਥਾਮਸ ਸੂਈਡਫ ਨੂੰ ਮੈਡੀਸਨ/ਫਿਜ਼ੀਓਲੋਜੀ ਵਿਚ ਇਹ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈੱਲ ਆਪਣੀ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਰੋਬਿਨਸਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਸਕੇਕਮਨ ਬਰਕਲੇ ਵਿਚ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੈ।

Tandoori King

7220 Rockville Road, Indianapolis IN 46214

(Intersection of Rockville Rd & Girls School Rd)

Best North Indian Food in Indianapolis

ਤੰਦੂਰੀ ਚਿਕਨ, ਬਟਰ ਚਿਕਨ, ਸਾਗ ਪਨੀਰ, ਚਨਾ ਮਸਾਲਾ- ਇਕ ਵਾਰ ਖਾਓਗੇ, ਤੁਸੀਂ ਮੁੜ ਮੁੜ ਆਓਗੇ

Our speciality is that we use less oil for cooking and cook according to the choice of customers that they need spicy or mild.

ਟਰੱਕਾਂ ਲਈ ਵਾਧੂ ਪਾਰਕਿੰਗ ਅਤੇ ਟਰੱਕਰ ਵੀਰਾਂ ਲਈ 10% ਛੋਟ

\$5 off on \$26 purchase
\$4 off on \$21 purchase

(317) 240-8000

Customers can go online for coupons.
www.tandoorikingindy.com

Lunch Buffet Lunch Special
11 AM to 3:00 PM \$1 off

Dinner Time
Daily 5:00 PM-9:30 PM

ਟਰੱਕ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

2007 ਕੈਨਵਰਥ ਟੀ-600, ਕੈਟ ਮੋਟਰ, 10 ਸਪੀਡ, 630,000 ਮੀਲ, ਥਰਮੋਕਿੰਗ ਏ.ਪੀ.ਯੂ. 0 ਆਈਡੀਅਲਿੰਗ, 6.87 ਮੀਲ ਪ੍ਰਤੀ ਗੈਲਨ ਐਵਰੇਜ ਹਿਸਟਰੀ, ਮਿਸ਼ਲਿਨ ਦੇ 10 ਟਾਇਰ ਵਧੀਆ ਹਾਲਤ, ਨੀਲਾ ਰੰਗ, ਟੈਕਸਸ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪਲੇਟਾਂ ਅਤੇ ਇੰਜ਼ੈਰੈਂਸ ਸਮੇਤ ਵਿਕਾਊ ਹੈ।

ਕੀਮਤ: \$43,500

30% ਡਾਊਨ ਦੇ ਕੇ ਓਨਰ ਫਾਇਨਾਂਸ ਉਪਲਬਧ

ਫੋਨ: 281-788-4571

INDIAN BAZAAR ਇੰਡੀਅਨ ਬਜ਼ਾਰ

334 S. Emerson Ave., GREENWOOD, IN 46143

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਅਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

- ਖਾਣਾ ਸ਼ੁੱਧ ਵੈਸ਼ਨੋ, ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੋਸੇ, ਚਾਟ, ਥਾਲੀ
- ਕੈਟਰਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
- ਵੱਡੇ ਆਰਡਰ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ
- ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ

ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ 10% ਛੋਟ

ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਓਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ 'ਚ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਰੇਟ 'ਤੇ ਮਿਲੇਗੀ।
ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ
ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਓ
DESIGNER LEHANGAS, SUITS, SAREES, KIDS WEAR

ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਲਹਿੰਗੇ, ਸੂਟ ਤੇ ਸਾੜੀਆਂ
ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ

Preet BOUTIQUE

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਲਈ ਕਲੀਰੇ, ਗਾਨੇ, ਸੁਰਮੇਦਾਨੀ, ਕਿਰਪਾਨ, ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਜਾਗੋ ਮਟਕੀ, ਪਰਾਂਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ

Call: 317-603-4018, 317-332-1387

E-mail: spkaurus@yahoo.co.in
Facebook preetboutique

ਭਾਰ ਘਟਾਓ, ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਬਚੋ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਭਾਰ ਵਧਣ, ਸੂਗਰ, ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਕਬਜ਼, ਕਮਰ ਦਰਦ, ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਦਰਦ, ਹਰਦਮ ਥਕੇ ਰਹਿਣ, ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਸਾਹ ਚੜ੍ਹਨ ਆਦਿ ਅਲਾਮਤਾਂ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?

> ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਦੇਸੀ ਦਵਾਈਆਂ ਵਰਤ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਵਜ਼ਨ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਸਾਈਡ ਇਫੈਕਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

> ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਪਿਛਲੇ 32 ਸਾਲ ਤੋਂ 72 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹਰਬਲ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

Safe & Easy Weight Loss
Ph: 317-886-4858

www.punjabweightloss.blogspot.com
www.goherbalife.com/skaur

Ph: 317-534-5151, 317-997-9140

ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਵੱਲੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ

ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਨਿਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਦੋਂ ਇਕ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਅਪਰਾਧੀ ਅਸਲੇ ਸਣੇ ਫੜੇ ਗਏ। ਲੰਬੇ ਦਿਨੀਂ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪਿੰਡ ਜਗਾ ਰਾਮ ਤੀਰਥ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਵਸੀ ਜੰਬਰ ਬਸਤੀ ਦੀ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਪਤੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਯੂਥ ਵਿੰਗ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬਠਿੰਡਾ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਫੜੇ ਗਏ ਤੋਂ ਗੱਲ ਸਾਫ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਲੱਖਾ ਸਧਾਣਾ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਗਰੋਹ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਉਦੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖੀ ਸੀ

ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਐਮਪੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਯੂਥ ਨੇਤਾ ਹਰਜਿੰਦਰ ਬਿੱਟੂ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੋਹ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਚੁੱਕਣ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਹਰ ਫਰੰਟ 'ਤੇ ਬਰਬਾਦ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਛੁਪੇ ਚਾਰ ਅਪਰਾਧੀ ਫੜੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਦਰਜਨਾਂ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹਨ। ਐਸਐਸਪੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਗਰੋਹ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਗਰੋਹ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਗਸੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਰਾ 'ਤੇ ਬਾਣਾ ਦਿਆਲਪੁਰਾ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ 16 ਮਈ ਨੂੰ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਲੱਖਾ ਸਧਾਣਾ 'ਤੇ ਪਿੰਡ ਆਦਮਪੁਰਾ ਵਿਚ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਸੀ।

ਇਸ ਗਰੋਹ ਕੋਲੋਂ ਦੋ ਬਾਰਾਂ ਬੋਰ ਰਾਈਫਲਾਂ, ਦੋ ਚੀਨ ਦੇ ਬਣੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪਿਸਤੌਲ, ਦੋ 32 ਬੋਰ ਦੇ ਪਿਸਤੌਲ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਿਵਾਲਵਰ, ਦਰਜਨਾਂ ਕਾਰਤੂਸ ਤੇ ਫਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ ਵਾਲੀ ਇਨੋਵਾ ਗੱਡੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗਰੋਹ ਨੇ ਬੋਝੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਟੇ ਵਿਚ ਵੀ ਬੈਂਕ ਡਕੈਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੈਂਗ ਕਾਫੀ ਵੱਡਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜੋ ਛੋਟੇ ਗੈਂਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਤੰਦੂਰੀਏ ਕੁਕ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਵਚੀਟਾ, ਕੈਨਸਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ
ਤੰਦੂਰੀਏ ਕੁਕ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਮੁਫਤ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 316-708-9896

Freeway Travel Inc
ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ,
ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ
Call Raju
Tel: 773-973-0200
Fax: 773-973-0557
2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫੜੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਜਗਸੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਰਾ ਸੁਧਾਣਾ, ਯੋਧਾ ਸਿੰਘ ਕੋਠਾਗੁਰੂ, ਅਣਪਛਾਤਾ ਵਿਅਕਤੀ ਤੇ ਘਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਿੱਟੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਅਸਲਾ ਤੇ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੋਬਾਈਲ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਫੜੇ ਗਏ ਨੌਜਵਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਡਕੈਤੀਆਂ, ਸੁਪਾਰੀ ਲੈ ਕੇ ਕਤਲ ਤੇ ਲੰਘੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਤੇ ਬਲਾਕ ਸਮਿਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ ਹਲਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਗੂ ਲੱਖਾ ਸਧਾਣਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਉਪਰ ਹੋਏ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਨ।

ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਵੱਲੋਂ ਗੈਂਗਸਟਾਰ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਹਲਕੇ ਅੰਦਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਧੱਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਦਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਅੱਛਾ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਿੰਡ ਜਗਾ ਰਾਮ ਤੀਰਥ ਵਿਚ ਉਕਤ ਅਕਾਲੀ ਯੂਥ ਆਗੂ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਰਪੰਚ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਜੰਬਰ ਬਸਤੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੇ ਚੈੱਕ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਐਸਐਸਪੀ ਰਵਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਡਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਜਗਾ ਰਾਮ ਤੀਰਥ (ਜੰਬਰ ਬਸਤੀ) ਵਿਚੋਂ

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ
ਫਲੋਰਿਡਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ
ਕੁਕ ਅਤੇ ਡਿਸ਼ਵਾਸ਼ਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ
ਲਈ ਸਪਾਂਸਰ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
ਫੋਨ: 850-510-3466

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ?
ਜਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ
ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ?

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂੰ
 ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਡਿਫੈਂਸ

- ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼
- 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼
- ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ (10 ਸਾਲਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕੇਸ)
- ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਮੋਸ਼ਨ ਮੁਫਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

NEW YORK
T 718.672.8000
 75-20 ASTORIA BLVD, SUITE 170
 JACKSON HEIGHTS, NEW YORK 11370
ADMITTED IN THE STATE OF NEW YORK ONLY

CALIFORNIA
T 510.796.9000
 39180 LIBERTY STREET, SUITE 118
 FREEMONT, CA 94538

ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ

ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਟੋਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੁਸੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੱਗ ਹਰ ਇਕ ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿਚ, ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੌਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਤੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਅਰੂਮ

ਹਾਰਡਵੁੱਡ ਫਲੋਰ, ਕਿਚਨ ਕੈਬਨਿਟ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲੋਰ ਉਪਲਬਧ

ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

Same day service in Chicago and suburbs

Amar Carpets Inc
 ਵੈਸਟਰਨ ਅਵੈਨਿਊ ਤੋਂ ਅਧਾ ਬਲਾਕ ਵੈਸਟ, 2423 W Devon Ave. Chicago IL 60659

ਕਾਲ ਕਰੋ : ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ
Ph: 773-508-5253, 773-507-8043, Fax: 773-508-5249

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ 30 ਤੋਂ 69 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਇਸ ਉਮਰ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨਾਲੋਂ 12 ਲੱਖ ਵੱਧ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਕ ਕਰੋੜ 85 ਲੱਖ 92 ਹਜ਼ਾਰ 870 ਵੋਟਰ ਹਨ ਤੇ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਕਰੋੜ 92 ਲੱਖ 34 ਹਜ਼ਾਰ 68 ਵਿਅਕਤੀ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਯੋਗ ਮੰਨੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸੱਤ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਵੋਟਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣੀਆਂ ਜਦੋਂਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਲੱਖ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਲਾਸ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਤੋਂ 19 ਸਾਲ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਆਬਾਦੀ ਨਾਲੋਂ ਵੋਟਰ ਜ਼ਿਆਦਾ!

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੁੱਲ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹਾਲਤ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਕੋਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤੱਥ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ 2014 ਤੱਕ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਤਾਂ ਜੋ ਆਗਾਮੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਾਲਜਾਂ ਤੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ 18 ਤੋਂ 19 ਸਾਲ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 11 ਲੱਖ 91 ਹਜ਼ਾਰ 122 ਹੈ ਤੇ ਯੋਗ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 23 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਮੁਤਾਬਕ 30 ਤੋਂ 39 ਸਾਲ ਦੇ ਉਮਰ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਯੋਗ ਵੋਟਰ 41 ਲੱਖ 63 ਹਜ਼ਾਰ 600 ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਉਮਰ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਉਹ 45 ਲੱਖ 53 ਹਜ਼ਾਰ 392 ਹਨ। 40 ਤੋਂ 49 ਸਾਲ ਦੇ ਉਮਰ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਯੋਗ ਵੋਟਰ 34 ਲੱਖ 15 ਹਜ਼ਾਰ 565 ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਬਣੀਆਂ 36 ਲੱਖ 80 ਹਜ਼ਾਰ 634, 50 ਤੋਂ 59 ਸਾਲ ਦੇ ਉਮਰ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਲਈ ਯੋਗ ਵੋਟਰ 22 ਲੱਖ 358 ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈ ਹਨ, ਦੀ ਗਿਣਤੀ 27 ਲੱਖ 17 ਹਜ਼ਾਰ 500, 60 ਤੋਂ 69 ਸਾਲ ਦੇ ਉਮਰ ਗਰੁੱਪ ਵਿਚ ਯੋਗ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 14 ਲੱਖ 19 ਹਜ਼ਾਰ 383 ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ 16 ਲੱਖ 60 ਹਜ਼ਾਰ 485 ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 80 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਉਮਰ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ 80 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧ ਉਮਰ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਿੰਨ ਲੱਖ 85 ਹਜ਼ਾਰ 749 ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਉਮਰ ਦੇ ਯੋਗ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪੰਜ ਲੱਖ 60 ਹਜ਼ਾਰ 640 ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਤਾਂ ਇਕ ਲੱਖ 74 ਹਜ਼ਾਰ 891 ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣੀਆਂ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਯੋਗ ਵੋਟਰਾਂ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਤੋਂ ਹੀ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਬਾਰੇ ਜਦੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਬਾਦੀ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਗੜਬੜ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇਕ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਵੋਟਾਂ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਗੜਬੜ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਡਾਟਾ ਬੇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇ।

Matrimonial

ਕੰਨਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ

Looking match for Saini Sikh turbaned boy, computer engineer, 5'-8", completed higher study in Canada recently, belongs to Dist. Hoshiapur. California girl preferred. Contact: 510-557-6988 or raj@gfbontime.com

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਰਹਿੰਦੇ, ਉਮਰ 29, ਕੱਚ 5'-6", ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਲੜਕੇ ਲਈ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਜਾਂ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 317-364-2016, ਈ-ਮੇਲ: nkra123@yahoo.com

ਕੰਬੋਜ ਸਿੱਖ ਬਿੰਦ, ਕੱਚ 6 ਫੁੱਟ, ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ, ਆਈ ਮਕੈਨਿਕ ਲੜਕੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਰਹਿੰਦੀ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਜਾਂ ਵਿਜ਼ੀਟਰ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਆਈ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 916-470-5520

Kamboj Sikh boy 28, 6', clean shaven, teetotaler, doing MBA from US Top 20 Business School, seeks educated, pretty girl preferably settled in US. No siblings. Parents getting US PR by start of 2014. Uncle and other family members settled in US for more than 20 years. Caste No Bar. Contact, Ph: 281-451-2173, e-mail: matri9285@gmail.com.

punjabtimesusa.com

ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਅਟਲਾਂਟਾ, ਜਾਰਜੀਆ ਵਿਚ ਖੁਲ੍ਹ ਰਹੇ ਨਵੇਂ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ, ਕੁਕ, ਹੈਲਪਰ, ਵੋਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ
ਫੋਨ: 916-743-1620

NW-41,42

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

Jet Airways, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

For Emergency
Call anytime at

847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

Domestic fares available

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/
ਜੌਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ
ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
*2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ
ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu Cell: 916-502-7733
Yuba City Ph: 530-419-5058

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਦੀ ਤੰਗੀ ਹੈ?

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਖਰੀਦ ਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੈਸ਼ ਫਲੋ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਲੋਡ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਫਰੇਟ ਬਿਲ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜੋ, ਤੁਰੰਤ ਅਦਾਇਗੀ ਪਾਓ।

*ਸਸਤੀਆਂ ਦਰਾਂ
*ਇਕ ਵਾਰ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ
*ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ

Rates as low as 2.0%

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਪਾਲ ਫੋਨ 1-800-705-3863

Trucking Companies-Improve Your Cash Flow

*Low Rates *One-Time Discounts *No Minimums

Call Paul at 1-800-705-3863

Transportation Funding Group, Inc.

Minneapolis, MN 55426

Gurdwara Sahib of Houston

5512 Breen Drive, Houston, TX 77086

Phone: (281) 447-7360

NOTICE OF ANNUAL MEETING/ ELECTIONS

Please be advised that there will be an Annual Meeting (as was scheduled December 30, 2012) for the General Members of the Gurdwara Sahib of Houston, Inc. (Gurdwara Sahib) on Sunday, November 10, 2013 at 9:00 AM.

Agenda for Annual Meeting:

1. Discuss the Court Order granted on September 27, 2013.
2. Discuss the Election Process.
3. Elections to be held to replace the following: Tirath Singh Khera, Tarlochan Singh, Manjit Singh Dhindsa and Parwinder Singh Gill.

NOTICE OF ELECTION

Please be advised that the Elections for the above mentioned Four (4) Position's of Gurdwara Parbhantak Committee will be conducted at the Gurdwara Sahib on Sunday, November 10, 2013 from 10:00 AM- 4:00 PM, at 5512 Breen Street, Houston, TX 77086. The nomination application can be submitted until 4:00 PM on October 20, 2013 at Gurdwara Sahib of Houston. The nomination can be withdrawn by 4:00 PM on October 27, 2013.

Each general member on the 2012 Membership List shall be entitled to one (1) vote for one candidate in each of the Executive Committee Position No. 1-4, to be exercised in person at the Gurdwara Sahib on Election Day. A general member for the purposes of this election shall be defined as those persons who are listed on the 2012 Membership List.

A quorum is required for the election. Therefore, at least 561 General Members (1/3 of general members) of the Gurdwara Sahib will be required to vote on the day of the election in order for the election to be legally valid.

The first Four (4) candidates with the highest plurality of votes for above Executive Committee Positions shall be declared elected to the Executive Committee. In case of a tie, the winner shall be chosen by drawing lots.

Sincerely,
 Tirath Singh Khera, President
 Parbandhak Committee
 Gurdwara Sahib of Houston
 Election Chairman 2013

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਉਤੇ ਹੈ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੱਕ: ਬਾਦਲ

ਮੋਗਾ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਹਟਾਏਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਉਪਰ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਨਵੇਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਰਾਜਧਾਨੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨਾਲ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਮੁੱਦਾ ਨਿਰਮੂਲ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੇ ਨਵੇਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਉਪਰ ਕੋਈ ਸ਼ਹਿਰ ਵਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਉਪਰਲੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕਰਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਹੁੱਡਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿੱਠ ਥਾਪਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਜਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਿੱਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹਨ।

ਦੁਰਗਿਆਨਾ ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਧਮਕੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਦੁਰਗਿਆਨਾ ਮੰਦਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਧਮਕੀ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਦਰ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ ਵੇਲੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਸਮਾਰਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੇਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਹਰੀਸ਼ ਤਨੇਜਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਧਮਕੀ ਪੱਤਰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵਫਦ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਮੰਦਰ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਵਫਦ ਵਿਚ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਪੜਾ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਤਪਾਲ ਮਹਾਜਨ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਧਮਕੀ ਪੱਤਰ

ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਆਹਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਠੋਕਿਆ ਟੈਕਸ

ਜਲੰਧਰ: ਕਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਟੈਕਸ ਲਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਤੇ ਕਦੇ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸਾਂ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਾ ਕੇ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਫੀਸ 500 ਤੋਂ 3500 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਕਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਵਿਆਹਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਟੈਕਸ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 500 ਰੁਪਏ ਫੀਸ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ 1000 ਰੁਪਏ ਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 3500 ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਸਿਰਫ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਦੇ ਬਹੁਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ

ਕਰਵਾਉਣ ਵੱਲ ਕਦੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਆਹ ਦੀ

ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਗੇੜੇ ਲਾਉਣ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਆਰਥਿਕ

ਬੋਝ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਵੀ ਬਣੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵਿਆਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 3500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਫੀਸ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੀ ਪਵੇਗੀ।

ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨਾ ਵੀ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਪਰ ਹੁਣ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਵਿਚ ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੀ ਪਵੇਗੀ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 3500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਫੀਸ ਦੇਣੀ ਹੀ ਪਵੇਗੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਨੀ

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵਿਆਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਲੋਕ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੀ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਨਾਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਵਿਚ ਨਾਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣਾ ਕਾਫੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਅਜੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਅਹਿਮ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਵਿਚ ਨਾਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਬੋਲੋਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਕੱਟਣੇ ਪੈਣਗੇ ਉਥੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸ਼ੂਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਫੀਸ ਦਾ ਬੋਝ ਵੀ ਸਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਅਪਰਾਧੀਕਰਨ: ਮਨਪ੍ਰੀਤ

ਜਲੰਧਰ: ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਘਰੋਂ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ 'ਤੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਰੋਹ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਫੜੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਗਰੋਹ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ।

ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਅਪਰਾਧੀਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਰੋਹ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਦੇ ਜਲਸਿਆਂ ਦਾ ਸਿੰਗਾਰ ਵੀ ਬਣਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਮੌਦੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾਗੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਤੇ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਅਜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਮੀਡੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੁਰਾਕ ਮੰਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਸਟੈਂਡ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਖੋਂ

ਹੌਲੇ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਟੈਕਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਘਟਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰਘੂਰਾਮ ਰਾਜਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜੇਗਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਸ. ਬਾਦਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਾਂਗ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸੀਟਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਇਕ ਯੂਥ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਵੱਲੋਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਫੜੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦੇ ਹੀ ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਅਨਸਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਤੋਂ ਅੱਕੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋੜੇ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ

ਅਬੋਹਰ: ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਨਾਲ ਜੂਝਦਿਆਂ ਪਿੰਡ ਕਿੱਲਿਆਂਵਾਲੀ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜੋੜੇ ਨੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਰਿਸ-ਰਿਸ ਕੇ ਮਰਨ ਨਾਲੋਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈ ਪੀ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਕੋ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਪਈਆਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋੜੇ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਜਿਥੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਉਥੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪੋਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ। ਪਿੰਡ ਕਿੱਲਿਆਂਵਾਲੀ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਪਿਛਲੇ ਤਕਰੀਬਨ 30 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸੀ ਤੇ ਦਿਹਾੜੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਪੇਟ ਪਾਲ ਰਹੇ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ (85) ਦੀ ਪਤਨੀ ਲਕਵੇ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਤੋਂ ਨਾ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਸੀ। ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਕੇ ਬੀੜੀ ਰਾਤ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋੜੇ ਨੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈ ਪੀ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਖਤਮ ਕਰ ਲਈ।

ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੋੜੇ ਨੂੰ ਨਾ ਕੋਈ ਬੁਖਾਰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਮਿਲਦੀ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹੂਲਤ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਕੱਚੇ ਕੋਠੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜਿਥੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਰਹਿਮ ਦਿਲ ਵਿਅਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਣ ਲਈ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਖਾ ਲੈਂਦੇ ਸੀ।

ਈਸਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਧਮਕੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਦਿੱਲੀ ਵਾਸੀ ਲੇਖਕ ਕੈਪਟਨ ਯਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਗਈ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚਲੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਠੀਕ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੇਰਵਿਆਂ ਕਾਰਨ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਧਮਕਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਲੇਖਕ ਨੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮਗਰੋਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਰਕੇ 32 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ

'ਈਸਾਈ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨਾਲ ਸਵਾਲ ਜਵਾਬ ਤੇ ਹੱਡਬੀਤੀਆਂ' ਛਾਪੀ ਸੀ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਸੂਚੇਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੰਤਵ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ 'ਤੇ ਚਿੱਕਤ ਸੁੱਟਣਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦਿਲ ਦੁਖਾਉਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸੂਚੇਤ ਕਰਨ ਮਾਤਰ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਧਮਕੀ ਭਰੇ ਫੋਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ

ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪੁੱਜੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਯੋਗ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਗਲਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਕੋਲੋਂ ਅਗਵਾਈ ਮੰਗੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਣ ਮਗਰੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਕਰਨ ਕਿ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਕੀ ਗਲਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਵੀ ਕੱਟਣ ਬਾਰੇ ਆਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕੱਟ ਦੇਣਗੇ ਤੇ ਮੁਆਫੀ ਵੀ ਮੰਗ ਲੈਣਗੇ।

ਅਸ਼ਵਨੀ ਦੇ ਬਾਦਲ ਮੋਹ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੈਰਾਨ

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ: ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚਲੀ ਫੁੱਟ ਇਕ ਵਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਜੀਵਨਵਾਲ ਬੱਬਰੀ ਵਿਚ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਸ. ਬਾਜਵਾ ਦੀ 'ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਮੂੰਗ ਦਲ' ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅੰਗੂਠਾ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਇਸ ਬਾਦਲ ਮੋਹ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੈਰਾਨ ਹਨ।

ਇਹ ਪਿੰਡ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤੋਂ ਪੰਜ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੈ। ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਉਪਰ 2.71 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਖਰਚਾ ਆਇਆ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਤਿੰਨ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਖਰਚਾ ਸ੍ਰੀ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਦਿੱਤਾ। ਸ. ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਗੁਸਤਾਖੀ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਗੁੱਸਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਇਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਆਪ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦੇ। ਉਹ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਇਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਿਚਲੇ ਛੱਤੀ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ

ਪਾਸੇ ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਲਦੀ 'ਤੇ ਹੋਰ ਤੇਲ ਉਦੋਂ ਪੈ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ। ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਚੂੜੀਆ ਤੋਂ ਤ੍ਰਿਪਤ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਦੀਨਾਨਗਰ ਤੋਂ ਅਰੁਨਾ ਚੌਧਰੀ, ਕਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਬਾਜਵਾ ਤੇ ਬਟਾਲਾ ਤੋਂ ਅਸ਼ਵਨੀ ਸ਼ੇਖਰੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਗਮ ਲਈ 100 ਕਾਰਡ ਛਪਵਾਏ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਇਕ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੋਲ ਇਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜਾ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਰੰਧਾਵਾ ਜੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ, ਨੂੰ ਬੀੜੀ ਰਾਤ ਸ੍ਰੀ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਭੇਜਣ 'ਤੇ ਸੱਦਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਅੱਖੋਂ-ਪਰੇਖੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉਦੋਂ ਕਸੂਤਾ ਫਸ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਸਬਾਨਕ ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕ ਜੀ.ਐਸ. ਬੋਬੋਹਾਲੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਸੱਦਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇ ਕੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਸਮਾਗਮ ਬਾਰੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੁਆਲ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਹੀ ਚਲੇ ਗਏ।

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸਬੰਧਾਂ 'ਚ ਵੱਡਾ ਅੜਿੱਕਾ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਸਾਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗਵਾਂਢੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸੁਧਰਨੇ ਵੀ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸੁਧਾਰਨੇ ਵੀ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਮੁਸ਼ਕਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧ ਸੁਧਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਕਈ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਸਬੰਧ ਸੁਧਾਰਨ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਗਾੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਘੁੰਮਾਉਣ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੌਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹਨ ਤੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਵੀ।

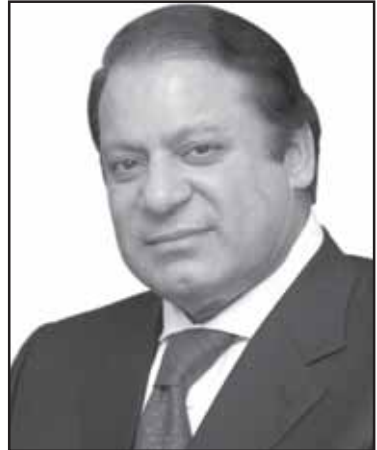
ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੁਸ਼ੀਬਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੁਕ ਰਹੀਆਂ ਤੇ ਹਰ ਵਾਰਦਾਤ ਦੀ ਪੈੜ ਅੰਤ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਸਾਡੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕੀਨੀਆ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਮਾਲ ਵਿਚ ਵਾਰਦਾਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਓਥੇ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨਿਕਲੇ, ਉਸ ਅਲ-ਸ਼ਬਾਬ ਨਾਂ ਦੇ ਯਤੋਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਤੰਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਜਾ ਜੁੜੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਫੜ ਕੇ ਲਿਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਹਾਕਮ ਹਰ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਘੂਰੀਆਂ ਵੱਟ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਮਰੀਕੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਬੰਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਫੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਚੀਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੜੇ ਚਿਰਾਂ ਦਾ ਜੋੜੀਦਾਰ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਪਟਾਕੇ ਪੈਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਵੀ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੱਛਮੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ, ਜਿਹੜਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲ ਅੱਖ ਕੱਢੀ ਕਰਨੀ ਪਈ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ 'ਚ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੇਂਦਰ ਓਧਰ ਹੋਣਾ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ।

ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਉਹ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਹੰਢਾਉਣ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਗਵਾਂਢ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੇ ਆਂਢ-ਗਵਾਂਢ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਪਰ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਅੰਦਰ ਘਮਸਾਣ ਮੱਚਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਇਕ ਜਾਂ ਦੂਸਰੇ ਯਤੋਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਪਰਕ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਕ ਧੜਾ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਤੋਂ ਕਤਰ ਵਿਚ ਪੁਚਾਉਣ ਲਈ ਟਰੇਵਲ ਡਾਕੂਮੈਂਟਸ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਜਦੋਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਯਤੋਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਉਸ ਯਤੋਂ ਦੇ ਆਗੂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਸਾਰੀ ਕੌਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬੋਤਾਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਦਰ ਹਾਮਿਦ ਕਰਜ਼ਾਈ ਨੇ ਆਪ ਆ ਕੇ ਤਰਲਾ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਉਸੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਛੁੱਡ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਸਭ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੇ ਕਮਾਂਡ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਐਤਵਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਉਹੋ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਡੇਢ ਦਹਾਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨਾਲ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਜੱਫੀ ਪਾਈ ਸੀ। ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾਈ ਉਸ ਜੱਫੀ ਦਾ ਨਿੱਘ ਬਹੁਤੇ ਦਿਨ

ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਹਾ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਦਬਕੜੇ ਛੱਡਣੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਵਿਰੁਧ ਰਾਜ-ਪਲਾਟੇ ਤੋਂ ਕਈ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਦੀ ਦੰਦਲ ਟੁੱਟੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਨਰਲ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਸ਼ੱਰਫ

ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ

ਨੇ ਇਹ ਜੰਗ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਨੱਸੀ ਸੀ। ਏਨੀ ਦੇਰ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਗੁਨਾਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਣਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਹੋ ਸਕਣੀ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਇਹ ਗੱਲ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਦਾ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਦੀ ਸ਼ਰਾਫਤ ਦਾ ਇੱਕ ਨਮੂਨਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਉੱਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਜਬਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਦਸ ਕੁ ਸਾਲ ਹੋਰ ਲੰਬਾ ਕੇ ਉਹ ਫਿਰ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਨਰਲ ਕਿਆਨੀ ਨੇ ਜਨਰਲ ਮੁਸ਼ੱਰਫ ਵਾਂਗ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕੀ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ?

ਦੂਸਰਾ ਪੱਖ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਜਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲਾਭ ਲਈ ਹੱਥਕੰਡੇ ਦੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਭਰਦੇ ਨਾਂ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਕਟ ਦੀ ਖੇਡ ਤੋਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਵਿਚ 22 ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਦਿਨ ਈਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਵਾ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣੇ ਚਰਚ ਵਿਚ ਐਤਵਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਵਕਤ ਆਤਮਘਾਤੀ ਬੰਬਾਰ ਹਮਲੇ ਵਿਚ 70 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਬੇਬਰ ਪਖਤੂਨਖਵਾ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਸਿਰਫ 7 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਅਗਲੇ ਐਤਵਾਰ ਫਿਰ ਉਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕਾਰ ਬੰਬ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਕਈ ਦਰਜਨਾਂ ਲੋਕ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਫੌਜ ਦਾ ਇੱਕ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਆਪਣੇ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੁਰੀ ਤਾਂ ਉਸ ਰਾਜ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਗਿਆ ਕਿ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ

ਮਾਰਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਲੰਮੀ-ਚੌੜੀ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਮਾਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਪੂਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਗੁਆ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਠੀਕ ਰਾਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਰਸਤਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੇ ਕਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਇੱਕ ਗਰੁਪ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਗੂਣਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅੱਡੇ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਵੀਹ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੰਦੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਤਾਲਿਬਾਨੀ ਧੜਿਆਂ ਨੂੰ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਬਣਨ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੂਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਵਖਰੇਵਾਂ ਸੀ, ਬੋਲੀ ਵੀ ਬਾਕੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਂਗ ਉਰਦੂ ਬੋਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਬੰਗਾਲੀ ਬੋਲਦੇ ਸਨ ਤੇ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਸ਼ੇਖ ਮੁਜੀਬ ਨੇ ਜਮਹੂਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕੌਮੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਬਹੁ-ਸੰਮਤੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਸੀ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਤੇ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਲੜ ਕੇ ਜਿੱਤੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਫੁਕ ਮਾਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਅੰਦਰੂਨੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਸਰੀ ਪਿਰ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਜਾਂ ਕਿ ਕੁਝ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕੱਢਣ ਵੇਲੇ ਸੋਚਦਾ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸੁਧਾਰਨ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ, ਸਗੋਂ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਟੋਟੇ ਪੁੱਟਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਸੋਚਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਵੱਲੋਂ 'ਦਿਹਾੜੀ ਔਰਤ ਵਰਗਾ' ਆਖਣ ਦੀ ਉਹ ਮਨਘੜਤ ਟਿਪਣੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਓਥੇ ਬੈਠੀ ਭਾਰਤੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਵਾਜ਼ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹੀ ਤੇ ਨਵਾਜ਼ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਟਿਪਣੀ ਵਾਪਸ ਵੀ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਦੋਂ ਕੌੜਾ ਸੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਫੌਜੀ ਗੋਲੇ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਚਰਚ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੁਝ ਲੋਕ

ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਤਵਾ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਹੋ ਲਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਤਾਂ ਖੁਦ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦਾ ਸੇਕ ਹੰਢਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਇਕ ਫਰਕ

ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਸਕਿਆ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਨੇ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਤੋਪਾਂ ਦਾਗਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਫੌਜ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਖੱਦਰ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਮੋਹ ਭੰਗ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਹੁਣ ਖੱਦਰ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੱਛਮੀ ਹਨੇਰੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਖਾਦੀ ਨੂੰ ਉਡਾ ਕੇ ਲੈ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੂਸਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਬੜਾ ਬਚਾਅ ਹੈ। ਹੁਣ ਨੇੜੀ ਲੋਕ ਵੀ ਖਾਦੀ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਦੇ। ਉੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਖਾਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾਦੀ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਘਟੀ ਹੈ। ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਾਕੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਖਾਦੀ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਵਿਕਰੀ ਤਾਂ ਉਤਪਾਦਨ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੋ ਖਾਦੀ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਉਦਯੋਗ ਲਾਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੀ ਹੈ। ਖਾਦੀ ਗਰਾਮ ਤੋਂ ਉਦਯੋਗ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ) ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾਦੀ ਦੇ ਕਰੀਬ 20 ਸਟੋਰ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਏਦਾਂ ਹੀ ਖਾਦੀ ਬੋਰਡ

ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਨੁਮਾਇਸ਼ਾਂ ਵੀ ਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਖਾਦੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ।

ਛੋਟੀਆਂ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀਆਂ ਸਨਅਤਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾਦੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2009-10 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾਦੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 10.18 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੀ ਜੋ ਸਾਲ 2011-12 ਵਿਚ ਘਟ ਕੇ 8.54 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਉਤਪਾਦਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2009-10 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾਦੀ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ 11.02 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੀ ਜੋ ਸਾਲ 2010-11 ਵਿਚ ਇਹ 11.95 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸਾਲ 2011-12 ਵਿਚ ਇਹ ਉਤਪਾਦਨ 12.10 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਤੇ ਸਾਲ 2012-13 ਵਿਚ ਇਹ 12.82 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ

ਹੈ। ਵਿਕਰੀ ਵਿਚ ਕਮੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਉਤਪਾਦਨ ਨਾਲੋਂ ਵਿਕਰੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਖਾਦੀ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਸਾਲ 2009-10 'ਚ 60.86 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਵਿਕਰੀ 76.28 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੀ। ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ 2010-11 ਵਿਚ ਉਤਪਾਦਨ 62.34 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਵਿਕਰੀ 84.80 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੀ। ਸਾਲ 2011-12 ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵਿਕਰੀ 69.68 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੇਂਡੂ ਕਲਚਰ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਡਾ. ਰਵੀ ਰਵਿੰਦਰ (ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਰਿਜ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ ਮੁਕਤਸਰ) ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਲਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਪੱਛਮੀ ਹੱਲਾ ਹਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ।

ਤੰਦੂਰੀਏ ਕੁੱਕ ਤੇ ਹੋਰ ਸਟਾਫ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਕੈਨਸਸ, ਮਿਜ਼ੋਰੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ ਕੁੱਕ, ਹੈਲਪਰ, ਵੇਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਟਾਫ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 913-269-5727

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 12 ਅਕਤੂਬਰ, 2013

ਆਵਾਮ, ਜੰਗ ਤੇ ਸਿਆਸਤ

ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਕੇਰਨ ਸੈਕਟਰ 'ਚ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ 'ਲੜਾਈ' ਆਖਰਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਰਨ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਮੁਹਿੰਮ ਹੁਣ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ 8 ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਦੇ ਹਲਾਕ ਹੋਣ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰ ਤੇ ਅਸਲਾ ਫੜਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਨ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਸਤਿਆਂ ਵੱਲੋਂ 1999 ਦੇ ਕਾਰਗਿਲ ਹਮਲੇ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਕੇਰਨ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਘੁਸਪੈਠ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਾਅਵੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਔਖੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਹਨ। ਤਲਾਸ਼ੀ ਮੁਹਿੰਮ ਹੁਣ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਜਿਹਾ ਮਤਲਬ ਸਬੰਧਤ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰੜਨਾ ਵੀ ਬਣਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਫੌਜ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਆਵਾਮ ਦਾ ਤਨ-ਮਨ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਨੁਨ ਪੋਲਪੁਰ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਦੀ ਭੁਲਾ ਸਕਣ। 23 ਫਰਵਰੀ 1991 ਦੀ ਠਰੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੱਫੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਵਾਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਕੁਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੀ ਰੀਤ ਤਾਂ ਚਿਰਾ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਚਰਚਾ ਉਥੋਂ ਦੇ ਆਵਾਮ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਬਲ ਰਹੇ ਲਾਵੇ ਦੀ ਬਾਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਜੇ ਇਤਿਹਾਸ ਫਰੋਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਝੜਪਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ/ਵੰਡ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਖੋਜੀਆਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੁਣਿਆ-ਛਾਣਿਆ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ ਇਹ ਵੰਡ ਵੱਖਰੇ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਵੰਡ ਦਾ ਜੋ ਦਰਦ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਹੰਢਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਚੀਸਾਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਅਸਲ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਵੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜੋ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਕਤਲੇ-ਗਾਰਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਈ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਕੋਣ ਤੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਸਨ ਪਰ ਵੰਡ ਪਿਛੋਂ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਆਰ-ਪਾਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ, ਸਮਾਜਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਹੋਈ, ਉਸ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ-ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ। ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦਾ ਆਵਾਮ ਭਾਵੇਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਲਈ ਤਾਂਘਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਸਟੇਟ ਵਿਚਾਲੇ ਸਦਾ ਪੈਦਾ ਪਿਆ ਰਿਹਾ ਤੇ ਇਹ ਦੋ ਜੰਗਾਂ ਦਾ ਸਬੱਬ ਵੀ ਬਣਿਆ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਆਰ-ਪਾਰ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਚਲਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਚਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਤੋਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਗੁਜਰਾਤ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਥੋਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਅੱਗੇ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਇਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣੀਆਂ ਨੇ ਜਾਂ ਮੁਜ਼ਰਫ ਨੂੰ? ਉਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਸ਼ਾਸਕ ਪਰਵੇਜ਼ ਮੁਜ਼ਰਫ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ। ਇਕੱਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਉਤੇ ਵੀ ਸਿੱਧ ਵਿਚ ਉਹੀ ਉਂਗਲ ਉਠਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਧ ਵਾਲੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਸਿਰਫ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਉਂ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਆਵਾਮ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਇਕਪਾਸੜ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹੀ ਪੁੱਜਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਉਠਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੀ ਇਮਦਾਦ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕੇਰਨ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਘੁਸਪੈਠ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਦੀ ਇਸ ਹਰਕਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਇਲਮ ਵੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? 1999 ਵਿਚ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਬਾਰੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਕਿਆਸ-ਅਰਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਮੀਡੀਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਬਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਦਾ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਤਰੀ ਮੰਚ ਉਤੇ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਜਹਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਹੀਲੇ ਖੂਬ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਹਾਦੀਆਂ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਦਖਲ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਸਲਮਾਨ ਤਾਸੀਰ ਦੇ ਕਾਤਲ ਮੁਮਤਾਜ਼ ਕਾਦਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਖਸ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਜਹਾਦੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਮੌਲਵੀ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਧਰਮ ਵੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਰਾਹ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਭੀੜਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰੂਹਾਨੀ ਦੇਵ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੱਚ

ਕੌਣ ਨੇ ਆਸਾਰਾਮ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ?

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਆਗੂ ਨਰੇਂਦਰ ਦਭੋਲਕਰ ਦੇ ਕਤਲ ਖਿਲਾਫ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਰੋਹ ਉੱਠਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪੁਲਿਸ ਇਕ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਕਤਲ ਤੋਂ ਫੋਰੀ ਪਿੱਛੋਂ ਮੇਰਾ ਨਿਰਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਕੋਈ ਨੱਥੂਰਾਮ (ਗੋਡਸੇ) ਨਹੀਂ ਫੜਿਆ ਜਾਣਾ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦਿੱਬ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਜਾਂ ਇਲਾਹੀ ਸਿਆਣਪ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦਭੋਲਕਰ ਦੇ ਕਾਤਲ ਫੜੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ। 2,000 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸੁਰਾਗ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦਭੋਲਕਰ ਦਾ ਕਤਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕਰਵਾਇਆ ਜੋ ਦੈਵੀ/ਚਮਤਕਾਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਵੱਸ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਕੇ 'ਖਲਕਤ ਅੰਨੀ ਗਿਆਨ-ਵਿਹੁਣੀ' ਨੂੰ ਠੱਗਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਦਭੋਲਕਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧਰਮ-ਦੁਸ਼ਮਣ ਐਲਾਨਣ ਵਾਲੇ ਸਨਾਤਨੀ ਹਿੰਦੂ

ਉੱਪਰ ਬਣੇ 400 ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਾਲੀ ਸਲਤਨਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਆਸਾਰਾਮ ਸੀਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹੈ ਤਾਂ ਹਰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ। ਉਸ ਉੱਪਰ ਮਹਿਜ਼ ਲਿੰਗਕ ਹਮਲਿਆਂ ਜਾਂ ਵਿਤੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਤਲਾਂ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵੀ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਇਹ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ ਮਨੁੱਖੀ ਬਲੀ ਦੇਣ ਦਾ 'ਕਾਲਾ ਇਲਾਮ' ਵੀ ਵਰਤਦਾ ਸੀ। 3 ਜੁਲਾਈ 2008 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਦੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਦਿਪੇਸ਼ ਵਘੋਲਾ (10) ਅਤੇ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਵਘੋਲਾ (11) ਰਹੱਸਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਆਸ਼ਰਮ ਲਾਗਿਓਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ 14 ਸਾਲ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਉੱਪਰ ਕੇਸ ਪਾ ਕੇ ਮਾਮਲਾ ਰਫ਼ਾ-ਦਫ਼ਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 2009 ਵਿਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਸੱਤ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਪਰ ਅਸਲ ਮੁਜਰਮ ਅਜੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਲੱਭੇ। ਜੋਧਪੁਰ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਦੌਰ ਆਸ਼ਰਮ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਿਆਰਾਂ ਦਿਨ ਖੇਡੇ ਗਏ ਨਾਟਕ ਤੋਂ ਜਾਹਿਰ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਸਟੇਟ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਤਾਕਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਹਨ। ਹਰ ਬੰਦਾ ਇਹੀ ਕਿਆਫ਼ੇ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਆਨੰਦ ਤੇਲਤੁਮੜੇ ਅਨੁਵਾਦ/ਪੇਸ਼ਕਸ਼: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਵੀ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਅੰਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜੋਟੀਦਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਤਲ ਨੂੰ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਫਲ ਆਖ ਕੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਜ਼ਹਿਰ ਉਗਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਕਤਲ ਬਾਰੇ ਸਟੇਟ ਦੀ ਗੁੱਝੀ ਰਮਜ਼, ਅਖੌਤੀ ਰੂਹਾਨੀ ਗੁਰੂ ਆਸਾਰਾਮ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸਟੇਟ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਟਾਲ-ਮਟੋਲ, ਬੁਬਨਿਆਂ ਅਤੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਖ਼ਤਰੇ ਪਿੱਛੇ ਕੌਮ ਕਰਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਤਹਿ ਹੇਠਲੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਸਾਰਾਮ ਵਰਗੇ ਆਪੋ ਸਜੇ ਦੇਵ-ਪੁਰਸ਼ ਇਸ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਧੁੰਦੂਕਾਰੇ ਵੱਲ ਧੱਕ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦਹਿ-ਲੱਖਾਂ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਗਰ ਲਾਈ ਫਿਰਦਾ ਆਸਾਰਾਮ ਦੈਵੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਓਹਲੇ ਜੁਰਮਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਇਕਾ-ਦੁੱਕਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰਾਂ ਉੱਤੇ ਅਤੇ "ਮੰਡੀ" ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਉਸ ਵਰਗੇ ਲੱਖਾਂ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ-ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸਲਤਨਤਾਂ ਤਾਂ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ ਤਕ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਾਲ ਦੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇਕ-ਅੱਧੀ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਜੁਰਮਾਂ ਦੀ ਕੰਨੀ ਨੰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਚਰਚਾ 'ਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ, ਆਸਾਰਾਮ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਗੁਰੂਕੁਲ ਦੀ 15 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਦੀ ਪੱਤ ਚੋਲਣ ਦੀ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਹੁਣ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਕੀਲੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਭਗਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਨੂੰ ਜੁਰਮ ਸਮਝਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਲਾਹੀ ਪਰਮ-ਆਨੰਦ ਦਾ ਰੱਬੀ ਵਿਧਾਨ ਸਮਝ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਗਰ-ਮਗਰ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜਿਹਨੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਤੋੜ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਟਾਵਾਂ-ਟੱਲਾ ਮਾਮਲਾ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁੰਡੇ ਦਬਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁਹ-ਪਰਤੀ ਕਿਲਾਬੰਦੀ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਟਾਵਾਂ ਹੀ ਜੱਗ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦੱਸਣ ਦਾ ਜੇਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਤਾਰਕਿਕ ਆਧਾਰ ਨਾਸਵਾਨ ਦੇਹ ਅਤੇ ਅਮਰ ਆਤਮਾ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਤਸੱਵਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਲ ਦਾ ਅੰਨ੍ਹਾ ਕੀੜਾ ਭਗਤ ਰੱਬ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ 'ਚ ਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਆਸਾਰਾਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਚ ਸਾਬਰਮਤੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਹੈ। ਸੋਕੇ ਮਾਰੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਇਹ ਧੰਦਾ ਭਾਰੀ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ 1971 'ਚ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਚ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਆਸ਼ਰਮ ਖੋਲ੍ਹ ਲਿਆ ਅਤੇ ਰਜਨੀਸ਼ ਦੀ ਰੀਸ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦੀ ਆਲਮੀ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਗੁੰਝੀ ਚੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਵਚਨਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਧਾਂਕ ਜੰਮੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਨੱਚਣ ਦਾ ਜਾਦੂ ਚਲ ਗਿਆ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਚੜ੍ਹ ਮੱਚ ਗਈ। ਅੱਜ ਉਹ ਸੈਂਕੜੇ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ

ਧੌਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਇਆਧਾਰੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਟੇਟ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਦੇ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਤੇ ਪਾਪਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗਿਲਾਨੀ ਉੱਪਰ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲਗਦੇ ਹਨ।

ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਆ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਕੁੜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਟਿਕਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਆਸਾਰਾਮ ਤਾਂ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਅੰਦਾਜ਼ਨ 50 ਲੱਖ ਅਜਿਹੇ ਦੇਵ-ਦੇਵੀਆਂ ਅੰਨ੍ਹੀ ਖਲਕਤ ਨੂੰ ਬੁੱਧ ਬਣਾ ਕੇ ਦੌਲਤ ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਲਾਉਣ 'ਚ ਜੁੱਟੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਵਧੇਰੇ ਬਦਨਾਮ ਸ਼ਖਸਾਂ ਦੀ ਦੌਲਤ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਝਲਕ ਹੀ ਇਸ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਦੀ ਬਾਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਸੱਤਿਆ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਅਤੇ ਮਹੇਸ਼ ਯੋਗੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚਲੀ ਦੌਲਤ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਪੜ੍ਹ ਸੁਣ ਕੇ ਦਿਮਾਗ ਚਕਰਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਰੂਹਾਨੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਅੱਗੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਸਲਨ, ਕੇਰਲਾ ਵਿਚ ਮਾਤਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾਨੰਦਾਮਾਈ, ਬਾਬਾ ਰਾਮਦੇਵ, ਸੁਧਾਂਸੂ ਮਹਾਰਾਜ ਅਤੇ ਮੁਰਾਰੀ ਬਾਪੂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਮਨ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਆਧੁਨਿਕ ਚਲਾਕੀਆਂ ਦੇ ਮਾਹਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਰੂਹਾਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਛੋਟੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਬਾਬੇ ਅਤੇ ਬੁਝਨੇ ਹਨ ਜੋ ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਬੁੱਧ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਫਿਰ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ ਉਤਸਵ ਜਾਂ ਦੁਰਗਾ ਪੂਜਾ ਵਰਗੇ ਪੁਰਬ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਵਾਮ ਦੀ ਅਸੁਚੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾਤ ਕਰ ਕੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਭੋਲਕਰ ਵਰਗੇ ਬੰਦੇ ਅਕੀਦੇ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ, ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਅਤੇ ਅਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਵਿਚ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਗੂੜ੍ਹ-ਗਿਆਨੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ: ਮਸਲਨ, ਕੋਈ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਅਕੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਰੂਹਾਂ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਅੰਨ੍ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਛੁਆਛਾਤ ਤਾਂ ਮਾਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਸੋਮਾ ਜਾਤਪਾਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਓਤਕ ਅੰਨ੍ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਕੀਦੇ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਅਕੀਦੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਮਾਮਲੇ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਧੌਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਇਆਧਾਰੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਟੇਟ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਦੇ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਆਪਣੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਤੇ ਪਾਪਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗਿਲਾਨੀ ਉੱਪਰ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਵਰਗੀਆਂ ਸੱਜੇਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਸਮਝ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਅੱਥ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਬੁਹ-ਗਿਣਤੀ ਵਿਚੋਂ ਅਲੱਗ-ਬਲੱਗ ਪੈਣ ਦੇ ਡਰੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਮਾਇਤੀ ਹਨ। ਕਈ ਤਾਂ ਅਖੌਤੀ ਦੇਵ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਧੰਦੇ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹਨ। ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਅਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੀ ਦਲਦਲ 'ਚ ਫਸਾਈ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਤਾਅ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੈਵੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਪਣੀ ਲੋਟ-ਖਸੁੱਟ ਨੂੰ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਵੱਲ ਧੱਕਦੀ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਕੋਤਮੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵੀ ਦੇਵ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਭਗਤ ਹੈ। ਸਟੇਟ ਦੇ ਤਿੰਨੋਂ ਹੀ ਹਿੱਸੇ-ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ, ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ, ਇਸ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਹਮਾਇਤੀ ਹਨ। ਸਟੇਟ ਖੁਦ ਧਾਰਾ 51-ਏ (ਐੱਚ) ਅਨੁਸਾਰ "ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ" ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫ਼ਤਵੇ ਦੀ ਘੌਰ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ (ਤਾਜ਼ੀਰਾਤ-ਏ ਹਿੰਦ) ਦੀ ਮੱਦ 295-ਏ ਦੀ ਓਟ ਲੈ ਕੇ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨੂੰ ਠੇਸ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਕੁਲੀਨ ਲਾਣਾ ਜੋ ਉੱਛ ਗਿਆਨ ਵਿਹੁਣੀ ਖਲਕਤ ਲਈ ਨਮੂਨਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਖੁਦ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪੈਰੋਕਾਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਹਲਾ ਮਿਸਾਲ ਹਨ ਸਾਡੀਆਂ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀਆਂ ਆਹਲਾ ਮਿਆਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟਸ ਆਫ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪਾਣ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀਆਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਪੈਗੋਬਰਾਂ ਦੇ ਰੂਹਾਨੀ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਿੰਦੂ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਮਿੰਨੀ ਮੰਦਰ ਹਨ ਅਤੇ ਜੰਗਬਾਜ਼ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਕੌਮਵਾਦ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਉਥੇ ਆਮ ਵਰਤਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਕੌਮੀ ਜਮਹੂਰੀ ਗੱਠਜੋੜ (ਐਨ.ਡੀ.ਏ.) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਹਕੂਮਤ ਸਮੇਂ ਆਈ.ਆਈ.ਟੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਹਿਮ ਅਹੁਦਿਆਂ ਉੱਪਰ ਖ਼ਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦੂਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹਾਲਤ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਇੰਸਦਾਨਾਂ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਮੱਥਿਆਂ ਉੱਪਰ ਤਿਲਕ ਜਾਂ ਰਾਖ ਦੇ ਟਿੱਕੇ, ਡੋਲਿਆਂ ਉੱਪਰ ਤਾਵੀਤ, ਕਲਾਈਆਂ ਉੱਪਰ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਾਗੇ ਕਰਮਾਤੀ ਤਾਕਤਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਕੀਨ ਦਾ ਬੋਝਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਹਨ।

ਇਹ ਲੋਕ ਅਖੌਤੀ ਦੇਵ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਰੈਂਡ ਐਂਬੈਸਡਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦ (ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ) ਵਲੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਅਸੁਚੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬੇਯਕੀਨੀ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਦੈਵੀ ਤਾਕਤਾਂ ਵੱਲ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਜਰਬਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਖਲਕਤ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਲਈ ਦੈਵੀ ਓਟ ਭਾਲਦੀ ਹੈ; ਕੁਲੀਨ ਲਾਣਾ ਆਪਣੀ ਤਰਜ਼ੇ-ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਲਵਾਦ, ਜਾਤਪਾਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਸਮਾਜੀ ਵਤੀਰੇ ਇਸੇ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਹਨ। ਇਹ ਆਲਮੀ ਵਰਤਾਰਾ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਜੋ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ, ਸੰਸਥਾ ਆਧਾਰਤ ਮਜ਼ਹਬ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦੇਵ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਗੁੱਜਾਇਜ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਨਾਹ-ਸੋਟਾ -ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਲਉ ਹਸ਼ਰ ਤੋਂ ਸਬਕ!

ਹੋਰਾ ਫੇਰੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਮੰਤਰੀ ਜੀ, ਦੇਹੀਂ ਹੱਥੀਂ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਲੁੱਟਦੇ ਨੇ। ਪੈ ਜਾਏ ਜੇ ਕਿਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਪੇਚਾ, ਚੋਰ ਮੋਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਛੁੱਟਦੇ ਨੇ। ਡਰ ਧੌਂਸ ਜਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਲਾਲਚਾਂ ਨੂੰ, ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਗਵਾਹ ਵੀ ਛੁੱਟਦੇ ਨੇ। ਚੌਧਰ ਚੱਲਦੀ ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਟੂਆਂ ਦੀ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਟੁੱਟਦੇ ਨੇ। ਕਰੀਏ ਲੱਖ ਪੰਨਵਾਦ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ, ਮੱਕੂ ਠੱਪਿਆ ਲੀਡਰਾਂ ਚਾਲੂਆਂ ਦਾ। ਘਪਲੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਸੂ ਤਾਂ ਪੈਣਗੇ ਹੀ, ਹਸ਼ਰ ਦੇਖ ਚੋਟਾਲੇ ਤੇ ਲਾਲੂਆਂ ਦਾ!

ਅਜੇ ਮਾਕਨ ਤੋਂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਬਰਾਸਤਾ ਅਜੇ ਮਾਕਨ

ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਗੱਲ ਉਸ ਦੇ ਕੁਨਬੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕੁਨਬਾ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਧਰਾ ਹੈ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਉਡੀਕਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ, ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਗਾਂਧੀ (ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵਾਡਰਾ) ਦੇ ਨਾਮ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਹ ਚਰਚਾ ਰਾਹੁਲ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਈ ਅਹੁਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਦੋ ਵਾਰ ਜਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਹਰ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ। ਹਰ ਕੰਮ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਅਜੇ ਮਾਕਨ ਦੀ ਚੋਲ ਰਗੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਰਾਹੁਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਉੱਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ
ਫੋਨ: 91-97811-21873

ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮਾਅਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਫੈਲਿਆ ਅਜੇ ਮਾਕਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਭਲਾ? ਰਾਹੁਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੀ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ? ਰਾਹੁਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ, ਪੀ. ਚਿੰਦਬਰਮ ਅਤੇ ਮਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਨੂੰ ਘੁਰਕੀ ਮਾਰੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ?

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਨੇ ਦਾਗੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਣਾਬ ਮੁਖਰਜੀ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਸ ਜੁਲਾਈ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਨੂੰ ਫੌਰੀ ਆਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਗਾਜ਼ ਕਈ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਉੱਤੇ ਗਿਰਨ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਰਸ਼ੀਦ ਮਸੂਦ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂਨਾਈਟਿਡ) ਦੇ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਤੇ ਜਗਨ ਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ ਖਿਲਾਫ ਚਲਦੇ ਅਦਾਲਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਫੈਸਲੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਸਨ। ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਇਤਫ਼ਾਕੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ।

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਲਈ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਸਮੇਤ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੇਸ਼ਬੰਦੀ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ 'ਪੀਪਲਜ਼ ਰੀਪਰੈਸੇਂਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ' ਦਾ ਖਰੜਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੋਰ-ਸ਼ਰਾਬੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦਾ ਇਜਲਾਸ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਿੱਲ ਦਾ ਖਰੜਾ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਗਲੇ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਇਜਲਾਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਇਜਲਾਸ

ਲਈ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਲਾਲੂ ਅਤੇ ਰਸ਼ੀਦ ਮਸੂਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਖਦਸ਼ਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਏ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਉੱਤੇ ਵਿਵਾਦ ਖੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਮੂੰਹ-ਜ਼ੋਰ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਪੈਰਵੀ ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਜੇ ਮਾਕਨ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਲੱਬ ਵਿਚ ਚਲਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਮੰਚ ਸਾਥ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ 'ਬਕਵਾਸ' ਅਤੇ 'ਰੱਦੀ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟਣ ਲਾਇਕ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜੇ ਮਾਕਨ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੀ ਚਰਚਾ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਚੱਲੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਅਜੇ ਮਾਕਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮਸਲਾ ਗਾਂਧੀ ਖਾਨਦਾਨ ਤੱਕ ਮਹਿਦੂਦ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਅਜੇ ਮਾਕਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੁਨਬਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਦੂਜੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੀਆਂ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ 'ਜਮਹੂਰੀਅਤ' ਦਾ 'ਰਾਜਕੁਮਾਰ' ਹੋਣ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਖਾਨਦਾਨੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਅਜੇ ਮਾਕਨ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਖਾਨਦਾਨੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਲਲਿਤ ਮਾਕਨ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਕਿਰਤ ਮੰਤਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਸ਼ੰਕਰ ਦਿਆਲ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਜਵਾਈ ਹੋਣਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਸ਼ੰਕਰ ਦਿਆਲ ਸ਼ਰਮਾ 1992-1997 ਤੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਹੇ। ਲਲਿਤ ਮਾਕਨ ਦਾ ਨਾਮ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਰਾਈਟਸ (ਪੀ.ਯੂ.ਡੀ.ਆਰ.) ਵੱਲੋਂ ਛਾਪੀ ਗਈ ਰਪਟ 'ਦੋਸ਼ੀ ਕੌਣ' ਵਿਚ ਲਲਿਤ ਮਾਕਨ ਦਾ ਨਾਮ ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ ਉੱਤੇ ਦਰਜ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਭਗਤ, ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦਰਜ ਹਨ। ਲਲਿਤ ਮਾਕਨ ਦੇ ਕਤਲ ਵਿਚ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖੇ ਅਤੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿੰਦੇ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਉਚਕ ਕੁੱਕੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਲਲਿਤ ਮਾਕਨ ਦੀ ਧੀ ਅਵੰਤਿਕਾ ਮਾਕਨ ਅਤੇ ਅਜੇ ਮਾਕਨ ਨੇ ਕੁੱਕੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ

ਨਿਭਾਈ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, "ਜਦੋਂ ਵੱਡਾ ਦਰਖਤ ਗਿਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਰਤੀ ਹਿੱਲਦੀ ਹੈ।" ਵੱਡੇ ਦਰਖਤ ਦੇ ਗਿਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਤੀ ਹਿੱਲਦੀ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲਲਿਤ ਮਾਕਨ ਦਾ ਨਾਮ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਪਰਤੀ ਹਿੱਲਦੀ ਵੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਲਲਿਤ ਮਾਕਨ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਕਿਰਤ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਰਾਜੀਵ-ਲਲਿਤ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਰਾਹੁਲ-ਅਜੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਇਸੇ ਕਤੀ ਵਿਚ ਰਾਹੁਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਪਾਇਲਟ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਇਸੇ ਕਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ 'ਲੋਕ ਪੱਖੀ' ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਅਗਵਾਨ ਬਣਿਆ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੇ ਕੀ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਸਲੀਕੇ ਅਤੇ ਰਾਜਤੰਤਰੀ ਸ਼ਿਸਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਬਿਆਨ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਅਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਜੀਵਨ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁਰਸੀ ਉੱਤੇ

ਘੰਟਾ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਕਦਮ ਨਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨੂੰ ਕਸੂਰਵਾਰ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਾ ਜਾਈਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਈਏ।" ਹੁਣ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ ਨੂੰ 'ਸਮਝਾਉਣ' ਦੀ 'ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ' ਓਟ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੌਜਵਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਆਨ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਮਾਤਹਿਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਮਾਤਹਿਤ ਬਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਤਾਂ ਹੁਣ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਬੁਰਾ ਕਿਉਂ ਮਨਾਉਣਗੇ?

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ, ਪੀ. ਚਿੰਦਬਰਮ ਅਤੇ ਮਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਆਪਣੀ ਮੂੰਹ-ਜ਼ੋਰੀ ਅਤੇ ਵਕਾਲਤ (ਅਦਾਲਤੀ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਅਦਾਲਤੀ) ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹਕਾਰਤ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਇਸ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਓਟ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ

'ਜਮਹੂਰੀਅਤ' ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ। ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵਿਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਦਲੀਲ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਰਾਹੁਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਚੁੱਪ ਧਾਰ ਲਈ। ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਜੇ ਮਾਕਨ, ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ, ਪੀ. ਚਿੰਦਬਰਮ ਅਤੇ

ਮਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ 'ਬਕਵਾਸ' ਅਤੇ 'ਰੱਦੀ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟਣ ਲਾਇਕ' ਕਹਿਣ ਨਾਲ 'ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ' ਦੇ ਅਰਥ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲ ਗਏ? ਕੀ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਈ ਹੈ? ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਨੌਜਵਾਨ

ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ

ਅਜੇ ਮਾਕਨ

ਬੈਠ ਕੇ ਉਹ 'ਸਲੀਕੇ' ਵਾਲੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਸੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬਾਪ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ 'ਜੋਕਰਾਂ ਦਾ ਟੋਲ' ਕਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਨ। ਤਤਕਾਲੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸੀ.ਜੀ. ਸੋਮਈਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ 'ਦਿ ਐਨੈਸਟ ਆਲਵੇਜ਼ ਸਟੈਂਗ ਅਲੋਨ' ਵਿਚ ਇਸ 'ਬੋਝਿੱਤੀ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਸੋਮਈਆ ਦੀ ਲਿਖਤ ਹੈ, "ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ

ਬੈਠ ਕੇ ਉਹ 'ਸਲੀਕੇ' ਵਾਲੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਸੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬਾਪ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ 'ਜੋਕਰਾਂ ਦਾ ਟੋਲ' ਕਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਨ। ਤਤਕਾਲੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸੀ.ਜੀ. ਸੋਮਈਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ 'ਦਿ ਐਨੈਸਟ ਆਲਵੇਜ਼ ਸਟੈਂਗ ਅਲੋਨ' ਵਿਚ ਇਸ 'ਬੋਝਿੱਤੀ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਸੋਮਈਆ ਦੀ ਲਿਖਤ ਹੈ, "ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ

ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ

ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਾਡੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ? ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੇ?

ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਮੁਤਾਬਕ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਗਲਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਪੈਠ ਬਣੇ। ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ! ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਹ ਠੀਕ ਵੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੋਰੰਜਨ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਦੂਜੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵੀ ਸਮਝਣੀਆਂ ਪੈਣੀਆਂ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਵੀ ਹਾਂ। ਚਾਹੇ ਸਾਨੂੰ ਲਗਭਗ 100 ਸਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਆਮ ਅਮਰੀਕਨ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕੇ। ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨਾਲ ਪਾੜਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ

ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਵੀ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇਸ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਇਲਾਕਾ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਇਕ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੇਠਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ ਵਾਂਗ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਸੀਂ ਓਕ ਕਰੀਕ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕ ਨਸਲੀ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੂਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸਾਰੂ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਗਿਆ। ਹਰ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਚੈਨਲ ਅਤੇ ਨਿਊਜ਼ ਪੇਪਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਲਹਿਰ ਜਿਹੀ ਉਠੀ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕੇ। ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ। ਸਾਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲਿਆਂ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ

ਦੇਸ-ਪਰਦੇਸ

ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ 'ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ' ਓਟਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। 'ਜਮਹੂਰੀਅਤ' ਦੀ ਇਸ 'ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ' ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕੁਰਸੀਆਂ ਉੱਤੇ ਡਟੇ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਯਾਦ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਠੰਢੇ ਮਤੇ ਨਾਲ ਕੁਰਸੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਮਹਾਰਤ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਮਹੂਰੀਅਤ 66 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਖਾਨਦਾਨ ਤੱਕ ਹੀ ਕਿਉਂ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ? ਦਾਅਵਾ ਤਾਂ ਜਮਹੂਰੀ ਮੁਲਕ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਖਾਨਦਾਨ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਤਕਾਜ਼ਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੱਕ ਦਾ ਵੀ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੀ ਲਾਜ਼ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਭਵਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਨਾਪਸੰਦ ਜਾਂ ਮਜਬੂਰੀ ਦੇ ਪਾਤਰ ਨੂੰ ਇੱਜ਼ਤਦਾਰ ਲਾਘਾ ਘੱਟ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਗਾਂਧੀ ਖਾਨਦਾਨ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਬਿਆਨ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨੂੰ ਉਘਾੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, "ਮੇਰੀ ਮਾਂ (ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਨਹੀਂ) ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇੰਨਾ ਸਮਾਂ ਪੈ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸ਼ਬਦ ਗ਼ਲਤ ਸਨ ਪਰ ਮੇਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਗ਼ਲਤ ਨਹੀਂ ਸਨ।" ਰਾਹੁਲ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਹੈ। ਇਸ ਗ਼ੈਰ-ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਦੱਸ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪ ਕੁਝ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਦੇ ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਉੱਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਇਸ ਕਵਾਇਦ ਵਿਚ ਕੁਨਬਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀਆਂ ਦੂਜੀਆਂ ਪਰਤਾਂ (ਗ਼ੈਰ-ਗਾਂਧੀ ਜਾਂ ਗਾਂਧੀ ਖਾਨਦਾਨ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ) ਵੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜੇ ਮਾਕਨ ਦਾ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਰ-ਪਾਰ ਫੈਲਿਆ ਬਿਆਨ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰੀਵਸ ਵਡੇਰੇ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੰਬ ਬਣਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਥੇ ਸਾਨੂੰ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਚਾਰ ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਮੋਰਾਬਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ। ਅਸੀਂ ਬਲੱਡ ਕੈਂਪ ਲਗਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹੱਦ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸ਼ਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਸਹਿਰ ਦੇ ਡਾਊਨਟਾਊਨ ਵਿਚ ਬੇਘਰੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਲੰਗਰ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਸਭ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੋਲ ਦਸਤਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਰਨਾ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਬਾਹਰ ਜਾਈਏ, ਦਸਤਾਰ ਸਜਾ ਕੇ ਜਾਈਏ ਕਿਉਂਕਿ ਗੋਲ ਪਰਨਾ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਸਰੂਪ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨੂੰ ਫਰਕ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਉਸਮਾ ਬਿਨ-ਲਾਦਿਨ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇ ਸਮਝ ਲੈਣੇ ਹਨ।
-ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 616-856-3076

ਪਹਿਲੀ ਝਾਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਇਕ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਜੇ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨੀ, ਪਰ ਇਹ ਬਿਜਨੈਸ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਨਾਲ 'ਉਪਰਲੀ ਕਮਾਈ' ਮੋਟੀ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਬਦਨਾਮ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਇਕ ਜਾਣੂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਿਜਨੈਸਮੈਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕੰਮ ਸੀ, ਤੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੜਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਹਲਕੇ ਕਰੀਮ ਰੰਗ ਦੀ ਕੰਧ ਉਪਰ ਗੂੜ੍ਹੇ ਨੀਲੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਤੁਕ ਨਜ਼ਰੀ ਪਈ, 'ਹੱਕ ਪਰਾਇਆ ਨਾਨਕਾ ਉਸ ਸੂਅਰ ਉਸ ਗਾਇ॥' ਜਿਥੇ ਲੋਹੇ ਨੂੰ ਪਿੱਤਲ ਅਤੇ ਪਿੱਤਲ ਨੂੰ ਸੋਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਉਕਤੀਆਂ-ਜੁਗਤੀਆਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹੋਣ, ਉਥੇ ਪਰਾਇਆ ਹੱਕ ਖਾਣ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਦੱਸਣ ਵਾਲੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਪੰਕਤੀ ਦੇਖ ਕੇ ਇਕੱਲਾ ਮੈਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੱਸਿਆ ਸਗੋਂ ਮੇਰਾ ਜਾਣੂ ਵੀ ਇਸੇ ਤੁਕ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾ ਪਿਆ, 'ਆਹ ਤਾਂ ਯਾਰ ਐਉਂ ਲਗਦੇ ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਠਾਠੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਉਪਰ 'ਸਚੇ ਮਾਰਗਿ ਚਲਦਿਆਂ...' ਜਾਂ 'ਜੀਅ ਦਇਆ ਪਰਵਾਨ' ਜੈਸੀਆਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣ।'

ਧਰਮ, ਧਰਮੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕਤਾ

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਗੋਰਿਆਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਹੋਣਾ ਹੈ; ਇਸ ਕਰਕੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਬੰਨ੍ਹ ਹੀ ਲਿਆ ਕਰੋ। ਸੇ, ਮੈਂ ਬੰਨ੍ਹਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂ ਤੀ... ਹੁਕਮ ਕਰੋ ਹੁਣ?" ਢੰਡ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਜਨੈਸ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਉੱਤੇ ਲਿਆ ਗੱਲ ਮੁਕਾਈ।

ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੱਖਾਂ ਜਿਹੇ ਚਿਹਰੇ ਮੋਹਰੇ ਵਾਲੇ ਲਿਬਾਸਧਾਰੀ ਗੁਰਮੁਖ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਇਸ 'ਕਸਟਮਰ' ਦਾ ਦੇਖੋ ਕੰਮ ਕੀ ਸੀ? ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਗਜ਼ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਝੂਠੇ ਸੱਚੇ ਦਾਅਵੇ ਲਿਖਵਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਮਾਇਕ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਲਾਭ-ਪਾਤਰ ਬਣਨਾ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਫ਼ਰਜ਼ੀ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਵਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚਾਲੀ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰੰਸੀ ਮਿਲ ਜਾਣੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ 'ਗੱਫਾ' ਇਸ ਨੇ ਢੰਡ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਧਾਰਮਿਕ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਸ 'ਸਿੱਖ ਦਾ ਕੰਮ' ਸੁਣ ਕੇ ਢੰਡ ਹੱਕ-ਬੱਕਾ ਰਹਿ ਗਿਆ! ਉਸ ਨੇ ਕੰਧ ਉੱਤੇ ਲਿਖੀ ਹੋਈ 'ਹੱਕ ਪਰਾਇਆ' ਵਾਲੀ ਪੰਕਤੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੁਮੀਮਾਨ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ 'ਚ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ਼ ਚਾਈ ਸੌ ਦੀ ਫੀਸ ਲੈ ਕੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਕੇਸ ਅਸਲੀ ਹੋਵੇ, ਨਕਲੀ ਨਹੀਂ। ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਰਾਈ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਹੋਰ-ਫੇਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਬਾਬੇ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਸਦਕਾ ਦਾਲ-ਫੁਲਕਾ ਵਧੀਆ ਚੱਲੀ ਜਾਂਦਾ ਐ।

"ਦੇਖ ਲਉ, ਕੰਮ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੋਂ ਵੀ ਕਰਵਾ ਲੈਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ 'ਸਿੱਖ ਭਰਾ' ਜਾਣ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਹਾਂ।" ਸਿੱਖ ਜੀ ਨੇ ਢੰਡ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਚੋਗਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਜੋਂ ਇਹ ਫੀਲਾ ਸੁੱਟਿਆ।

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਮੁਜੱਸਮਾ ਢੰਡ ਜ਼ਰਾ ਤੈਸ 'ਚ ਆ ਗਿਆ, "ਦੇਖੋ ਮਿਸਟਰ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ 'ਸਿੱਖ ਭਰਾ' ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਾਇਦ ਘੱਟ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵਾਂ, ਪਾਠ ਵੀ ਘੱਟ ਕਰਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾਂ ਪਰ ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਮੈਨੂੰ ਬਾਣੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮਝ ਪਈ ਏ, ਮੈਂ ਉਹਦੇ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ... ਬਰਾਏ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਆਪਣੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪੁਲੰਦਾ ਚੁੱਕ ਕੇ... ਯੂ ਕੈਨ ਗੋ।"

ਦੇ ਟੁੱਕ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ 'ਖਾਲਸਾ ਜੀ' ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਪੇਪਰਾਂ ਵਾਲਾ ਬੈਗ ਸਮੇਟ ਕੇ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਢੰਡ ਨੇ ਪਿਛਿਓਂ 'ਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ। 'ਆ ਗਿਆ ਲਾਲਚ ਦੀ ਲਪੇਟ 'ਚ ਵੱਡਾ ਈਮਾਨਦਾਰ', ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਵੱਟ ਚਾੜ੍ਹਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਜੀ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਏ।

"ਢੰਡ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਸੋਚਿਆ ਐ?"

"ਜੀ।"

"ਹੁਕਮ ਕਰੋ?" ਸਿੱਖ ਜੀ ਨੇ ਬੜੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਪੇਪਰ ਵਾਲਾ ਬੁਜਕਾ ਟੋਬਲ 'ਤੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਜੀ, ਬੇਨਤੀ ਹੈ।" ਢੰਡ ਨੇ ਹਲੀਮੀ ਨਾਲ ਹੱਥ ਜੋੜਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

"ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਦਾੜ੍ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਉ ਜਾਂ ਨਾ ਦਿਉ, ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਹੈ, ਅਹਿ ਆਪਣੇ ਭੇਸ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹੋਰਾ-ਫੇਰੀ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਕਰਨ ਤੋਂ 'ਪਲੀਜ਼' ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਿਓ। ਬੱਸ, ਇਹੀ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਸੀ ਆਪ ਨੂੰ।"

ਇਕ ਧਰਮੀ ਪੁਰਸ਼ ਇਕ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚੋਂ ਧਰਮ ਦਾ ਅਸਲ ਉਪਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਖੋਟੇ ਪੈਸੇ ਵਾਂਗ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਉਸ ਨੇ ਕੰਮ ਕਰਾਇਆ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਰੱਬ ਜਾਣੇ ਪਰ ਮਹਿਨੇ ਕੁ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੀਡੀਏ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਨੰਗੇ ਸਿਰ ਵਾਲੀ ਫੋਟੋ ਫੁਪੀ ਜਿਸ ਦੇ ਖੋਲੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਜਾਅਲ-ਸਾਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਖਬਰ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਵੀ ਛਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ 'ਧਾਰਮਿਕ ਫਰਜ਼' ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸੁਮੀਮਾਨ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ 'ਦੋਸ਼' ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਖੇ... ਇਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਨੰਗਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮੇਰੇ 'ਧਾਰਮਿਕ ਅਕੀਦੇ' ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਈ ਹੈ!

ਦੂਜੀ ਝਾਕੀ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਹੈ। ਇਕੋ ਸਟਰੀਟ ਦੇ ਆਹਮੇ-ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਘਰ। ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਤੇ ਦੂਜਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵਸਦੇ-ਰਸਦੇ ਦੋਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਗੁੜ੍ਹਾ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰ। ਰੱਜ ਵਾਂਗ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨਿਤਨੇਮ ਦੇ ਪਾਠ ਤੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਡੰਗੋਰੀ ਫੜ ਕੇ ਸੈਰ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪੈਂਦੇ ਨੇ। ਅੱਜ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀ ਹਮ-ਉਮਰ ਮੁਸਲਿਮ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਲਿਆ।

"ਕੀ ਦੱਸਾਂ ਭੈਣ ਜੀ..." ਮੁਸਲਿਮ ਬੀਬੀ ਨੇ ਗੱਲ ਛੋਹੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਗਵਾਂਢ ਵਿਚ ਹੀ ਮਹਿਨੇ ਕੁ ਭਰ ਤੋਂ ਆਣ ਵਸੋ ਇਕ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਖਸਲਤ ਦੱਸਣ ਲੱਗੀ, "ਅਹੀਂ ਦੋਵੇਂ ਟੱਬਰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਗੁਜ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਵਾਂ। ਅਹੀਂ ਕਦੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਘਰੀਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਮੰਗਣ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਆਹ ਨਿਖਸਮੇਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਆਏ ਨੇ, ਕਦੇ ਕਾਰ ਮੰਗਣ ਟੁਰ ਪੈਂਦੇ ਨੇ, ਕਦੇ ਕੁੱਕਰ ਮੰਗਣ।"

ਕਦੇ ਕੋਈ ਸ਼ੈਅ ਤੇ ਕਦੇ ਕੋਈ..."

ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਗੱਲ ਬੋਚਦਿਆਂ, ਸਿਮਰਨਾ ਫੇਰਦੀ ਹੋਈ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੁਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸਿੱਖ ਬੀਬੀ ਨੇ ਪਟਾਕ ਦੇਣੀ 'ਸੁਝਾਅ' ਦਿੱਤਾ, "ਤੁਸੀਂ ਮੁੱਕਰ ਜਾਇਆ ਕਰੋ ਜਾਂ ਕਹਿ ਦਿਆ ਕਰੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਘਰ ਹੈ ਨਈਂ ਗੀ!" ਇਹ 'ਪੱਤੇ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਫਿਰ ਸਿਮਰਨਾ ਫੇਰਨ ਲੱਗ ਪਈ।

"ਨਾ ਭੈਣਾ ਨਾ!" ਸਿਰ 'ਤੇ ਹਿਜਾਬ ਸਵਾਰਦਿਆਂ ਪਿਗਿਆਈ 'ਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਬੀਬੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਦੱਸਿਆ, "ਇਸਲਾਮ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਘਰੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਮੰਗਣ ਆਏ ਹਮਸਾਏ ਨੂੰ, ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ-ਸੁੰਦਿਆਂ ਮੁੱਕਰ ਜਾਈਏ।"

ਤੀਜੀ ਝਾਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਈ ਮੁਹੱਬਿਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਠਾਠ-ਬਾਠ ਵਾਲਾ ਪਰਿਵਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਲੰਮੇ-ਚੌੜੇ ਵਾਗਲੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਵੇਲੀਆਂ ਛੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਮੁੱਢੋ-ਮੁੱਢੋ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਝੁੱਲ੍ਹਾ ਕਮਰਾ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਟਵਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਾਮ ਪੈਂਦਿਆਂ ਹੀ ਸ਼ਰਾਬ ਕਬਾਬ ਦੀਆਂ ਮਹਿਫਲਾਂ ਜੁੜਦੀਆਂ। ਕਿਤੇ ਪਹਿਲੇ ਪਟਵਾਰੀ ਦੀ ਬਦਲੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦੂਜਾ ਪਟਵਾਰੀ ਇਥੇ ਧਰਮ ਕਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ੁੱਧ ਵੈਸ਼ਨੋ ਆ ਗਿਆ। ਪਿਆਜ਼ ਲਸਣ ਤੱਕ ਨੂੰ ਵੀ 'ਟੱਚ' ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨਾਤਨੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਪਟਵਾਰੀ ਦਾ ਇਸ ਸ਼ਾਹੀ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਜੀਅ ਲਗਦਾ?

ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਵੇਂ ਟਿਕਾਣੇ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਉਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਬਣੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੰਦਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਥੇ ਸਾਦਾ ਦਾਲ-ਫੁਲਕਾ ਹੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਪਟਵਾਰੀ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਖੁਰਾਕ ਹੀ ਇਹੋ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ 'ਹਾਂ' ਹੋਣ 'ਤੇ ਮਹਿਕਮਾ ਮਾਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਪੱਤਰ ਮੰਦਰ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਇਕ ਕਮਰੇ 'ਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਭਜਨ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਪਟਵਾਰੀ ਦੋਵੇਂ ਵਕਤ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦਾ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੰਧਿਆ ਵੇਲੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਰਤੀ ਤੋਂ ਉਹ ਕਦੇ ਨਾ ਖੁੰਝਦਾ। ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਲਈ ਬਦਨਾਮ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਇਸ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਇਹ ਧਰਮੀ ਪਟਵਾਰੀ ਪੂਰੇ ਇਲਾਕੇ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣ ਗਿਆ।

ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਪਟਵਾਰੀ ਨਾਲ ਇਥੇ ਇਕ ਅਜੀਬ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ। ਨਿੱਤ-ਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਮੰਦਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਵਿਚ ਸੰਧਿਆ ਦੀ ਆਰਤੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਗਰਬੱਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰੰਧੀਆਂ ਨੇ ਚੋਗਿਰਦਾ

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-915-1268

ਮੁਅੱਤਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਲੈਅ-ਬੱਧ ਟੱਲੀਆਂ ਖੜਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਘੜਿਆਲ ਵੱਜ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੰਘ ਪੂਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਭਗਤ-ਜਨ ਸ਼ਰਧਾ 'ਚ ਗੜ੍ਹਦੇ ਹੋ ਕੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਰਤੀ ਉਚਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਮੁੰਦੀ ਖੜ੍ਹੇ ਪਟਵਾਰੀ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਿਛਿਉਂ ਆਵਾਜ਼ ਪਈ, "ਪਟਵਾਰੀ ਸਾਹਬ, ਤੁਹਾਡਾ ਇੱਥੇ ਕੀ ਕੰਮ?"

ਹੋਰਾਨ ਹੋਏ ਪਟਵਾਰੀ ਨੇ ਜਦ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਭਵੰਤਰ ਗਿਆ! ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਸੇ ਮੰਦਰ ਦਾ ਮੁਨੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਪਟਵਾਰੀ ਮੂੰਹੋਂ ਕੁਝ ਬੋਲਦਾ, ਮੁਨੀ ਮਹਾਰਾਜ ਪਟਵਾਰੀ ਨੂੰ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵੱਲ ਲੈ ਤੁਰਿਆ।

"ਪਟਵਾਰੀ ਜੀ, ਜਿਸ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਦੀ ਆਰਤੀ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਅੰਤਰ-ਧਿਆਨ ਹੋਏ ਖੜ੍ਹਦੇ ਓ, ਇਹ ਮੂਰਤੀ ਅਸੀਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਬੁੱਤ-ਘਾਤਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਖੁਦ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲਿਆਏ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਮੰਦਰ ਦੀ ਆਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ 'ਧਰਮ' ਨਿਭਾਉ, ਜਿਸ ਬਦਲੇ ਤਨਖਾਹ ਲੈਂਦੇ ਓ...ਰਿਸ਼ਵਤ, ਹੋਰਾ ਫੇਰੀ ਅਤੇ ਬਗੈਰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਦੇ ਪਟਵਾਰਪੁਣਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਤੁਹਾਡਾ ਅਸਲ ਧਰਮ ਹੈ...ਰਿਸ਼ਵਤਾਂ ਖਾ ਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੱਕ ਮਾਰ ਕੇ ਧਰਮ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਮੀਚ ਖਲੋਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਧਰਮੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ!"

ਅਸਲ ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਮੁਨੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਪਟਵਾਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਲੈ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਦੇ ਥੱਕੇ ਹਾਰੇ ਪੇਂਡੂ ਕਿਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਆਰਤੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਕਿ ਕਦ ਪਟਵਾਰੀ ਆਵੇ, ਕਦ ਉਹ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਕੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਲੇ ਪਾਉਣ।

ਭਾਰਤ 2050 ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼

ਪੈਰਿਸ: ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਹੁਣ 7.1 ਅਰਬ ਹੈ ਜੋ ਸਾਲ 2050 ਵਿਚ ਵਧ ਕੇ 9.7 ਅਰਬ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਰਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਰਾਂਸ ਦੇ 'ਫਰੈਂਚ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਡੇਮੋਗ੍ਰਾਫਿਕ ਸਟੱਡੀਜ਼' (ਆਈ.ਐਨ.ਈ.ਡੀ.) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 10 ਤੋਂ 11 ਅਰਬ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੂਨ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਇਕ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਲ 2050 ਤੱਕ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਅਬਾਦੀ 9.6 ਅਰਬ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਆਈ. ਐਨ. ਈ.ਡੀ. ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 2050 ਵਿਚ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਦੀ ਚੌਥਾਈ ਹਿੱਸਾ ਕਰੀਬ 2.5 ਅਰਬ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ 1.1 ਅਰਬ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਰਚਨਾਕਾਰ ਗਿਲੇਸ ਪਾਈਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਔਰਤ ਬੱਚੇ ਜੰਮਣ ਦੀ ਦਰ 4.8 ਹੈ ਜੋ 2.5 ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀ ਔਸਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਅਬਾਦੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ 95.8 ਕਰੋੜ ਹੈ ਜੋ ਸਾਲ 2050 ਤੱਕ ਵਧ ਕੇ 1.2 ਅਰਬ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਫਿਲਹਾਲ ਚੀਨ ਦੀ ਅਬਾਦੀ 1.3 ਅਰਬ, ਭਾਰਤ ਦੀ 1.2 ਅਰਬ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ 31.62 ਕਰੋੜ, ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੀ 19.55 ਕਰੋੜ

ਹੈ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਈ.ਐਨ.ਈ.ਡੀ. ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਲ 2050 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ 1.6 ਅਰਬ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਚੀਨ 1.3 ਅਰਬ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਸਥਾਂ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਤਾਜ਼ਾ ਅਧਿਐਨ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਲ 2050 ਤਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ

ਨਾਇਜੀਰੀਆ (44.4 ਕਰੋੜ), ਅਮਰੀਕਾ (40 ਕਰੋੜ), ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ (36.6 ਕਰੋੜ), ਪਾਕਿਸਤਾਨ (36.3 ਕਰੋੜ), ਬਰਾਜ਼ੀਲ (22.7 ਕਰੋੜ), ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ (20.2 ਕਰੋੜ), ਕਾਂਗੋ (18.2 ਕਰੋੜ), ਇਥੋਪੀਆ (17.8 ਕਰੋੜ) ਫਿਲਪੀਨਜ਼ (15.2 ਕਰੋੜ), ਮੈਕਸੀਕੋ (15 ਕਰੋੜ), ਰੂਸ (13.2 ਕਰੋੜ), ਤਨਜ਼ਾਨੀਆ (12.9 ਕਰੋੜ), ਮਿਸਰ (12.6 ਕਰੋੜ), ਯੂਗਾਂਡਾ (11.4 ਕਰੋੜ), ਵੀਅਤਨਾਮ

(10.9 ਕਰੋੜ), ਇਰਾਨ (9.9 ਕਰੋੜ), ਜਪਾਨ (9.7 ਕਰੋੜ), ਕੀਨੀਆ (9.7 ਕਰੋੜ), ਤੁਰਕੀ (9.3 ਕਰੋੜ), ਇਰਾਕ (8.3 ਕਰੋੜ), ਯੂ.ਕੇ. (7.9 ਕਰੋੜ), ਜਰਮਨੀ (7.6 ਕਰੋੜ), ਫਰਾਂਸ

(7.2 ਕਰੋੜ), ਸੂਡਾਨ (6.9 ਕਰੋੜ), ਨਾਇਜਰ (6.6 ਕਰੋੜ), ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ (6.4 ਕਰੋੜ) ਤੇ ਕੋਲੰਬੀਆ (6.3 ਕਰੋੜ) ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ 18 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲਿਆ

ਲਾਹੌਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਾਂਤ ਕਾਨਪੁਰ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ 18 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਅਪਣਾ ਲਿਆ। ਇਕੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ 11 ਔਰਤਾਂ ਸਣੇ 18 ਜੀਆਂ ਨੇ ਜੋਕ ਫਰੀਦ 'ਚ ਖਵਾਜ਼ਾ ਗੁਲਾਮ ਫਰੀਦ ਦਰਗਾਹ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਮਿਆਨ ਗੌਸ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ। ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਥੋਂ ਦੇ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲ ਏ.ਪੀ.ਪੀ. ਨਿਊਜ਼ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਾਲੀਮਾ ਤਾਇਬਾ ਦਾ ਪਾਠ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਾਮਾਰਾਮ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੀ, ਦਾ

ਹੁਣ ਨਵਾਂ ਨਾਂਅ ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਰੀਫ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਜਬਰਦਸਤੀ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਈ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹਨ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਰਗ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਜਗਾ ਤਾਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਜੁਲਮ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

- We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets
- FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
- FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਭੁੱਖੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਭੋਜਨ ਪੈਕ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਇਥੇ ਸ਼ਾਮਬਰਗ ਵਿਚ 'ਫੀਡ ਮਾਈ ਸਟਾਰਵਿੰਗ ਚਿਲਡਰਨ' (ਮੇਰੇ ਭੁੱਖੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦਿਓ) ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਭੋਜਨ ਪੈਕ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। 'ਫੀਡ ਮਾਈ ਸਟਾਰਵਿੰਗ ਚਿਲਡਰਨ' ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਬਾਲਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਹੱਥੀਂ ਪੈਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਰੀਬ 70 ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ 23 ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਪੈਕ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਭੋਜਨ ਹੇਠੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 66 ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇਕ ਸਾਲ ਵਾਸਤੇ

ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਅਕਸਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਗਲਾ ਮੌਕਾ 26 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 9 ਤੋਂ 11 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ ਜਾਂ ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਭੋਜਨ ਪੈਕ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਆਸ਼ਾ ਕੌਰ, ਗੌਤਮ ਗਰੇਵਰ, ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਲਿਲੀ ਕੌਰ, ਮਨਦੀਪ ਗਿੱਲ, ਨੇਹਚਲ ਸੰਧੂ, ਸੁਖਮਨੀ ਕੌਰ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਤਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਭ ਖਹਿਰਾ, ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਵੀਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਸੰਸਾਰ ਜੰਗਾਂ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਨੁਮਾਇਸ਼

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੱਕਿਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਸਥਾਨਕ ਸਬਰਬ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਦੋ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੋਸਟਰ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਇਸ ਮਨੋਰਥ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੇ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਅਕਤੂਬਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਹੀਨਾ ਚੱਲੇਗੀ।

ਸ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਸਦੇ ਮੁੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਦੋਹਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਖਾਤਰ ਜਰਮਨ ਅਤੇ ਜਪਾਨੀ ਨਾਜ਼ੀ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਬਰਤਾਨਵੀ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਮੌਢੇ ਨਾਲ ਮੌਢਾ ਲਾ ਕੇ ਲੜਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਬਹੁਤੀ ਗੁੱਝੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਕਰ ਦਿਖਾਏ ਸਨ।

ਇਸ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਦੋਹਾਂ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਜ਼ੀ ਫੌਜੀ ਜਰਨੈਲਾਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ

ਦੇਖ ਕੇ ਅਕਸਰ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਾਹ! ਵਾਹ! ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਇੰਨੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। ਜਨਰਲ ਸਰ ਫਰੈਂਕ ਮੈਜਰਵੀ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿਚ ਇਹ ਤੱਥ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ

ਬਰਤਾਨਵੀ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਲੜਦਿਆਂ 83,005 ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ 109,045 ਜਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬੰਬਾਂ ਅਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਲਈ ਆਪਣੀ ਦਸਤਾਰ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਓਟ ਆਸਰੇ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਚੋਣ ਦੰਗਲ ਭਖਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੰਜ ਸੂਬਿਆਂ— ਦਿੱਲੀ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਤੇ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਈ ਚੋਣਾਂ 11 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਚਾਰ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਚੋਣ ਜਾਬਤਾ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਾਓਦਵਾਦੀ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹੀ ਦੋ ਗੋਤਾਂ ਵਿਚ 11 ਤੋਂ 19 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣਗੀਆਂ ਜਦੋਂਕਿ ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਪੋਲਿੰਗ ਇਕੋ ਗੋਤ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ 25 ਨਵੰਬਰ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਇਕ ਦਸੰਬਰ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਮਿਜ਼ੋਰਮ ਵਿਚ ਚਾਰ ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪੈਣਗੀਆਂ।

ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਵੋਟਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨ 'ਤੇ 'ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ' ਦਾ ਬੁਨ ਚੋਣ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਵੋਟਰ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਸੰਪਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ 630 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ 11 ਕਰੋੜ ਵੋਟਰ ਆਪਣੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੋਟਿੰਗ ਲਈ 1.30 ਲੱਖ ਪੋਲਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਇਸ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਵਿਚ ਕੁਲ 8 ਪੋਸਟਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਰਜ ਹਨ। ਸ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਥਾਨਕ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਿਗਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਣਗੇ।

ਇਸ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਫੋਨ 224-628-5522 ਜਾਂ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਫੋਨ 847-736-6092 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

RKtravel 999 N. Main Street, #206
Glen Ellyn, IL 60137
assuring you the best.

Discounted fares to India on: Qatar Airways, Emirates, Air India, Etihad Airways, Lufthansa, and more

Ph: 630-858-7200

OKKJI Transfer LLC.
15238 Radiance Dr., Noblesville, IN, 46060

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

*ਲੋਕਲ ਤੇ ਲੌਂਗ ਰੂਟ
*ਡਰਾਈ ਅਤੇ ਰੀਫਰ ਲੋਡ
ਕਾਗਜ਼ ਦਿਓ ਤੇ ਪੈਸੇ ਲਓ

ਟਰੱਕ ਪਾਰਕਿੰਗ ਮਾਸਿਕ ਰੈਂਟ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

Toll Free: 1-855-966-5554

Manny Sandhu: 317-603-1000, Sam Bhullar: 732-486-9045
Fax: 317-774-9665

ਸਭਨੀਂ ਥਾਈਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅੱਠ ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੀਐਸ ਸੰਪਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ

ਪੈਂਟਾਗਨ ਨੇ 4 ਲੱਖ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਸੌਂਦਿਆ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਪੈਂਟਾਗਨ ਨੇ ਫਰਲੋ 'ਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਚਾਰ ਲੱਖ ਸਿਵਲੀਅਨ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਪਰਤਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਘੀ ਬਜਟ ਬਾਰੇ ਰਿਪਬਲਿਕਨਾਂ ਤੇ ਡੈਮੋਕਰੈਟਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਤਣਾ-ਤਣੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਚੱਕ ਹੇਜਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੈਂਟਾਗਨ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 'ਪੇਅ ਅਵਰ ਮਿਲਟਰੀ ਐਕਟ' ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਵਾਲੇ ਸਿਹਤ ਸੁਧਾਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਓਬਾਮਾਕੇਅਰ' ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰਿਪਬਲਿਕਨਾਂ ਤੇ ਡੈਮੋਕਰੈਟਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪਿਛਲੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਤੋਂ ਸੰਘੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਠੱਪ ਰਹੀਆਂ।

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਮਕਾਨ ਵੇਚਣ/ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਾਂ ਕਰਨ ਗਿੱਲ

Ph: (734) 612-9984

Either Buying or Selling a Home in Michigan
"Always Go with the Winner"

COLDWELL BANKER

44644 Ann Arbor Road Plymouth, MI 48170
Email: KarnGill@Hotmail.com
Website: www.KarnGill.com

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

\$25 2,500 Minutes

ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ
ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋਂ।

✓ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ✓ ਘਰੋਂ ਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਫੋਨ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ
✓ ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋਂ
✓ ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ

800.914.1013 • 408.659.9400

Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.

ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਰਹੀ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ

ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਓਹਾਇਓ (ਬਿਊਰੋ): ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਓਹਾਇਓ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਥੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਜਿਥੇ ਵਖ ਵਖ ਉਮਰ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਏ ਉਥੇ ਵਾਲੀਬਾਲ, ਬਾਸਕਟਬਾਲ

ਅਟਵਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਬਨ ਕੱਟ ਕੇ ਅਤੇ ਹਵਾ ਵਿਚ ਗੁਬਾਰੇ ਛੱਡ ਕੇ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੰਤ ਦੋ ਵੋਲੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਾਰੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ 1500 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਅਤੇ ਦੂਜਾ 500 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਵੈਸਟ ਚੈਸਟਰ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ। ਇਹ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਲੱਬ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ 8 ਟੀਮਾਂ ਖੇਡੀਆਂ।

ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਕੇ ਨਿਕੇ ਜੁਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਵੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਲਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪਟਿਆਲਾ

ਸੱਲਾਂ ਅਤੇ ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਹੋਰ ਮਿੱਤਰ ਦੇਸਤ ਵੀ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਨਾਮੀ

ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਮੈਚਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੇਡ ਦੇ ਜੋਹਰ ਵਿਖਾਏ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਚਾਉਣ ਲਈ ਬਾਊਸ ਹਾਊਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨੱਸਣ-ਭਜਣ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਸਨ, ਕੁੜੀਆਂ-ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ, ਤਿੰਨ ਟੰਗੀ ਰੇਸ ਦੀਆਂ ਅਥਲੈਟਿਕ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਗੋਲਾ ਸੁਟਣ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਹੋਏ। ਗਿੱਧੇ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਾਉਣ-ਪਾਣੀ ਦਾ ਪਿਤ ਵੀ ਬੱਝਾ।

ਫਸਵੇਂ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਦੋਵੇਂ ਇਨਾਮ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਚੁੱਕ ਲੈ ਗਏ। ਪਹਿਲਾ 4100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਹਰਜੀਤ ਕਬੱਡੀ ਕਲੱਬ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ ਜਦੋਂਕਿ 3100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮਾਲਟਨ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ। ਤੀਜਾ 2100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਚੌਥਾ 1500 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਕਲੱਬ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ।

ਵਾਲੀਬਾਲ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਈਆਂ ਟੀਮਾਂ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿਤਰੀਆਂ। ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਅਤੇ ਵਿੰਡਸਰ ਕਲੱਬ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਫਸਵਾਂ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ 3100 ਡਾਲਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਤੇ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ 1500 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਵਿੰਡਸਰ ਕਲੱਬ, ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ।

ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਆਈ ਗਿੱਧਾ ਟੀਮ ਨੇ ਭੰਗੜੇ ਅਤੇ ਗਿੱਧੇ ਦੇ ਜੋਹਰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖੂਬ ਤਾਤੀਆਂ ਖੱਟੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੋਬਾਂ 'ਚੋਂ ਡਾਲਰ ਵੀ ਕਢਵਾਏ। ਜੇ ਕੋਈ ਕਸਰ

ਖਿਡਾਰੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫਿੱਡੂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਸਨ। ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਮਿਡਵੈਸਟ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਈਸਟ ਕੋਸਟ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ-ਪ੍ਰਮੰਨੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ, ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪੁੱਠਰਾ, ਮੱਖਣ ਬੰਦੇਸ਼ਾ, ਤੀਰਥ ਅਟਵਾਲ, ਜਿੱਮੀ ਬਰਾੜ, ਹਰਦੀਪ ਨਿੱਝਰ, ਸਤਵੰਤ ਨਿੱਝਰ, ਕੈਨਟਕੀ ਤੋਂ ਬਿੱਲੂ ਪੰਧੋਰ, ਤੀਰਥ ਪੰਧੋਰ, ਸੁੱਖ ਬੈਸ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ੀਰਨ ਤੋਂ ਬੋਬ ਖਹਿਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਰਿਚਮੰਡ ਹਿਲ ਤੋਂ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਫਿੱਲੋਂ (ਚੀਫ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਸਪੋਰਟਸ ਵਿੰਗ), ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਬੰਦੇਸ਼ਾ (ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਪ੍ਰਧਾਨ), ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵੜੈਚ (ਖਜ਼ਾਨਚੀ), ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਮੱਲੂ, ਕੇ.ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ, ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ, ਵਿਕਾਸ ਮਦਨ, ਮੱਖਣ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੈਪੀ ਪੰਮਾ, ਰਾਜਨ, ਰਾਜਾ ਲੰਬੜਦਾਰ, ਬਿੱਟੂ ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਢੀਂਡਸਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਧਰਮਿੰਦਰ ਖੱਟੜਾ, ਕੁਲਦੀਪ ਲੰਗ, ਰਿੰਪੀ ਖੱਟੜਾ, ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਠ, ਦੀਦਾਰ ਧਨੋਆ ਅਤੇ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਤੋਂ ਲੱਖਾ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭੋਲਾ ਸਰਾਂ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ।

ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਸੇਵਾ-ਪਾਣੀ ਲਈ ਚਾਹ-ਪਕੌੜੇ, ਸਮੇਸੇ ਅਤੇ ਕੁੱਕੜ ਸਮੇਤ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਮੂੰਹ ਮਿੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਠੰਡੀ-ਮਿਠੀ ਕੁਲਫੀ ਦਾ ਅਨੰਦ ਵੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਖੂਬ ਲਿਆ। ਬੱਚੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਦੁਆਲੇ ਦੁਤੰਗੇ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਂ-ਸੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਨਾਮੀਆਂ ਗਿਣ-ਗਿਣ ਸੁਆਦ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਬਜ਼ਰਗ ਪੁਰਾਣੇ ਵੇਲਿਆਂ ਦੇ ਮੌਜ-ਮੇਲੇ ਚੇਤੇ ਕਰ ਕਰ ਆਪਣਾ ਦਿਲ ਪਰਚਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੁਟਾਂ, ਗਹਿਣਿਆਂ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸਟਾਲਾਂ ਉੱਪਰ ਵੀ ਵਾਹਵਾ ਝੁਰਮਟ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ।

ਕਬੱਡੀ ਦੇ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਰਗ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਦੀ ਟੀਮ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਈ ਅਤੇ 500 ਡਾਲਰ ਦੇ ਇਨਾਮ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣੀ। 300 ਡਾਲਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚਕਾਰ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ੋਅ ਮੈਚ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ 4500 ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਖੇਡੀ, ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ। ਸਾਰੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜਿਥੇ ਬਾਹੂ-ਬਲ ਦਿਖਾ ਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਤੋਂ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਖੱਟੀ, ਉਥੇ ਚੰਗੇ ਜੱਫਿਆਂ ਅਤੇ ਧਾਵਿਆਂ ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਤੋਂ ਡਾਲਰ ਵੀ ਕਢਵਾਏ।

ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਰਗ ਦੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ 500 ਡਾਲਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ 'ਏ' ਟੀਮ ਨੇ ਅਤੇ 300 ਡਾਲਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ 'ਬੀ' ਟੀਮ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ।

ਬਾਕੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਗਾਇਕ ਸੱਤੀ ਸਤਿੰਦਰ, ਨਿੱਮਾ ਡੋਲੇਵਾਲ ਅਤੇ ਲਖਵਿੰਦਰ ਮਾਵੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰ ਕੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਮੇਲੇ ਦੇ ਡਾਇਮੰਡ ਸਪਾਂਸਰ ਅਮਰਜੀਤ ਅਗਰਵਾਲ, ਅਮਰਜੀਤ ਤੱਖਰ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਵਿੰਦਰ ਵਾਲੀਆ, ਹਰਿੰਦਰ ਕੰਗ, ਅਮਰੀਕ ਟਿਵਾਣਾ ਅਤੇ ਤੀਰਥ ਅਟਵਾਲ ਸਨ।

ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦਾ ਅਰੰਭ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਭ ਦੀ ਸੁਖ-ਸਾਂਦ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਰਸਮੀ ਉਦਘਾਟਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ, ਪਲਾਟੀਨਮ ਸਪਾਂਸਰ ਅਮਰਜੀਤ ਅਗਰਵਾਲ, ਅਮਰਜੀਤ ਤੱਖਰ, ਹਰਿੰਦਰ ਕੰਗ, ਅਮਰੀਕ ਟਿਵਾਣਾ, ਤੀਰਥ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਜੋ ਅਕਸਰ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਨੇ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਸਿਰ ਪਰਨੇ ਹੋ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਕੌਤਕ ਵਿਖਾਏ ਕਿ ਦਰਸ਼ਕ ਅਸ਼ ਅਸ਼ ਕਰ ਉੱਠੇ।

ਚਾਹ ਅਤੇ ਰੋਟੀ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਮਿਸਟਰ ਇੰਡੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵੱਲੋਂ ਸੀ। ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰ ਰਾਜੇਸ਼ ਰਾਵਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਨਾਲ ਚਾਹ ਅਤੇ ਰੋਟੀ ਦਾ ਲੰਗਰ ਅਟੱਟ ਵਰਤਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਅਤੇ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੀਡੀਆ ਸਪਾਂਸਰ ਚੰਨ ਪਰਦੇਸੀ ਰੇਡੀਓ ਤੋਂ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਉਚੇਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਜੀ.ਈ.ਟੀ. ਪੰਜਾਬੀ ਚੈਨਲ ਨੇ ਮੇਲੇ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੇਲਾ ਦੇਖ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਭੇਜੀਆਂ। ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਆਏ ਸਮੂਹ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ।

Sher-E-Punjab Sports & Cultural Society (OH)

Harvinder S. Walia (President) 917-862-5000
Jaswant S. Jassi (Vice President) 513-235-4828
Surinder S. Cheema (Secretary) 513 324-9043
Surjeet S. Mavi (Treasurer) 513- 616-4530

Parminder S. Takhar 937-469-0202
Charanjit S. Brar 317-903-7400
Baljit Singh 937-369-3086
Gurminder S. Sandhu 513-550-6134
Bobby Sidhu 937-919-4799
Balbir Bath 513-292-2517
Kumar Pawandeepp 937-838-3767

Jasdev S. Gill 419-604-9275
Sushil Aggarwal 937-673-8004

We Sincerely thank all our valuable sponsors whose support made the Mela a success.

Platinum Sponsors: Baldev S. Salha, Harvinder S Walia, Amarjit Aggarwal, Amarjit S Takhar, Amrik S Tiwana, Harinder S Kang, Tirth Atwal, Sikh Society Sports (New York); **Diamond Sponsors:** McConnel & Sons Inc., HT Hackney, Jas (Ambar India Rest), Surjeet S Mavi, Surinder S Cheema, Jasdev Gill, Jaswant S Jassi, Baljit Singh (Maharaja Rest.), Parminder S Takhar, Charanjit Brar, Bobby Sidhu (Simran Transport), Vineet Gupta, Pritampaul Singh, Jasbir S Dipty, Manjit S Salha; **Gold Sponsors:** Happy & Ruby Dayton, Inderjit Singh(Stop N Shop), Avtar S Springfield, Gurminder S Sandhu, Sushil K Aggarwal, Kumar Pawandeepp, Balbir S Bath, Palwinder S Dhillion, Narinder S Thind, Lakhvir Bassi, Harjeet Singh Bhullar, Devinder Mundi, Happy Matoot, Satwant S Deol, Pushwinder S Bhatti (Day & Night Exp), Jagtar Fantu, Jasbir S Ahluwalia, Jimmy Brar (Indiana), Balbir S Gill & Kuldeep Singh (Gill Mart), Harvinder Kang (Binda), Sohan S Bilku, Habib Shah, Gurcharan S Kang, Parminder S Bassi, Gurmejit Singh & Paul Singh, Harvinder Kang (Binda), Parmjit Singh Garcha, Rupinder Batth (Batth Petroleum), Narinder Tatla (Bannty) (B.D.R. Inc), Jagtar Singh (Xenia Food Mart), Prem Singh (Marion OH), Sarbjit Ghotra (Pappal), Barjinder Singh (PT), Devinder Sohi, Onkar Singh Jalalpur, Harpal S Sangha (Columbus), Sucha Singh (Columbus), Palwinder S Gill (Columbus), Ajaib Sandhu & Harjinder (Columbus), Sukhwinder Singh (Columbus), Daljit Singh Judge, Billu Pandher (KY), Union Truck Driving CA (Sukhi Ghuman), Sukhdev Singh (IN), J S Petroleum (Cheema Lima), Harpreet Singh (KY), Devinder S Kalon/Sonu Aujla Sirhand, Makhan Badesha(IN), Gurpreet Gill (Trenton Veer Inc), Amandeep Singh, Darshan Darar (IN), Prithpal Ghotra (IN), Varinder Sahi (IN), Pal Khalil, Dr. Harjinder Khaira (IL), Happy Heer (IL); **Silver Sponsors:** Dr. Ravinder S Maan, Satnam Singh (Punjab Ventures INC), Rajesh Rawal (Ramada Inn), Raja India Rest (Dalbag Singh), Karamjit Bhade (CA), Baldev S Thind (Indiana), Lottia Construction (Makhan Singh), Rajinder Singh (Indiana), Balwinder Singh Khakh (IN), Dalbir S Gill, Hardeep Nijjar, Manjot Klair, Mandeep Badesha, Rashpal (Indiana), Gursewak Singh (Vicky), New Krishna (Bobby), Dr. Tarlok Purewal (Columbus), Jay Bedi, Bombay Brazier, Harpreet Saini, Moreb Wholesale, Raj Patel (CPA), Gurvinder Hira, Khan Sign, Brij Mohan, Jasbir Singh Mohi, Daljit Brar (Greenwood Indiana), Jagpal Nagra; **Restaurants:** Amber India, Baba India, Kanak India, Raja India, New Krishna, Brij Mohan, Angan , Anand Inda, Royal Taj, Tandoor India, Maharaja Indian Restaurant, Dayton-OH Indian Bistro, Bombay Star, Curries, Deep India, Bombay Grocers, Patel Brothers; Food Catering By Mr. India Restaurant. Event Sponsor: HT Hackney and McConnel & Sons Inc.

ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਓਹਾਇਓ ਦਾ ਖੇਡ ਮੇਲਾ: ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨੀ

Sher-E-Punjab Sports & Cultural Society

Cincinnati, Dayton, Lima, Columbus (OH)

ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਦੇ ਮੇਲੇ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਰੰਗ

ਡੇਅਟਨ, ਓਹਾਇਓ (ਬਿਊਰੋ): ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ ਦੇ ਸਿਟੀ ਹਾਲ ਪਲਾਜ਼ਾ ਵਿਚ 17ਵਾਂ ਬਹੁ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਰਸਮੀ ਉਦਘਾਟਨ ਮੇਅਰ ਵੈਰਨ ਕੋਪਲੈਂਡ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਇਕ

ਕੋਲੀਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ 'ਦਾ ਸਿੱਖਸ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਪੇਂਡਲਿਟ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਿਸਰਚ ਇਨਸਟੀਚਿਊਟ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬ 'ਸਿੱਖੀ: ਦਾ ਫ਼ੇਬ ਐਂਡ ਫ਼ਾਲੋਅਰਜ਼' ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਲੋਂ ਯੂ

ਟੀਮ ਨੇ ਵੀ ਖ਼ੂਬ ਚੋਣਕਾਂ ਲਾਈਆਂ। ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ, ਇੰਜ. ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸੈਂਬੀ, ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਰਤਨ, ਇੰਜ. ਰਾਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਜਾਜ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਗੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਬਜਾਜ, ਗੁਰਜੀਤਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਇੰਜ. ਸਮੀਪ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ, ਡਾ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੈਂਬੀ, ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲਬ ਸਿਨਿਸੈਨੀਟੀ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ, ਬੌਬੀ ਸਿੰਘੂ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪੁਸ਼ਪੀਤ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ, ਪਾਲ ਕੰਟਰੈਕਟਰ, ਜੱਸੀ, ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ, ਰਵਜੋਤ ਕੌਰ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਕਰਨਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਮੇਅਰ ਵੈਰਨ ਕੋਪਲੈਂਡ ਪੰਜਾਬੀ ਸਟਾਲ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ

ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ, ਢੋਲ, ਚਿਮਟਾ, ਬੀਨ, ਸੁਰਾਹੀ, ਚਰਖਾ, ਮਧਾਣੀ, ਪੀੜੀ, ਆਟਾ ਪੀਣ ਵਾਲੀ ਚੱਕੀ, ਪੱਖੀਆਂ ਆਦਿ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ, ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬੁਸ਼ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੀ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਹੋਰਨਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਖਾਣਿਆਂ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚਖਾਉਣ ਲਈ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਲੋਂ ਖਾਣੇ ਦਾ ਸਟਾਲ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖ

ਜਿਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਾਪਾਨੀ, ਕੰਬੋਡੀਆ, ਚੀਨੀ, ਮੈਕਸੀਕਨ, ਅਮਰੀਕੀ ਖਾਣਿਆਂ ਦਾ ਸੁਆਦ ਮਾਣਿਆ ਉਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਖਾਣਿਆਂ ਦਾ ਲੁਤਫ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੂਬ ਉਠਾਇਆ। ਸਾਗ, ਪਨੀਰ ਤੇ ਮੈਂਗੋ ਲੱਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਾਸ ਪਸੰਦ ਸੀ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਗਰਮ ਗਰਮ ਜਲੋਬੀਆਂ ਤੇ ਸਮੋਸੇ ਸਵਾਦ ਨਾਲ ਖਾਏ।

ਨਿਮਰਤਾ ਕੇ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਇਲੀਨਾਏ ਸਟੇਟ ਅਸੈਂਬਲੀ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ

(ਖੱਬਿਓ) ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਡੈਮੋਕਰੈਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸੁਖ ਵਾਲਟਨ, ਇਲੀਨਾਏ ਸਟੇਟ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਮਾਈਕਲ ਮੈਡੀਗਨ, ਲਾਡੀ ਕੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਡੈਮੋਕਰੈਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ

ਸਿੱਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸਿੱਕਾਗੋ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਅਤੇ ਲਾਡੀ ਕੇ ਸਿੰਘ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਥੇ ਇਲੀਨਾਏ ਸਟੇਟ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਮਾਈਕਲ ਮੈਡੀਗਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਫੰਡਰੇਜ਼ਰ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਏ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਲੀਨਾਏ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਪੈਟ ਕੁਇਨ, ਕੁੱਕ ਕਾਉਂਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਟੋਨੀ ਪਰੈਕਵਿਕਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਡੈਮੋਕਰੈਟ ਆਗੂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਲਾਡੀ ਕੇ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਲੀਨਾਏ ਸਟੇਟ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ 54 ਲਈ ਡੈਮੋਕਰੈਟ

ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਚੋਣ ਲੜਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਲੀਨਾਏ ਸਟੇਟ ਅਸੈਂਬਲੀ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲਾਡੀ ਕੇ ਸਿੰਘ (ਨਿਮਰਤਾ ਕੇ ਸਿੰਘ) ਦੇ ਪਤੀ ਸ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਰਧਾਵਾਨ ਸਿੱਖ ਹਨ ਅਤੇ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਗੁਰੂ ਘਰ ਅੰਦਰ ਬੜੀ ਨਿਸ਼ਠਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਿੱਤੇ ਵਜੋਂ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹਨ।

ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਜਪ ਤਪ ਸਮਾਗਮ

ਡੈਲਸ, ਟੈਕਸਸ (ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫੇਸੀ): ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਯੂਲਿਸ ਵਿਖੇ ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨਾਨਕਸਰ ਕਲੋਨਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇਕ ਜਪ ਤਪ ਸਮਾਗਮ ਲੰਘੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੂਰੋਂ-ਨੇੜਿਓਂ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰੀਆਂ।

ਅਖੰਡਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਭਾਈ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਜਥਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਾਰਲੈਂਡ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਰਸਭਿੰਨਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁਟ ਵਰਤਿਆ।

ਪੀ ਐਚ ਓ ਦੇ ਉਦਮ ਨਾਲ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਲਈ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਇਕੱਤਰ

ਸਿੱਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਪੀ ਐਚ ਓ) ਵਲੋਂ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਗਲਵਾੜਾ ਦੀ 21ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਮੌਕੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਲਈ ਕਰੀਬ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਇਕੱਤਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਲਈ ਮਾਇਆ ਜੁਟਾਉਣ

ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਕਰੀਬ 3500 ਡਾਲਰ ਇਕੱਤਰ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਸ੍ਰੀ ਕਾਹਲੋਂ ਨੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁਲ 48,388 ਡਾਲਰ ਅਤੇ 73 ਹਜ਼ਾਰ 970 ਰੁਪਏ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਜੋ ਕਰੀਬ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੀ ਰਕਮ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਅਰੰਭੇ ਗਏ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਦੇ

ਬੀਬੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਭਾਲ ਉਪਰਾਲੇ ਤਹਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਪੌਧਾ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ

ਦੇ ਇਸ ਉਪਰਾਲੇ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੂਹ ਦਾਨੀ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੀ ਐਚ ਓ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੋਹੇ 'ਤੇ ਆਏ ਹੋਏ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬੀਬੀ ਡਾ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੇ ਟਰੱਸਟ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਪੀ ਐਚ ਓ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਜੈਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਨੀਟੂ) ਕਾਹਲੋਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਪਣੀ ਸਿੱਕਾਗੋ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਡਾ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵ੍ਰੀਟਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਓਕ ਕਰੀਕ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਰੁਕਫੀਲਡ ਵੀ ਗਏ ਜਿਥੇ ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਭਰਵੀਂ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੀਬੀ ਜੀ ਭਾਵੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੀਵਾਨ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇ ਪਰ ਉਥੋਂ

ਇਸ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਲਈ ਦਾਨੀ ਸੱਜਣ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਯਥਾਯੋਗ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੀ ਐਚ ਓ ਵਲੋਂ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਰਸੀ ਮਨਾਉਣ ਅਤੇ ਪਿੰਗਲਵਾੜੇ ਲਈ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ 2005 ਵਿਚ ਅਰੰਭਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਇਸ ਉਪਰਾਲੇ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਸਥਾ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਅਤੇ ਲੋੜਵੰਦ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਇਕ ਆਦਰਸ਼ ਸੰਸਥਾ ਬਣ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਵੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ।

ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸਿਨਮੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਮਹਿੰਗਾ ਪਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸਿਨਮੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਮਹਿੰਗਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਚੁਫੇਰਿਓ ਅਲੋਚਨਾ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪੀ ਧਾਰ ਲਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ) ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਸਿਨਮੇ ਹਾਲ ਖੋਲ੍ਹਣ ਨੂੰ ਮੰਦਭਾਗਾ ਕਾਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਤਰਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਿਨਮੇ ਹਾਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਪੇਂਡੂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਸਿਨਮੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਹਾਸੋਹੀਣਾ ਕਾਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਕੱਢੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸ.

ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਸਿਨਮਾ ਉਦਯੋਗ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਰਾਸਰ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਸੌਦਾਗਰ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸਾਇਦ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਲਈ ਆਟਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਫਿਰ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਲਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਨਸ਼ੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਗਲ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਅਮਲੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਘਾਟ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਸੱਤ ਘੰਟੇ ਹੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਵੋਲਟੇਜ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਕੀ ਸਿਨਮੇ ਪਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਚਲਾਉਣੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰੋਟੀ, ਕੱਪੜਾ ਤੇ ਮਕਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਛੱਤ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਮਰਹੂਮ ਗ਼ਜ਼ਲ ਗਾਇਕ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਈ 'ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ' ਨੂੰ ਫਿਲਹਾਲ ਛੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੰਮੀ ਜੱਦੋ ਜਹਿਦ ਕਰਨੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚੋਂ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਇਛੁਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਕੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮਾਹਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਚਿੱਤਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਬਰਸੀ ਸਬੰਧੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਸਨ।

ਗ਼ਜ਼ਲ ਗਾਇਕਾ ਚਿੱਤਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਇਛੁਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਕੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਭਰਦੇ ਤਾਰੇ ਬਣਾਉਣ

ਪਰ ਉਹ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਚਨਚੇਤੀ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ

ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਣ 'ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ' ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਲਈ ਇਮਾਰਤ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚਿੱਤਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅਕੈਡਮੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਜਿਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਮੁਫਤ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ

ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦਾ ਦੂਜਾ ਮੰਤਵ ਲੋੜਵੰਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ਮਦਦ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਮੰਤਵ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਵੀ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਤਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਜਿਥੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਚਿੱਤਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦੇਣ ਦੀ ਆਦਤ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕਦੇ ਕੋਈ ਮਦਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਤਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਵੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗਾਏ ਹੋਏ ਗੀਤ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਲਬਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਦੀਵੀ ਯਾਦ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਸਕਣ। ਖੁਦ ਗਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 23 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗ਼ਜ਼ਲ ਗਾਉਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਮਗਰੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ੌਕ ਵੀ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਵੁਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕਲੌਤਾ ਮੰਤਵ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਅਜੋਕੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਇਹ ਮੰਤਵ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵੀ ਦੂਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

Want to Buy/Sell ?

Single Home, TH, Condo, Apt, Business, Land, Motel, Investment Property

Call Madan Khatri 847-530-1550

Madan Khatri

www.PropertyZoo.com

One of 10 Top Producers in 2011 & 2012 at the Prudential Office!

Interest Rates are moving up!

Buy A Home anywhere in Metro **NOW !!**

A Broker who can work with you from Beginning to End, Call Now!

Prudential at 25 Turner Ave, Elk Grove Village, IL

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer
Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile

(586) 802-7385 Fax

Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

*Refinance up to 125% value of the house.

Loans Available In Most States!

> 100% FHA Financing > Residential (Purchase & *Refinance) > Self Employed > Cash Out Refinance > Investment Property Loans > Jumbo Loans > Commercial Property With Business or Business Only

Midwest Punjabi Golf Association

Proudly presents

First Annual Desi Golf Open Tournament

Featuring 2 man scramble.

Date: Sunday, October 27th.

Location: Bartlett Hills Golf Club

800 West Oneida Ave., Bartlett, IL (Time: 11:15 am to finish)

Participation fee: \$50 per golfer (Includes Dinner and Drinks)

Winners will be awarded with special prizes.

First second and hole prizes.

Sponsors will be appreciated at the dinner.

If you do not have a partner to play, please let us know. We will team you up.

Please call to register before October 20th.

For more information, please contact:

Kamaldeep Sangha (630) 946-4150

Bubby Bath (847) 366-3826

Harwinder Kang (847) 456-8651

Jaidev Bhathal (847) 732-7681

Dr. Sharanjit Randhawa (630) 688-8816

Sohan Gill 563-529-5567

Dr. Harjinder Khaira 630-479-0031

ਬਾਬੂ ਰਜਬ ਅਲੀ ਖਾਨ (10 ਅਗਸਤ 1894-6 ਮਈ 1979) ਦਾ ਜਨਮ ਮੀਆਂ ਧਮਾਲੀ ਖਾਨ ਅਤੇ ਜਿਉਣੀ ਦੇ ਘਰ ਪਿੰਡ ਸਾਹੋਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਵਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ (ਓਵਰਸੀਅਰੀ) ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਿੰਜਾਈ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਲਈ, ਪਰ ਗਾਉਣ ਦੇ ਇਸ਼ਕ ਕਰ ਕੇ 1940 ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣਾ ਪਿਆ, ਪਰ ਕਵੀਸ਼ਰ ਦਾ ਦਿਲ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਓਕਾੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਚੱਕ ਨੰਬਰ 32/2 ਵਿਖੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਲਕ ਹੋਈ। ਉਹ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਰਜਨਾਂ ਕਿੱਸੇ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ, ਖਾਸ ਕਰ ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਰੂਹ ਝਲਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਾਚਾ ਹਾਜੀ ਰਤਨ ਵੀ ਵਧੀਆ ਕਵੀਸ਼ਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਰੰਗ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਲੜੀਵਾਰ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਰਜਬ ਅਲੀ ਦੇ ਰੰਗ-10

ਗਣਨਾਂ ਦੇ ਬੈਂਤ

੧. ਤਿੰਨ ਦਾ ਬੈਂਤ

ਇੱਕ ਤੋਪ, ਪਸਤੌਲ, ਬੰਦੂਕ ਤੀਜੀ, ਦੱਬੇ ਲਿਬਲਿਬੀ ਕਰਨਗੇ ਫ਼ੈਰ ਤਿੰਨੋਂ। ਹੰਸ, ਫ਼ੀਲ, ਮੁਕਲਾਵੇ ਜੋ ਨਾਰ ਆਈ, ਮੜਕ ਨਾਲ ਉਠਾਵਦੇ ਪੈਰ ਤਿੰਨੋਂ। ਅਗਨ-ਬੋਟ, ਤੇ ਸ਼ੇਰ, ਸੰਸਾਰ ਤੀਜਾ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਣ ਦਰਿਆ 'ਚੋਂ ਤੈਰ ਤਿੰਨੋਂ। ਬੂਠ ਬੋਲਦੇ, ਬੋਲਦੇ ਸੱਚ ਬੋੜਾ, ਠੇਕੇਦਾਰ, ਵਕੀਲ ਤੇ ਸ਼ਾਇਰ ਤਿੰਨੋਂ। ਇੱਕ ਸਰਪ ਤੇ ਹੋਰ ਬੰਡਿਆਲ, ਨੂੰਹਾਂ, ਰਹਿਣ ਹਰ ਘੜੀ ਘੋਲਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਤਿੰਨੋਂ। ਛਾਲ ਮਾਰ ਦੀਵਾਰ ਨੂੰ ਟੱਪ ਜਾਂਦੇ, ਨੂਰ, ਚੋਰਟਾ, ਲੱਲਕਰੀ ਟੈਰ ਤਿੰਨੋਂ। ਜੂਏਬਾਜ਼ ਤੇ ਟਮਟਮਾਂ ਵਾਹੁਣ ਵਾਲਾ, ਅਤੇ ਵੇਸਵਾ ਸ਼ਰਮ ਬਗ਼ੈਰ ਤਿੰਨੋਂ। ਨਾਚਾ, ਨਕਲੀਆ ਔਰ ਗਾਮੰਤਰੀ ਵੀ, ਜਿੱਥੇ ਖੜਨ ਲਗਾਵਦੇ ਲਹਿਰ ਤਿੰਨੋਂ। ਨਵਾਂ ਆਸ਼ਕੀ, ਤੇ ਗਧਾ, ਗਾਹ ਵਾਲਾ, ਠੀਕ ਭਾਲਦੇ ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰ ਤਿੰਨੋਂ। ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ, ਹਕੀਮ, ਕਲਰਕ ਤੀਜਾ, ਵੇਲੇ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਕਰਨਗੇ ਸੈਰ ਤਿੰਨੋਂ। ਉਠ, ਸਾਹਨ ਤੇ ਅਉਰ ਪਠਾਨ ਤੀਜਾ, ਦਿਲੋਂ ਨਹੀਂ ਗੰਵਾਵਦੇ ਵੈਰ ਤਿੰਨੋਂ। 'ਰਜਬ ਅਲੀ' ਗ਼ੁਲਾਮ ਤੇ ਜੱਟ, ਚੂਹੜਾ, ਰੱਜੇ ਨਹੀਂ ਗ਼ੁਜ਼ਾਰਦੇ ਖੈਰ ਤਿੰਨੋਂ।

੨. ਚਾਰ ਦਾ ਬੈਂਤ

ਸਾਇਆ ਸੰਘਣੀ ਸਰਦ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿੰਦੇ, ਪਿੱਪਲ, ਨਿੰਮ, ਸ਼ਰੀਂਹ ਤੇ ਬੋਹੜ ਚਾਰੇ। ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਨ ਚੱਲੀਏ ਪੈਰ ਨੰਗੇ, ਕੰਡਾ, ਕੱਚ, ਅਰ ਠੀਕਰੀ, ਰੋੜ ਚਾਰੇ। ਪਿੱਛੇ ਲੱਗੀਆਂ ਲਹਿਣ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਨਾ, ਦੱਦ, ਖੰਘ, ਅਧਰੰਗ ਤੇ ਕੋਹੜ ਚਾਰੇ। ਵੱਸ ਭੂੜ, ਸਪੂੜ, ਸਰਵੈਂਟ, ਚੇਲਾ, ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਜ਼ਬਾਨ ਸੇ ਮੋੜ ਚਾਰੇ। ਦਾੜਾ, ਭੰਡ, ਗੰਢ-ਕੱਟ, ਜੁਆਰੀਆ ਵੀ, ਧਨ ਦਿਨ ਮੇਂ ਦੇਣ ਨਖੋੜ ਚਾਰੇ। ਜੜੀ, ਸਖੀ, ਅਵਤਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸੂਰਾ, ਠੀਕ ਰੱਖਦੇ ਧਰਮ ਦੀ ਲੋੜ ਚਾਰੇ। ਦਿਲ, ਦੁੱਧ ਤੇ ਕੱਚ ਸਮੇਤ ਪੱਥਰ,

ਹੰਸ, ਫ਼ੀਲ, ਮੁਕਲਾਵੇ ਜੋ ਨਾਰ ਆਈ, ਮੜਕ ਨਾਲ ਉਠਾਵਦੇ ਪੈਰ ਤਿੰਨੋਂ...

ਫਟੇ ਜੁੜਨ ਨ ਫੇਰ ਲਗ ਜੋੜ ਚਾਰੇ। ਸੱਸੂ, ਹਰਨ, ਜੈਕਾਲ ਸਮੇਤ ਲੂੰਬੜ, ਕੁੱਤਾ ਦੇਖ ਕੇ ਜਾਣ ਸਿਰ ਤੋੜ ਚਾਰੇ। ਠਾਣੇਦਾਰ, ਮੁਟਿਆਰ, ਚਕੋਰ, ਹਾਥੀ, ਜਦੋਂ ਤੁਰਨਗੇ ਕਰਨ ਮਰੋੜ ਚਾਰੇ। ਇੱਕ ਵੇਲਣਾ, ਜੋਕ ਤੇ ਭੋਰ, ਮੱਖੀ, ਭਰੇ ਰਸਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਨਿਚੋੜ ਚਾਰੇ। ਦੂੜੀ, ਚੁਗਲ, ਅੰਗਰੇਜ਼, ਬਦਕਾਰ ਤੀਵੀਂ, ਦੇਣ ਯਾਰ ਸੇ ਯਾਰ ਵਿਛੋੜ ਚਾਰੇ। 'ਰਜਬ ਅਲੀ' ਕਬਿੱਤ ਤੇ ਬੈਂਤ ਦੋਹਰਾ, ਲਵਾਂ ਛੰਦ ਮੁਕੰਦ ਮੇਂ ਜੋੜ ਚਾਰੇ।

੩. ਪੰਜ ਦਾ ਬੈਂਤ

ਗਉ, ਛੱਤਰੀ, ਕੰਨਿਆਂ, ਮੱਲ, ਸਾਧੂ, ਕਲ ਕਾਲ ਮੇਂ ਛੋੜ ਗਏ ਸੱਤ ਪੰਜੇ। ਬਿੰਦਾ, ਦੁੱਧ, ਬਦਾਮ, ਤੇ ਮਾਸ ਆਂਡੇ, ਆਹਾ ਬੋਕ ਵਧਾਵਦੇ ਰੱਤ ਪੰਜੇ। ਠੱਗੀ, ਚੋਰੀਆਂ, ਚੁਗਲੀਆਂ, ਬੂਠ, ਜੂਆ, ਡੋਬ ਦੇਣ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਧੌੜ ਪੰਜੇ। ਪੁੰਨ, ਜਾਪ ਤੇ ਸ਼ਰਮ ਤੇ ਸੱਚ, ਸੇਵਾ, ਚੰਗੇ ਭਾਗ ਤਾਂ ਮਾਰ ਲੈ ਬੋੜ ਪੰਜੇ।

ਰੂਈ, ਰੇਸ਼ਮ, ਉੱਨ, ਤੇ ਸਣ, ਕਿਉੜਾ, ਨਾਰਾਂ ਸਿਆਣੀਆਂ ਲੈਂਦੀਆਂ ਕੱਤ ਪੰਜੇ।

੪. ਛੇ ਦਾ ਬੈਂਤ

ਪਹਿਰੇਦਾਰ, ਰਾਖਾ, ਬਿੰਡਾ, ਬਾਲ, ਕੁੱਤਾ, ਅਤੇ ਕਾਗਲਾ ਪਾਉਣਗੇ ਡੰਡ ਛੀਏ। ਵਾਲਦੈਨ, ਹਕੀਮ ਤੇ ਨਾਰ, ਨੌਕਰ, ਮਿੱਤਰ, ਪੀਰ ਦੁੱਖ ਲੈਣਗੇ ਵੰਡ ਛੀਏ। ਸ਼ੇਰ, ਸੂਰਮਾ, ਨਾਗ, ਸੰਸਾਰ, ਬਿੱਛੂ, ਬਾਜ਼ ਹਰਖ ਕੇ ਕਰਨ ਨਾ ਕੰਡ ਛੀਏ। ਉਹ ਤਾਂ ਮੌਤ ਦਾ ਖੌਫ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਕੋਈ, ਸਗੋਂ ਵੱਧ ਫੈਲਾਵਦੇ ਝੰਡ ਛੀਏ। ਕੀੜੇ, ਆਹਣ, ਕੁਆਰੀ, ਕੁੰਜ, ਮ੍ਰਿਗ, ਬੇੜਾ, ਧੋਖਾ ਖਾਣ ਜੇ ਛੋੜਗੇ ਮੰਡ ਛੀਏ। ਬਾਹਮਣ, ਬਾਣੀਏਂ, ਜੈਨ, ਰਜਪੂਤ, ਸੱਯਦ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਵਤੇ ਭੋਗਦੇ ਰੰਡ ਛੀਏ। ਛੇੜ, ਛੜਾ, ਪਾਹੜਾ, ਨਾਈ ਡੂੰਮ, ਪਾਠੀ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਾਣ ਜਹਾਨ ਤੇ ਖੰਡ ਛੀਏ। ਠਾਣਾ ਸਿੰਘ, ਫਤਿਹ, ਭਗਤ ਰਾਮ, ਸਾਈਂ, ਜਾਨਾਂ, ਮੱਘਰ ਨ ਕਰਨ ਘੁਮੰਡ ਛੀਏ।

ਨਾਚਾ, ਨਕਲੀਆ ਔਰ ਗਾਮੰਤਰੀ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਖੜਨ ਲਗਾਵਦੇ ਲਹਿਰ ਤਿੰਨੋਂ...

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲਮ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ **ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ** 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 19 ਅਕਤੂਬਰ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-86

ਸਹਿਜ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਖੂਹ ਪਿਆ ਵਗੇ ਟਿੱਡਾਂ ਸੁੱਟਣ ਪਾਣੀ। ਨਵੇਂ ਪੱਚ ਲਈ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਕਹਾਣੀ!

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-84

ਭੰਡਾ ਭੰਡਾਰੀਆ ਦੀ ਖੇਡ ਕੀ ਹੈ ਦੱਸਦੀ? ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਮੈਂ ਅੱਜ ਸਮਝਾਵਾਂ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਜੰਗ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਤਰਕੀਬ ਬਣਾਵਾਂ। ਸੋਚ, ਮਿਹਨਤ, ਲਗਨ ਨਾਲ ਵਿਚ ਪੁਲਾੜੀ ਕਲਪਨਾ ਤੇ ਸੁਨੀਤਾ ਵਾਂਗੂੰ ਤਾਰੀਆਂ ਲਾਵਾਂ। ਕਦੀ ਮਾਈ ਭਾਗੋ, ਕਦੀ ਮਦਰ ਟਰੇਸਾ ਕਦੀ 'ਲੋਡੀ ਵਿਦ ਦੀ ਲੈਪ' ਅਖਵਾਵਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਇੰਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਦੀ ਸਮਝਣਾ ਨਾ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸ਼ੀਹਣੀ ਬਣ ਜਾਵਾਂ। -ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਹੋਈ ਸਕੂਲੇ, ਭੰਡਾ ਭੰਡਾਰੀਆ ਖੇਡ ਰਚਾਈ। ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਮੁੱਠੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ, ਕਰਨ ਭਾਰ ਦੀ ਪੁੱਛ ਪੁਛਾਈ। 'ਭਾਰ' ਆਪਣੇ ਦਾ ਫਿਕਰ ਭੁਲਾ ਕੇ, ਰਲ ਮਿਲ ਕੁੜੀਆਂ ਲੁੱਡੀ ਪਾਈ। -ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ ਫੋਨ: 91-98783-37222

ਮੁੰਡੇ ਖੇਡਣ ਕਬੱਡੀ ਨਾਲੇ ਵਾਲੀਬਾਲ, ਕੁੜੀਆਂ ਕਿਹੜਾ ਘੱਟ, ਇਹ ਵੀ ਕਰਨ ਕਮਾਲ, ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਲਿਖਦੀਆਂ ਹੋਣ ਉਡਾਰ। ਰਲ ਕੇ ਖੇਡਣ ਭੰਡਾ ਭੰਡਾਰੀਆ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਭਾਰ... ਪੁੱਤਰ ਹਰ ਦਮ ਕਰਦੇ ਨੱਕ ਵਿਚ ਦਮ, ਧੀਆਂ ਵੰਡਾਉਂਦੀਆਂ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੇ ਗਮ, ਹਰ ਵੇਲੇ ਇਹ ਕਰਨ ਪਿਆਰ। ਰਲ ਕੇ ਖੇਡਣ ਭੰਡਾ ਭੰਡਾਰੀਆ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਭਾਰ...

-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਫੋਨ: 718-690-8403

ਸਰਕਾਰ 2.5 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੋਗੀ ਮੁਫਤ ਫੋਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਬੇਸ਼ੱਕ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਗਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ 2.5 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵੰਡਣ ਦੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਕੀਮ 'ਤੇ 4850 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਸਕੀਮ ਪੜਾਅ ਵਾਰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ 25 ਲੱਖ, ਦੂਸਰੇ ਸਾਲ 50 ਲੱਖ, ਤੀਸਰੇ ਸਾਲ 75 ਲੱਖ ਤੇ ਚੌਥੇ ਸਾਲ ਇਕ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਵਿਚ ਦੋ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ

ਆਕਲੈਂਡ: ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੀ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਕਲੈਂਡ ਦੇ ਇਕ ਕਾਸਲ ਤੋਂ 676855 ਡਾਲਰ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਦੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਮੰਤ ਕੁਮਾਰ ਮਹਾਰਾਜ ਤੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਦੀਨ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਆਕਲੈਂਡ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੂਨ ਵਿਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਅਤੇ 10 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੇ ਦੀਨ ਨੂੰ 10 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਹ ਹਿਰਾਸਤ ਤੇ 350 ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ।

ਜੀ ਬੀ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਸੁਚੇਤ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ

ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
Sandhugulzar@yahoo.com

ਮੈਂ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਬੁਲ ਕਲਾਮ ਅਜ਼ਾਦ, ਜੇ ਬੀ ਕ੍ਰਿਪਲਾਨੀ, ਫਿਰੋਜ਼ ਗਾਂਧੀ, ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਮੁਸਾਫਰ, ਸੁਚੇਤਾ ਕ੍ਰਿਪਲਾਨੀ, ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਆਦਿ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਕਹਿਣਾ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਉਹ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਪੈਪਸੂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਨਸਟੀਚੂਐਂਟ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ, 305 ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਸ ਦਾ ਨਹਿਰੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਨਕ ਕੁਮਾਰੀ ਜੁਤਸੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਕਾਦਾ ਇਸ਼ਕ ਰਿਹਾ ਤੇ ਲੰਡਨ ਵਿਖੇ ਡਾਕਟਰੇਟ ਕਰਨ ਗਿਆ ਕਿਸੇ ਗਲੋਂ ਬਰਨਾਰਡ ਸ਼ਾਮ ਨਾਲ ਤਕਰਾਰ ਵੀ। ਹਾਈਡ ਪਾਰਕ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਮੁਬਾਰਕ ਹੋਵੇ ਇੰਡੀਅਨ ਰਿਸ਼ੀ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਸੀ ਪਰ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਉਲਝਾਉਣ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਸਫਲ।' ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਉਤਰ ਅਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਪਗੜੀ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਲਈ ਰਿਸ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰ ਜਵਾਬੀ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਵਿਅਕਤੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਡੀ ਜੀ ਪੀ ਜੀ.ਐਸ. ਔਜਲਾ ਦਾ ਪਿਤਾ ਸੁਚੇਤ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ ਸੀ।

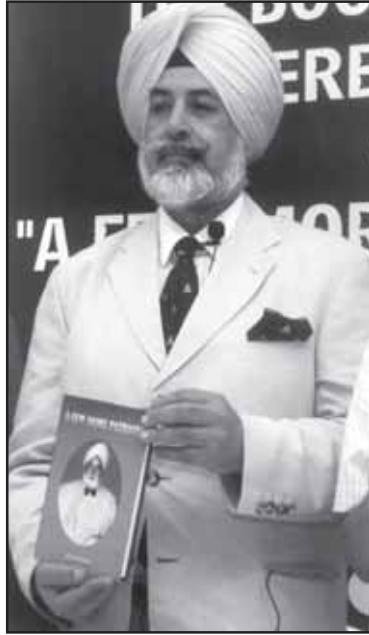
ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਹਸਤੀ ਦੀ ਦਲੀਲਬਾਜ਼ੀ, ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਪੁਤਰ ਵਲੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਪਿਤਾ ਦੀ ਜੀਵਨੀ 'ਏ ਫਿਊ ਮੋਰ ਪੈਟਰੀਆਟਸ' ਵਿਚੋਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਬੋਠੇ ਨੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਡਾਇਰੀ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੇ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਟੁਕੜੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਟੁਟਵਾਂ ਵੇਰਵਾ ਦੀਵਾਨ ਜਰਮਨੀ ਦਾਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ

ਉਸ ਮਹਾਰਾਜਾ ਬਾਰੇ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਤਾ ਔਜਲਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜੀ ਐਸ ਔਜਲਾ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵੇਖਣ ਲੰਡਨ ਵੀ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਸਮੱਸਿਆ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲੀ, ਗੁੱਲੀ, ਜੁੱਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲਾ ਭਾਸ਼ਣ ਤੇ ਵੇਰਵਾ ਪੇਂਡੂ ਕਰਜ਼ਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖੇ ਐਮ ਐਲ ਡਾਰਲਿੰਗ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸੁਚੇਤ ਸਿੰਘ ਔਜਲਾ ਨੇ 1928 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਐਮ ਏ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਲੰਡਨ ਜਾ ਕੇ ਆਈ ਸੀ ਐਸ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਔਜਲਾ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਲਗਭਗ ਪੌਣੀ ਸਦੀ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਉਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਜਗਤਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ, ਡੀ ਐਸ ਪੀ, ਆਈ ਜੀ ਪੀ, ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੱਜ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਤੇ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਪਦਵੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਰਿਆਸਤੀ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸੁੰਦਿਆਂ ਉਹ ਮਨ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ ਪਰਜਾ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਜਾ ਕੁੱਦਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕੁਰਬਾਨੀ ਸਦਕਾ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਵਿਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਔਜਲਾ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ। 284 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹਿੰਦੀ ਅਨੁਵਾਦ ਉਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੇਵਲ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਉਹ ਵੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰ, ਸ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਮੁਸਾਫਰ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਸਨ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਇਸ ਕਾਪੀ ਉਤੇ ਸ਼ੇਖ ਮੁਹੰਮਦ ਅਬਦੁੱਲਾ ਤੇ ਸਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ, ਪੰਡਤ ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਵਾਂਗ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਲੇਖਕ ਜੀ. ਐਸ. ਔਜਲਾ ਪੁਸਤਕ ਸਮੇਤ

ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਸੁਚੇਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਜਗਤਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭਵਨ ਉਸਾਰੀ

ਵਿਚ ਸਿਖਰ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ ਵਰਣਨ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੀਵਾਨ ਜਰਮਨੀ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸਜਾਵਾਂ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਪੁਸਤਕ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਸਾਰੇ ਭਵਨ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਉਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਮਹਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਏ ਸਨ। ਕੀ ਰਾਜ ਮਹੱਲ ਤੇ ਕੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ, ਮਸਜਿਦ, ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਜਲਾਓ ਖਾਨਾ। ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕੌਮੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਮਿਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਜੀ ਐਸ ਔਜਲਾ ਖੁਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਐਮ ਏ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਦਿੱਖ ਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸੂਰਤ ਤੇ ਸੀਰਤ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪੈਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਜੀ ਬੀ ਸ਼ਾਮ ਨਾਲ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖੇ ਨਾ ਰਖੇ, ਬਹੁਤਾ ਘੱਟ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਮਾਨਣ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਬਰਮਿੰਘਮ ਵਿਚ ਚੱਪਣ ਕੱਢੂ: ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਬਰਮਿੰਘਮ (ਯੂ ਕੇ) ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਚੱਪਣ ਕੱਢੂ ਖੁਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਫਲੋਰ ਨੇਤਲੇ ਪਿੰਡ ਕੰਗ ਜਗੀਰ ਦਾ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਉਹ 1968 ਦਾ ਉਥੇ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਬਰਮਿੰਘਮ ਨੂੰ ਬਰਮੀਂ ਗਾਓਂ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਥੇ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਜਾਰਜ ਮੌਰਿਸ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਮੂਰ ਗਰੀਨ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲਾਲ ਮਿਰਚ, ਬੰਦ ਗੋਭੀ, ਫੁੱਲ ਗੋਭੀ, ਆਲੂ, ਮੇਥੀ, ਪਾਲਕ ਤੇ ਗੰਢੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ

ਹਨ ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਚੱਪਣ ਕੱਢੂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਹ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਚੁਕਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਦੀਦਾਰ ਤੇ ਜਾਰਜ ਦੋਨੋਂ ਸ਼ੇਰਬੇ ਵਾਲੇ ਪਕਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਹਨ। ਅਜ ਬਰਮਿੰਘਮ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਪਰਵਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਇਥੋਂ ਦੇ ਬੀਜ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਬੀਜਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗੰਢਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਗੰਢੇ ਮਹਿੰਗੇ ਹੋਣ ਦਾ ਰੋਣਾ ਰੋਇਆ। 'ਤੁਹਾਡੇ ਗੰਢੇ ਮਹਿੰਗੇ ਨਹੀਂ' ਹੋਏ ਤੁਹਾਡਾ ਰੁਪਈਆ ਸਸਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ', ਉਸ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਹਰ ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਕੰਗ ਜਗੀਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਭੂਆ ਦਾ ਪਿੰਡ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਬੜੇ ਬੰਦੇ ਵਲਾਇਤ ਜਾਂ ਕੇ ਪੱਛ ਕਮਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪੱਛ। ਬਰਮਿੰਘਮ ਵਿਚ ਇਹ ਪੱਛ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਚੱਪਣ ਕੱਢੂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅੰਤਿਕਾ: (ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ)

ਮੈਂ ਗਮ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ 'ਚ ਡੁੱਬਦਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਤੇਰੇ ਗਮ ਦੇ ਮੈਨੂੰ ਸਹਾਰੇ ਬੜੇ ਨੇ। ਮੈਂ ਚੁੰਮ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾ ਕੇ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਜੋਬਨ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪੈਰੀਂ ਕਿਨਾਰੇ ਬੜੇ ਨੇ।

ਟਾਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ: ਰਾਜਮੋਹਨ ਗਾਂਧੀ

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਸਣੇ ਤਿੰਨ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਵੰਡ ਦਾ ਸਵਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰੌਗਣੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ-ਜੀਵਨੀਕਾਰ ਰਾਜਮੋਹਨ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਵਾਚਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸੰਜਰੀ ਕਿਤਾਬ 'ਪੰਜਾਬ: ਏ ਹਿਸਟਰੀ ਫਰੌਮ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਟੂ ਮਾਊਟਬੈਟਨ' ਵਿਚ ਰਾਜਮੋਹਨ ਨੇ ਅਣਵੰਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ 240 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਤਵਾਰੀਖ ਲਿਖੀ ਹੈ ਜੋ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1947 ਦੇ ਕਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਖੁਲਾਸਾ

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਿੱਲੀ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਸਰਹੱਦ

ਪਾਰੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਧਰ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਉਸੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ (ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ)

ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਇਹ ਪੁੱਕ ਸਕਤੀ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਿੱਕਤੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਮੂਲ ਰਜਮੈਂਟ ਵਿਚ ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਧਾਰਤ ਰਜਮੈਂਟ ਵਿਚ ਜੱਟ ਸਿੱਖਾਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਪਸ਼ਤੂਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ-ਦੋ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹੋਣ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਜਾਟਾਂ (ਡੋਗਰੇ) ਦੀ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸੱਚ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਕੁੱਲ ਹਿੰਦੂ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬੰਗਾਲ, ਬੰਬਈ ਤੇ ਮਦਰਾਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਹੋਣ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਵਾਹ-ਵਾਸਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਰਾਜਮੋਹਨ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਰਤਾਨਵੀ ਰਾਜ ਨੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪਾੜੇ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੇ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜਣ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ

ਸੀ ਕਿ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਭਗੋੜੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਗਰੇਜ਼-ਪੱਖੀ ਸੂਬਾ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੰਸਾ ਇਥੇ ਹੋਈ। ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਮਨੋਭਾਵ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਜੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਿਰ ਯੂਨੀਅਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਵੰਡ ਟਲ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਯੂਨੀਅਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਜਗੀਰੂ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਪੱਖੀ ਆਗੂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਲਟ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸਾਰੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਨਹਿਰੂ ਜਿਹੇ ਸਾਮੰਤਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਆਗੂ ਆਪਣੀ ਕੌਮਪ੍ਰਸਤੀ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਯੂਨੀਅਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਤਿਰਸਕਾਰ ਦੀ ਨਿਗੂ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼-ਪੱਖੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਫੌਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਵੰਡ ਟਲ ਜਾਂਦੀ।

ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਦਿਆਂ ਰਾਜਮੋਹਨ ਨੇ ਕਈ ਮੁਦਲੇ ਤੇ ਦੋਇਮ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲਾਰਰ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਪੁਰਾਲੇਖ ਕਾਂਗਜ਼ਾਤ ਤੇ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਗਜ਼ਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦੀਆਂ ਬਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਖੀ ਮਦਦ ਮਿਲੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਰਜ਼ਮਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਨਿੱਠ ਕੇ ਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਰਲ ਗੱਲਾਂ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਵਾਕਈ ਕੀ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਕਟ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਵਿਆਪਕ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਜਥੇਦਾਰ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਬਰੋਤੀ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ, ਗ੍ਰੰਥੀ ਰਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਚੌਕੀਦਾਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਪਿੰਡ ਪਬਰੋਤੀ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੱਤ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਅਗਨ ਭੇਟ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਗਿਆਨੀ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੋ ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਡੇਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਤੇ ਖ਼ਿਆ ਯਾਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਗਿਆਨੀ ਮੱਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ 11 ਦਿਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਭੱਠਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਰੱਜਾਨਾ ਇਕ ਇਕ ਘੰਟਾ ਝਾੜੂ ਮਾਰਨ, ਜੋੜੇ ਸਾਫ ਕਰਨ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੱਜਾਨਾ ਇਸ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਉਥੋਂ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਦੇਣ। ਡੇਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੁਆਇਆ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਮਰਿਯਾਦਾ ਮੁਤਾਬਕ ਕਰਨਗੇ।

ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਾ ਘਰ ਢਹਿਢੇਰੀ

ਕੋਲੰਬੋ: ਲਿਟੇ ਮੁਖੀ ਵੇਲੂਪਿਲਾਈ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾਈ ਸੈਨਾ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦਾ ਵੱਠੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚਲਾ ਨਿੱਜੀ ਘਰ ਢਹਿਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਕਈ ਤਾਮਿਲ ਟਾਈਗਰਾਂ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਘਰ ਤਿੰਨ ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਢਾਹਿਆ ਗਿਆ। ਸੈਨਾ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਰਵਾਨ ਵਨਿਗਾਸੂਰੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਿਟੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਹੁਣ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦਾ ਵੱਠੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚਲਾ 3 ਮੰਜ਼ਲਾ ਘਰ ਸੈਨਾ ਵੱਲੋਂ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ 'ਤੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਡੇਰਿਆਂ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹੋਣ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਲਮ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਡੇਰੇ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਡੇਰੇ ਤੋਂ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਸ ਡੇਰੇ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਾ ਕਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਸਬਸਿਡੀ ਜਾਂ ਸਸਤੇ ਭਾਅ/ਮੁਫਤ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ।

ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਅਜਿਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਐਲਾਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਐਲਾਨਣ ਜਾਣ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ

ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਪੀ.ਆਈ.ਓ.) ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਤਹਿਤ ਮੰਗੀਆਂ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਧਾਰਮਿਕ ਡੇਰੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ-ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਸਬਸਿਡੀ ਲੈ ਰਹੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਆਖ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਸਸਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਿਹੜੇ ਡੇਰੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਭਾਵ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਚਲਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਡੇਰੇ ਤੋਂ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਤਹਿਤ ਅਹਿਮ ਵੇਰਵੇ ਮੰਗ ਲਏ

ਸਨ ਪਰ ਡੇਰੇ ਨੇ ਉਹ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਬੈਂਚ ਵੀ ਗਠਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਅਚਾਨਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਡੇਰੇ ਤੋਂ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਲਈ ਗਈ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡੇਰੇ ਨੂੰ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਿਟੀ ਐਲਾਨਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਹ ਵਾਸੀ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਂਗ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਪਸ ਨਾ ਲਵੇ।

ਨੋਕ-ਝੋਕ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਹਮਰੁਤਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੀਓ,

ਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰਨੀ!

ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਬੜੇ ਖਤ ਆਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਖਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੰਗਲ 'ਚੋਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੋ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਪਰ ਫ਼ਰਕ ਇੰਨਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹਾਂ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੇ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਵੈਸ਼ਾਖੀਆਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਕਰਦੇ ਹੋ ਪਰ ਮੈਂ ਨਾਨ-ਬਾਨ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਅਗਨ-ਬਾਣ ਝੱਲਦੇ ਹੋ ਪਰ ਮੈਂ ਨਿਰਵਿਰੋਧ ਸ਼ਾਸਨ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਜ ਭਾਗ ਲਈ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਜੰਗਲ ਦਾ ਸਦਾ-ਬਹਾਰ ਰਾਜਾ ਹਾਂ।

ਬੈਰ! ਅੱਜ ਮੇਰਾ ਖਤ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਜ਼ਿਰਿਆ ਵਿਚ ਕਦੇ ਫੇਰ ਉਲਝ ਲਵਾਂਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮੈਨੂੰ ਖਤ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਹਮਰੁਤਬਾ ਲਿਖੇ ਤਾਂ ਗੱਲ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਜੰਗਲ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਕੱਦ ਮੇਰੇ ਬਰਾਬਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਇਹ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਾ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕੱਢ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਪਰਜਾ ਸੁੱਖ ਨਾਲ ਸੌਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੈ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਇਹ ਗੱਲ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ, ਚੋਰਾਂ, ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਰੱਜ ਕੇ ਘੋੜੇ ਵੇਚ ਕੇ ਸੌਂ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੋਣਾ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਪਤਨੀ ਮੰਨੇ ਭਾਵੇਂ ਨਾ, ਉਹ ਦਿਲ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਹੁਣ ਮੈਂ ਪਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਤੇ ਮੇਰੀ ਸ਼ੇਰਨੀ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਖਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ; ਉਹ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਹੇਗੀ, ਪਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇੰਦਾ ਦਾ।

ਚਲੋਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਰਾਮ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਾਂਗ ਬਹੁਤ ਲੰਬੀਆਂ ਹਨ। ਕਦੇ ਵਕਤ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 'ਕੱਠੇ ਬਹਿ ਕੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਾਂਗੇ। ਅੱਜ ਮੈਂ ਜਿਸ ਕੋਇਲੇ ਵਾਂਗ ਭਖਦੇ ਮਸਲੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ, ਉਹ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਤਾਂ ਹਾਂ ਕਿ ਫਿਰ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੀ ਨੀਂਦ ਦੇ ਲੱਤਾਂ ਮਾਰੇਗਾ; ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਿਆਣੇ ਵੀ ਹੋ, ਸਮਝਦਾਰ ਵੀ; ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰਦ ਦੀ ਚੀਸ ਨੂੰ ਸਮਝੋਗੇ ਵੀ; ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਬਹੁਤ ਫਿੱਕੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਕੱਢ ਸਕੋਗੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਆਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਬਦਸੂਰਤ ਪਤੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਤੱਕ ਇਸੇ ਆਸ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬੜੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਜੰਗਲ ਦੇ ਹਰ ਜਾਨਵਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗਲਤੀਆਂ ਬੰਦੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੁਰਮ ਮਨੁੱਖ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਰੋਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਨਿਰਾ ਜੰਗਲ ਦਾ ਰਾਜ ਐ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਸਿਆਣੇ ਸਮਝ ਕੇ ਚੁਣ ਕੇ ਭੇਜਦੀ ਹੈ, ਮੁਰਖਾਂ ਵਾਂਗ ਸਿੰਗ ਫਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਵਾਰ ਖੁਦ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, 'ਇਥੇ ਜੰਗਲ ਦਾ ਰਾਜ ਨਹੀਂ।' ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਹੋਏ, ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਦੰਗਿਆਂ 'ਚ ਲੋਕ ਮਰਨ ਤਾਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਉਠਦੀਆਂ ਨੇ, 'ਇਥੇ ਤਾਂ ਜੰਗਲ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ।' ਮੈਂ ਇਸ ਖਤ ਰਾਹੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਿਉਂ

ਜੰਗਲ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਖਤ

ਭੁੱਜੇ ਪਿਆ ਚਰਖਾ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਕੱਤਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੀ ਮੁਰਖਤਾ 'ਤੇ ਤਾੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਸਣਗੇ। ਸੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਗੇ ਤਾਂ ਆਪ ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਜਾਵੋ, ਮੁਕਲਾਵਾ ਬਾਹਰ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਖੁਸਰਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਲੋਹੜੀ ਮੰਗਣ ਜਾਣ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਮੁੱਛਾਂ ਨਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਟੁੱਟੇ ਪਲੰਘ ਵਰਗਾ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਬਾਦਰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਹੀ ਕਬੀਲੇ 'ਚੋਂ ਗਿਆ ਬੰਦਾ ਇਹ ਕੰਮ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਕੂਮਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੋਚਦੇ ਨੇ, ਪਰਜਾ ਮੁਰਖ ਹੈ, ਹੋਰ ਬਣਾਈ ਚੱਲੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦਿਨ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਤੱਕਲਾ ਤਾਂ ਸਿੱਧਾ ਸੀ, ਗਲੋਟਾ ਹੀ ਉਧੜਦਾ ਰਿਹਾ; ਫਿਰ ਗੋਡਿਆਂ ਹੇਠਾਂ ਦੀ ਮੂੰਹ ਕੱਢ ਕੇ ਭੁਆ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਗੇ, "ਭਲਾ ਫੁੱਫੜ ਵੀ ਨਾਲ ਈ ਰਹਿੰਦੈ?" ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਘੜੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਰ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ਤੇ ਵਕਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੀਦੀ ਐ ਪਰ ਜਦੋਂ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨਾਲ ਲਟਕਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ, ਮਨੁੱਖ ਲੰਘੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਵਕਤ ਖਲੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਰੱਖ ਲਏ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੁਰਮੇ ਬਣਨ ਲਈ ਜਨਮ ਸੁਨਾਮ 'ਚ ਲੈਣ ਦੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਐ। ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸੁਈਆਂ ਰੋਲਾ ਪਾ ਕੇ ਦੱਸਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲਿਆਕਤ ਫੁਕ ਦਿਓ, ਚਲਾਕੀ ਦੀ ਅਗਰਬੱਤੀ ਝੂਠ ਦੀ ਡੱਬੀ ਨਾਲ ਬਾਲੋ। ਆਪਣੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਦਿਸਦਾ ਹੈ, ਦੁਨੀਆਂ ਵੇਖਣ ਲਈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਉਧਾਰ ਮੰਗਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਵੇਖ, ਤੇਰੀ ਅੱਖ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ। ਕੋਟ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਤਾਂ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਵੀ ਟੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਹਿਰੂ ਬਣਨ ਦਾ ਰਾਹ ਹੋਰ ਲੱਭਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੇ ਸਿਰਫ਼ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਲਿਖਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸੀ। ਵੇਖਿਓ! ਚਰਖਾ ਭਾਵੇਂ ਪੁੱਠਾ ਹੀ ਚਲਦਾ ਲੱਗੇਗਾ ਪਰ ਉਹ ਦਿਨ ਲਗਦੈ ਆਉਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬੰਦੇ ਗੁੰਗੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਜਾਨਵਰ ਬੋਲਿਆ ਕਰਨਗੇ ...।

ਬਦਨਾਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ? ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਵਿਥਿਆ ਮੈਂ ਹੇਠਾਂ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗਾ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਮੰਨਿਓ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਪਰ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਉਹ ਕੁਝ ਨਾ ਕਦੇ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਨਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੁਝ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਸਿਆਣੇ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਡਾ ਭਰਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਰਾ ਸੋਚ ਕੇ ਦੱਸੋਗੇ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਗੰਨਮੈਨ ਹਨ, ਨਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਹਨ, ਨਾ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ/ਚਮਚਿਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਹੈ, ਨਾ ਸ਼ਾਹੀ ਮਹਿਲ ਹੈ, ਨਾ ਮੈਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਨਾ ਜਗਜ਼ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਮਹਿਕਮਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਖਤਰਾ ਹੈ, ਨਾ ਭੁੱਖ ਦਾ ਫਿਕਰ ਹੈ, ਨਾ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਫਿਕਰ ਹੈ, ਨਾ ਸ਼ੇਰਨੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਂਦੀ ਐ। ਨਾ ਕਿਤੇ ਚੈਕਿੰਗ, ਨਾ ਅਸਲਾ ਲੱਭਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਤੇ। ਮੇਰਾ ਰਾਜ ਭਾਗ ਸ਼ਾਨੋ-ਸ਼ੌਕਤ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਮਾਤੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਿੰਬੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਜੰਗਲ ਦੀ ਪਰਜਾ ਇੰਨੀ ਸਿਆਣੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵੋਟਾਂ ਪਾ ਕੇ ਚੁਣ ਲਈਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ 'ਕੱਲਾ ਵੀ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ, ਤਦ ਵੀ ਹਰ ਜਾਨਵਰ ਸਲੂਟ ਮਾਰ ਕੇ ਲੰਘਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਜੰਗਲ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਰੀਸ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਕਿਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਪੈਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਜਮਾਂ ਤੇ ਰਫਲਾਂ, ਬੰਦੂਕਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੁਰ ਕੇ ਤਾਂ ਵਿਖਾਇਓ। ਆਪਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹੇਠ ਸੋਟਾ ਨਹੀਂ, ਭਾਂਗ ਫੇਰੋ। ਭੰਡੀ ਖਾਹ-ਮਖਾਹ ਸਾਨੂੰ ਜਾਨੇ ਓ ...।

ਤੁਹਾਡੇ ਥਾਂ-ਥਾਂ 'ਤੇ ਬਾਲਤੀਆਂ ਨਾਲ, ਧੀਆਂ ਨਾਲ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਨਿੱਤ ਬਲਾਤਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੰਗਲ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਕਦੇ ਸੁਣੀ ਐ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਿਹੱਥੇ ਜਾਂ ਬੇਸ਼ਹਾਰਾ ਜਾਨਵਰ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇੰਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਜੰਗਲ ਦੇ ਬਘਿਆੜ ਗਊਆਂ ਵਰਗੇ ਆ, ਤੇ ਬੰਦੇ ਬਘਿਆੜਾਂ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦਰਿੰਦੇ ਜ਼ਾਲਮ। ਇਥੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਰੰਗ-ਰਲੀਆਂ ਮਨਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੋਟਲਾਂ 'ਚ ਰੋਜ਼ ਵੱਗ ਫੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਮੰਤਰੀਆਂ 'ਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੰਗਲ ਦੀ ਕੋਈ ਇਕ ਵੀ ਉਦਾਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿਓ ਖਾਂ! ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਅਬਲਾ ਨਾਲ ਜੋ ਹੋਇਆ, ਸਾਰਾ ਜੱਗ ਜਾਣਦੈ ਤੇ 'ਜੰਗਲ ਦਾ ਰਾਜ' ਕਹਿ ਕੇ ਦਫ਼ਾ ਸਾਡੀ ਪੁੱਟ ਰਹੇ ਹੋ! ਸੰਗ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਐ ਇੰਦਾ ਦੇ ਰਾਜ 'ਤੇ!!

ਮੇਰੇ ਹਮਰੁਤਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੀਓ! ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਪੁਲਿਸ, ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਲਾਮ-ਲਸਕਰ, ਬਹੁਦ, ਤੋਪਾਂ, ਰਾਕਟ, ਮਿਜ਼ਾਇਲਾਂ... ਇਹ ਹੇਤੂ ਫਿਰ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕੀ। ਜੰਗਲ ਦੁਆਲੇ ਨਾ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਨਾ, ਕੰਡਿਆਲੀ ਤਾਰ; ਕੀਹਦੀ ਮਜ਼ਾਲ ਅੰਦਰ ਆ ਜਾਵੇ। ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਪੈਂਟ-ਪਜ਼ਾਮਾ ਗਿੱਲਾ ਨਾ ਕਰ ਦੇਈਏ ਵਤਦਿਆਂ ਦਾ...। ਤੁਸੀਂ ਇੰਨੇ ਵੱਗ ਨਾਲ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕੇ। ਕਿਤੇ ਬੰਬ ਫਟ ਰਹੇ ਨੇ, ਕਿਤੇ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰੋਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪੂਛਾਂ ਚੁਕਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ। ਕਿਤੇ ਦੰਗੇ-ਫਸਾਦ ਹੋ ਰਹੇ ਨੇ,

ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਖੁੰਘਾਰ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਪਈਆਂ ਨੇ। ਸੱਚ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚੀ ਹੋਈ ਐ ਤੇ ਮੇਰੇ ਜੰਗਲ ਦੇ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ। ਜਾਨਵਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮਾਣ ਰਹੇ ਨੇ, ਤੁਸੀਂ ਭੋਗ ਰਹੇ ਹੋ। ਨਾ ਕਿਤੇ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ, ਨਾ ਹੜਤਾਲ; ਤੇ ਨਾ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦਾ ਰੋਲਾ, ਨਾ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ। ਸਭ ਜਾਨਵਰਾਂ ਕੋਲ ਸਬਰ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਸੰਜਮ ਵੀ। ਤੁਸੀਂ ਤੀਏ ਦਿਨ ਬੇਨਿਆਈਂ ਮੌਤ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹਾਅ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਮਾਰਦੇ ਹੋ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪੈਸੇ ਵੰਡਦੇ ਹੋ। ਕਿਹੜਾ ਜੰਗਲ ਐ ਜਿਥੇ ਬੰਬਾਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਜਾਨਵਰ ਮਰਦੇ ਹੋਣ? ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੀਓ! ਐਵੇਂ ਪਰਦਾ ਈ ਐ। ਚਾਰ ਜਮਾਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬੰਦੇ, ਬੰਦੇ ਹੋਣ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਛੇੜੀ ਬੈਠੇ ਜੋ... ਇਹ ਤਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬਹਿਣ ਜੋਗੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ।

ਜੰਗਲ 'ਚ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਸਿਰਫ਼ ਨੇਕ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਤੇ ਪਾਪ ਨਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਘੁਰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ, ਉਹਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ

ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਮੰਤਰੀ ਅਰਬਾਂ 'ਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਕਲਮਾਡੀ ਜੁੱਡਲੀ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ? ਮੰਤਰੀ ਏ। ਰਾਜਾ ਨੇ ਟੈਲੀਫ਼ੂਨ ਘੁਟਾਲੇ 'ਚ ਛੱਡਿਆ ਕੀ ਐ? ਆਹ ਗੁਣ ਆ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਫੁਲਾਰੂ ਜਿਹਾ ਡੱਕਿਆ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਲੋਕ ਲੱਜ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡਾ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਚਾਰਾ ਵੀ ਖਾ ਗਿਆ। ਬੰਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਖਾਣ ਲੱਗ ਪਏ! ਹੱਦ ਈ ਕਰ'ਤੀ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ!! ... ਤੇ ਉਲਾਂਭਿਆਂ ਦੇ ਠੀਕਰੇ ਸਾਡੇ ਸ਼ਰੀਫਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ 'ਚ ਭੰਨਦੇ ਓ! ਉਧਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਸੀ- ਇਕ ਟੱਬਰ ਈ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ। ਉਥੇ ਤਾਂ ਜਮਾਂ ਗੱਲ ਸਿਰੇ ਲੱਗੀ ਪਈ ਐ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਖਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ, ਉਥੇ ਹਕੂਮਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਹ ਵੀ ਛੱਕ ਗਏ। ਰੋਤੇ ਬਜ਼ਰੀ ਦੇ ਰੋਲੇ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪੈਸੇ ਟਕੇ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਭੁੱਖੇ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਰਦੇ। ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਅਨਾਜ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਿੱਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ। ਇਥੇ ਸਭ ਰਾਤ ਨੂੰ ਢਿੱਡ ਭਰ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਆ, ਢੋਲੇ ਦੀਆਂ ਲਾਉਂਦੇ ਆ, ਤੇ ਤੜਕੇ ਤੱਕ ਖਰਾਟੇ ਵੱਜਦੇ ਨੇ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਿਉਣਾ ਹਰਮ ਹੋਇਆ ਪਿਆ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਸਿੱਖਾਂ, ਇਸਾਈਆਂ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹੈ? ਮੈਥੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ! ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਜੰਗ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ। ਜੰਗਲ 'ਚ ਕੋਈ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹੋਏ, ਚਾਹੇ ਵੱਧ 'ਚ; ਮਜ਼ਾਲ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਰਾਜ 'ਚ ਕਿਸੇ ਵੱਲ ਕੋਈ ਅੱਖ ਭਰ ਕੇ ਵੀ ਤੱਕ ਸਕੇ। ਮੈਂ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕੰਮ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਹਾਅ ਜਿਹੜਾ ਬੋਝੇ ਥਾਂ ਧਰਮ ਦੀ ਫੱਟੀ ਪਾ ਕੇ ਬਹਿਣ ਨੂੰ ਕਾਹਲਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਤਾ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਸਹੀ, ਕਿ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੁਹਾਈਆਂ ਕੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ? ਨਿਹੱਥਿਆਂ ਦੀ ਵਾਛੜ ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ ਕਿ 'ਅਸੀਂ ਜੰਗਲ ਦਾ ਰਾਜ ਮੁਕਾ ਦਿਆਂਗੇ।'

ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਲੀਡਰ ਘੱਟ ਐ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਹੁਤ ਨੇ। ਹਰ ਕੋਈ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਟਿੱਡ ਵਜਾਈ ਫਿਰਦੈ। ਜੰਗਲ 'ਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣਿਆ? ਇਹ ਪਏਬੰਦੀਆਂ, ਦੁਸ਼ਮਣੀਆਂ, ਵਿਰੋਧ; ਸਭ ਮਨੁੱਖ ਕਰ ਰਿਹੈ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਦਿਨ-ਮਜ਼ਹਬ ਨਹੀਂ। ਕੱਲ੍ਹ ਅਲਾਦੀਨ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਤੇ ਅੱਜ ਚਿਰਾਗਦੀਨ ਨਾਲ। ਜਿਥੋਂ ਖਾਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ, ਉਧਰ ਭੱਜੀ ਫਿਰਦੇ ਨੇ। ਇਹ ਭੋਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੜਾ ਕੇ ਆਪ ਕੰਧ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖ ਰਹੇ ਨੇ। ਤੁਹਾਡੇ ਮੂਹਰੇ ਬਚਤਾ ਜਿਹਾ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦਾ। ਟਿਚ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ! ਕਾਹਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੋ ਤੁਸੀਂ? ਮੈਂ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਘੁਰਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਮਜ਼ਾਲ ਐ ਕਿ ਕੋਈ ਮੂਹਰੇ ਅੱਖ ਵੀ ਚੁੱਕ ਲਵੇ। ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਟਟਿਹਣੇ ਜਿਹੇ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਤੇ ਮੈਂ ਹਾਥੀ ਕੁੱਜੇ 'ਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ, ਕੁੱਜੀ 'ਚ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਐ! ਘੋੜੇ ਗੈਡੇ ਸਭ ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ 'ਚ ਨੇ। ... ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਹਾਲਤ ਬੋਡੀ ਹੈ, ਭਲਾ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈਗੀ ਐ ਮੇਰੀ?

ਜੰਗਲ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਭੰਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਓ। ਸ਼ਰਾਬ ਵੇਚ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਮੁਲਕ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇਕ ਸਾਲ ਸ਼ਰਾਬ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਵੇਖ ਲਵੋ... ਜੇ ਮੰਤਰੀ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਇਕਲਾਂ 'ਤੇ ਨਾ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗ ਪਏ! ਚਲੋ ਸ਼ਰਾਬ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੇ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ 'ਚ ਕੋਣ ਗਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਮੇਰੇ ਜੰਗਲ ਦੇ ਬਾਦਰ ਨਹੀਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਜ ਦੇ ਬੰਦੇ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰ ਚੌਥਾ ਬੰਦਾ ਨਸ਼ਈ ਹੋਇਆ ਫਿਰਦੈ। ਮਾੜੇ ਦਾ ਜਿਉਣਾ ਹਰਮ ਹੋਇਆ ਪਿਆ। ਲੀਡਰ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਲੁੱਟੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੇ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਕਾਲੇ ਕੱਛੇ ਸੁਆ ਲਏ ਆ। ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਜੰਗਲ 'ਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਠੇਕਾ ਦੇਖਿਆ? ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਸ਼ਾ ਕਰਦਿਆਂ ਫਤਿਆ ਕਿਸੇ ਨੇ? ਸਹੁੰ ਖਾ ਕੇ ਕਹੋ ਕਿ ਇਹ ਧੰਦਾ ਭਲਾ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ? ਫਿਰ ਰਾਜ ਬੋਝਾ ਚੰਗਾ ਕਿ ਜੰਗਲ ਦਾ?

ਆਬਾਦੀ ਵਧਾ ਕੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕੀਹਨੇ ਕੀਤਾ ਏ ਮੁਲਕ ਨੂੰ? ਰੋਜ਼ ਜਿਹੜੀ ਇੰਨੀ ਆਬਾਦੀ ਵਧੀ ਜਾਂਦੀ ਐ, ਇਹ ਨਿਆਇਆਂ ਦੀਆਂ ਢੇਰੀਆਂ ਕੋਣ ਲਾ ਰਿਹੈ? ਬੰਦੇ ਤੀਵੀਂ 'ਚ ਫਰਕ ਪਾ ਕੇ ਕੁੱਖ 'ਚ ਧੀਆਂ ਕੋਣ ਮਰਵਾ ਰਿਹੈ? ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਹੀ ਹਨ ਪਰ ਸਬੂਤ ਫੂਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ। ਜੰਗਲ 'ਚ ਵੰਸ਼ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜਾਨਵਰ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਰੋਣਕਾਂ ਲਾਉਣ ਲਈ। ਜੰਗਲ 'ਚ ਨਾ ਕੋਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਹੈ, ਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ। ਇਨਸਾਫ਼ ਦਾ ਉਲਾਂਭਾ ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਰਾਮ ਰਾਜ ਜੰਗਲ 'ਚ ਹੈ, ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ?

ਜੰਗਲ 'ਚ ਕੋਈ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ ਨਹੀਂ; ਥਾਣਾ ਨਹੀਂ, ਹਸਪਤਾਲ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਦੱਸੋ, ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜਾਨਵਰ ਵਿਚ ਲਿਆਕਤ ਕਿਥੇ ਘੱਟ ਐ? ਜਾਨਵਰ ਜਿਹੜੇ ਤੁਸੀਂ ਘਰਾਂ 'ਚ ਪਾਲਦੇ ਹੋ, ਉਹੀ ਬਿਮਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਡੰਗਰਾਂ, ਬਿੱਲੀਆਂ, ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਤੁਸੀਂ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਜੰਗਲ 'ਚੋਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਕਦੇ ਖ਼ਬਰ ਆਈ ਹੈ? ਫਿਰ ਸੰਗ ਕਰੋ, ਸ਼ਰਮ ਕਰੋ ਆਪਣੇ ਘਟੀਆ ਰਾਜ ਦੀ ਜੰਗਲ ਦੇ ਰਾਜ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ!

ਜੰਗਲ 'ਚ ਨਾ ਟੈਲੀਫ਼ੂਨ ਹੈ, ਨਾ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਹੈ। ਨਾ ਫਿਲਮਾਂ ਨੇ, ਨਾ ਕੋਈ ਕੋਇਲ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਇਲ ਜੰਗਲ ਦੀ ਹਰ ਸਵੇਰ ਸੰਗੀਤਮਈ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲੁੱਚ-ਗੁੱਚ ਤੇ ਨੰਗੇ-ਅੱਧਨੰਗੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਖੱਪ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਨਾ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਰੋਲਾਂ ਜਾਂ ਬੱਸਾਂ ਦੀ। ਨਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈਟ! ਨਾ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲੋਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੰਗਲ 'ਚ ਪਖੰਡ ਤੇ ਝੂਠ ਦੀ ਕੋਈ ਦੁਕਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੀ! ਸਿਰਫ਼ ਹੋਲੋ ਕਹਿ ਕੇ ਗੱਲ ਨਾ ਮੁਕਾ ਦਿਓ। ਇਹਦੇ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਿਓ। ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿਓ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹੁਣ ਕੋਈ ਭੈੜੀ ਹਰਕਤ ਜੰਗਲ ਦੇ ਰਾਜ ਨਾਲ ਨਾ ਜੋੜੇ। ਜੇ ਕੰਨ ਇਕ ਵਾਰ ਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤਾਂ ਇਸ ਖਤ ਨੂੰ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹ ਲਿਓ। ਲਗਦੈ, ਭਲਾਮਾਣਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਾਡੀ ਬੇਨਤੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇਗਾ।

ਜੰਗਲ 'ਚ ਨਾ ਈ-ਮੇਲ ਹੈ, ਨਾ ਡਾਕ ਸੇਵਾਵਾਂ।

ਉੱਜ ਹਮਰੁਤਬਾ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਪੁੱਜ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਆਸ ਤੇ ਉਦੀਮ ਨਾਲ...

ਜੰਗਲ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ।

ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ ਯੂਐਸਏ
Punjabi
RADIO USA
Uniting Punjabi's All Over

PUNJABI RADIO USA

GURBANI RADIO

NON-STOP PUNJABI

NON-STOP HINDI

ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ ਯੂਐਸਏ
Punjabi
RADIO USA
Uniting Punjabi's All Over

Contact Us

Listen for free:

1. Punjabi Radio USA LIVE!
2. Gurbani Radio
3. Non-Stop Punjabi Songs
4. Non-Stop Hindi Songs

ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ ਯੂਐਸਏ
Punjabi
RADIO USA
Uniting Punjabi's All Over
www.PunjabiRadioUSA.com
408-272-5200

ਗੁਰਬਾਣੀ
24 ਘੰਟੇ ਸੁਣਨ ਲਈ
Dial 832.551.5029 Ext. 4
www.GurbaniRadio.org

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਣੇ
24 ਘੰਟੇ ਸੁਣਨ ਲਈ
Dial 832.551.5029 Ext. 3
www.NonStopPunjabi.com

DOWNLOAD THE NEW FREE IPHONE and ANDROID APP (Search for "Punjabi Radio USA" in App store and Google Play)

KHALSA

INSURANCE AGENCY, INC.

WE NOW INSURE IN 33 STATES
LARGEST INDEPENDENT INSURANCE BROKERS
REPRESENTING OVER 100 A+ RATED COMPANIES

TAXI-CABS LIMOUSINES

COMMERCIAL AUTO

CALL TO CHECK OUR LOWEST RATES FOR
AUTO • HOME • HEALTH • LIFE

WWW.KHALSAINSURANCE.COM

LICENSED IN : Alabama • Arkansas • Arizona • California • Colorado • Connecticut • DC • Georgia • Florida • Idaho • Iowa • Indiana • Illinois • Kansas • Louisiana • Maryland • Mississippi
Michigan • Minnesota • Nevada • New Jersey • New York • New Mexico • Oregon • Ohio • Oklahoma • Pennsylvania • Texas • Utah • Virginia • Vermont • Washington • Wisconsin

3750 McKee Road, Suite A • San Jose, CA 95127 • Fax 408.493.4552

California License # 0F89805

408-272-2500 • 1-800-954-5409

ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਕੌਣ ਸਨ? - 4

ਗਦਰ ਲਹਿਰ

ਸਥਾਨਕਤਾ ਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀਅਤਾ ਦਾ ਸੁਮੇਲ

ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਤੇ ਦੀਨ ਵਿਚ ਤੇ ਹੁਣ ਜਿਸ ਸਿੱਖੀ ਜਾਂ ਦੀਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਰੂਪਕੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇੱਕ 'ਸਮੁੱਚਰ' ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜੀ 'ਕੱਜਾ'। ਗੁਰੂਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸਮੁੱਚਰ ਨੂੰ ਕੱਜੇ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਸਾਨੂੰ ਬੜੇ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਕੇ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ 'ਧਰਮ' ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 'ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ' ਨੂੰ ਵੀ ਕਿੱਨਾ ਸੁੰਗੋੜ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਜ ਮੁੜ ਤੋਂ ਝੂਠੇ ਮਜ਼ਹਬ

ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੜਾ ਲੜਾ ਕੇ ਮਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗਦਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਝੂਠੇ ਮਜ਼ਹਬ ਤੋਂ ਮਰਨ ਦਿਨ ਰਾਤ ਲੜ ਲੜ, ਸੱਚੇ ਦੀਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੂਹ ਕੋਈ ਨਾ। 'ਸੱਚੇ ਦੀਨ' ਦੀ ਸੂਹ ਤਾਂ ਸੀ ਗਦਰੀ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਲੱਖੌਂ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੇ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚੋਂ ਗੁੱਬੀ ਭਾਈ ਮਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੁਨੇਹੇ ਵਿਚ ਏਕੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ,

"ਇਸ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਸਰਾਪ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਯਤਨ ਕਰੋ। ਇਹ ਕੰਮ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕੇਗਾ, ਜੇ ਇਸ ਵਿਚ ਇਲਾਕੇਬੰਦੀ ਤੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਰਹੇ। ਨਾ ਮਾਝੇ, ਮਾਲਵੇ ਤੇ ਦੁਆਬੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਠਣ, ਨਾ ਹੀ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਿਮ ਤੇ ਸਿੱਖ ਮਜ਼ਹਬਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਠਣ।"

ਦੋ ਨਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਵੇਦ ਵਟਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭੇ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚ ਸਰਾਭਾ 'ਆਪਣੇ ਧਰਮ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਕਵਿਤਾ ਉਸ ਨੇ ਫਾਂਸੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਗਾਈ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ,

ਯਹੀ ਪਾਓਗੇ ਮਹਿਸਰ ਮੇਂ ਜੁਬਾਂ ਮੇਰੀ, ਬਿਆਂ ਮੇਰਾ।
 ਮੇਂ ਬੰਦਾ ਹਿੰਦ ਵਾਲੋਂ ਕਾ ਹੂੰ, ਹੈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਂ ਮੇਰਾ।
 ਮੇਂ ਹਿੰਦੀ, ਠੇਠ ਹਿੰਦੀ, ਖੂਨ ਹਿੰਦੀ, ਜਾਤ ਹਿੰਦੀ ਹੂੰ,
 ਯਹੀ ਮਜ਼ਹਬ, ਯਹੀ ਫਿਰਕਾ, ਯਹੀ ਹੈ ਖ਼ਾਨਦਾਂ ਮੇਰਾ।
 ਮੇਂ ਇਸ ਉਜੜੇ ਹੁਣੇ ਭਾਰਤ ਕੇ ਖੰਡਰ ਕਾ ਏਕ ਜ਼ੋਰਾ ਹੂੰ,
 ਯਹੀ ਬੱਸ ਏਕ ਪੜਾ, ਯਹੀ ਨਾਮੋ-ਨਿਸ਼ਾਂ ਮੇਰਾ।
 ਕਦਮ ਚੁਮ ਲੁੰ ਮਾਦਰੇ-ਭਾਰਤ ਤੇਰੇ, ਮੇਂ ਉਠਤੇ ਔਰ ਬੈਠਤੇ,
 ਕਹਾਂ ਕਿਸਮਤ ਮੇਰੀ ਐਸੀ, ਨਸੀਬਾ ਯਹ ਕਹਾਂ ਮੇਰਾ।
 ਤੇਰੀ ਖ਼ਿਦਮਤ ਮੇਂ ਐ ਭਾਰਤ, ਯਹ ਸਰ ਜਾਏ, ਯਹ ਜਾਂ ਜਾਏ,
 ਤੇ ਸਮਝੂੰਗਾ, ਯਹ ਮਰਨਾ ਹੜਾਤੇ ਜਾਦਵਾ ਮੇਰਾ।
 ਇਸ ਨਜ਼ਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੇਦ ਵਟਕ ਜਿਸ ਦੂਜੀ ਨਜ਼ਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਗਦਰੀਆਂ 'ਚ ਬਹੁਤ ਚਰਚਿਤ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਨਜ਼ਮ ਹੈ, ਜੇ ਕੋਈ ਪੁਛੇ ਕਿ ਕੌਣ ਹੋ ਤੁਮ, ਤੇ ਕਹਿ ਦੈ ਬਾਗ਼ੀ ਹੈ ਨਾਮ ਮੇਰਾ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮਿਸਾਲੀ ਸੰਪਰਸ਼ 'ਗਦਰ ਲਹਿਰ' ਦਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਰ੍ਹਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ-ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਜੀਦਾ ਜੁਝਾਰੂ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰਨ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਗਦਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੌਮੀ ਕਾਜ ਵਿਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਭਰਪੂਰ ਚਰਚਾ ਛਿੜੀ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਗਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਲੰਮਾ ਲੇਖ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਲੜੀਵਾਰ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਆਈ ਹਰ ਰਾਏ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਜ਼ੁਲਮ ਮਿਟਾਨਾ ਹਮਾਰਾ ਪੇਸ਼ਾ, ਗਦਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਾਮ ਅਪਨਾ।
 ਨਮਾਜ਼ ਸੰਧਿਆ ਯਹੀ ਹਮਾਰੀ, ਔਰ ਪਾਠ ਪੂਜਾ ਸਭੀ ਯਹੀ ਹੈ,
 ਧਰਮ ਕਰਮ ਸਭ ਯਹੀ ਹੈ ਹਮਾਰਾ, ਯਹੀ ਖੁਦਾ ਔਰ ਰਾਮ ਅਪਨਾ।
 ਇਹ ਨਜ਼ਮਾਂ ਗਦਰੀਆਂ ਦੇ 'ਧਰਮ-ਕਰਮ' ਬਾਰੇ ਮੌਤ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗਦਰੀਆਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੜੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਪਹਿਲ ਦੇ ਕੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਕੇ, ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਉਸ ਲਈ ਲੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੰਪਰਸ਼ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਧਰਮ ਦੇ ਅਰਥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ,

"ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਫਿਰਕੇ ਤੇ ਮਜ਼ਹਬ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਖ਼ਾਲਸ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਕੌਮ ਦਾ ਸੇਵਕ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਮਜ਼ਹਬੀ ਧੜਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਕਥਨ ਦਾ ਇਹ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਧਰਮ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਸੱਚੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਇਕ ਮਨੁੱਖ (ਇਸਤਰੀ ਮਰਦ) ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਧਰਮ ਦੇ ਅਰਥ ਸਦਾਚਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਏ। ਧਰਮੀ ਜਾਂ ਸਦਾਚਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇਹੋ ਪਛਾਣ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਤੇ ਸਮਾਨ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਏ, ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਖ਼ਲਕਤ ਨਾਲ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਏ। ਉਸ ਨੂੰ ਜੋ ਪਿਆਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਹੈ, ਉਹੋ ਪਿਆਰ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲ ਏ। ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸ਼ੈਅ ਤੋਂ ਘਿਰਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਲਾਮੀ ਹੈ।"

ਭਾਈ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਤੇ ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਰੀ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਹੋ ਹੀ ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਪਛਾਣ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ 'ਪਛਾਣ' ਤੱਕ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਅਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਤੁਲ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਭੁਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਅੱਜ ਪੁਰਾਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੌਤੇ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ ਕਿਉਂ ਭੰਨ ਤੋੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਗਿਣਤੀ ਪੱਖੋਂ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਸੀ ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਰਕੱਢ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਸੀ। ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਤਾਰਕਨਾਥ ਦਾਸ, ਜਤਿੰਦਰ ਲਹਿਰੀ, ਰਾਜ ਬਿਹਾਰੀ ਬੋਸ, ਸਚਿੰਦਰ ਨਾਥ ਸਾਨਿਆਲ ਤੇ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਨਾਥ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਆਦਿ; ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਪਰਮਾਨੰਦ ਝਾਂਸੀ ਤੇ ਮੌਲਵੀ ਬਰਕਤ-ਉਲਾ, ਉਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਪਾਠੂਰੰਗ ਖ਼ਾਨਖੇਜੇ ਤੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਗਣੇਸ਼ ਪਿੰਗਲੇ; ਦੱਖਣ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਚੈਂਚਈਆਂ, ਹੈਨਰੀ ਐਡਵਰਡ ਪਾਂਦਿਆਨ, ਕੇਦਾਰ ਨਾਥ, ਬੀ.ਐਨ. ਸ਼ਰਮਾ ਤੇ ਪਿਲਈ ਆਦਿ ਆਗੂਆਂ ਤੋਂ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਘੇਰੇ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਨਾ ਕਿਸੇ ਧਰਮ, ਜਾਤ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਿੱਤੇ ਦੀ

ਲੜਾਈ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਛਲ ਅਤੇ ਅਨਿਆਂ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਗਦਰੀ ਸੂਰਬੀਰ ਧਰਮ ਤੇ ਜਾਤ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਤੋੜ ਕੇ ਸਾਂਝੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਖੰਡ-ਖੀਰ ਸਨ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂਹ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਦਫੋਦਾਰ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਤੋਈਵੇਂ ਰਸਾਲੇ ਦੇ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੂੰ ਵੀ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੂੰ ਜਾਨ ਬਖਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਕੁਝ ਗੁਪਤ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਟੋਹ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਕਾਫ਼ਰ ਨਾਲ ਫਾਂਸੀ ਚੜ੍ਹਨਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਸੰਦ ਕਰੇਗਾ, ਤਦ ਸ੍ਰੀ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ, "ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਫਾਂਸੀ ਪਰ ਲਟਾਇਆ ਜਾਵਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਬਹਿਸ਼ਤ ਮਿਲੇ।" ਸ੍ਰੀ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਾਂਸੀ ਲੱਗ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਬਰਮਾ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਭੇਤ ਲੈਣ ਖਾਤਰ ਆਪ ਆ ਕੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਇਕ ਵੇਰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗ ਲੈਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਬਖਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਪਾਠਕ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਖਿਮਾਂ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੀਆਂ ਉਪਰ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤੋਂ ਉਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਪਾਠਕ

ਨੂੰ ਫਿਰ ਅਖ਼ੀਰੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰੇਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗ ਲੈਣ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਨਾ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ।

ਬਰਮਾ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਚਾਲੀਆ ਰਾਮ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਰਹਿਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸ੍ਰੀ ਚਾਲੀਆ ਰਾਮ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਕਿ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਹਰੀ ਸਾਹਰੀ ਵਰਗੇ ਮਹਾਤਮਾ ਦਾ ਸੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਸ੍ਰੀ ਚਾਲੀਆ ਰਾਮ ਫਾਂਸੀ ਉਪਰ ਲਟਕ ਗਏ ਪਰ ਮੌਤ ਵਿਚ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਥ ਨਾ ਛੱਡਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਲਈ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। (ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਲਹਿਰ, ਸਫਾ 406)

ਜਦੋਂ ਬੜੇ ਦਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਤੇ ਗਦਰੀਆਂ ਨੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਝਾਂਸੀ ਤੇ ਹਿਰਦੇ ਰਾਮ ਨੇ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਭੁੱਖ-ਹੜਤਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। (ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ, ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ- ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨੀ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਜਲੰਧਰ, 2002, ਸਫਾ 46) ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਕਿਉਂ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ; ਤਾਂ ਭਾਈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਥੇ

ਅਸ਼ਵਾਕ-ਉਲਾ

ਰਾਮ ਪੁਸਾਦ ਬਿਸਮਿਲ

ਇਹ ਗਦਰੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ, ਧਰਮ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਇਕ ਜਾਨ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਕੋਰੀ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਦੋ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਰਾਮ ਪੁਸਾਦ ਬਿਸਮਿਲ ਅਤੇ ਅਸ਼ਵਾਕ-ਉਲਾ ਦੇ ਆਪਸੀ ਪੀਚਵੇਂ ਪਿਆਰ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਪਰਪੱਕ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਪਿਆਰ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨਾਲ ਵੀ ਭਰਪੂਰ। ਇੱਕ ਕੱਟੜ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਤੇ ਦੂਜਾ ਪੱਕਾ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਤੇ ਇਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚ ਬੜੀ ਵਿੱਥ ਪੈਂਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਰਾਮ ਪੁਸਾਦ ਬਿਸਮਿਲ ਆਪਣੀ ਸਵੈਜੀਵਨੀ ਵਿਚ ਅਸ਼ਵਾਕ-ਉਲਾ ਨੂੰ 'ਸੱਚਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਸੱਚਾ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ' ਆਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, "ਤੇਰੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਤੂੰ ਤੇ ਮੈਂ ਇਕੋ ਥਾਲੀ ਵਿਚ ਰੋਟੀ ਖਾਧੀ।"

ਸਵਾਲ ਇਕੱਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪੱਗ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਪੱਗ ਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਇਹ ਲੜਾਈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਪੱਗ ਨੂੰ ਸਲਾਮਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਇਹ ਜਾਹਿਰਾ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ 'ਹਿੰਦ ਦਾ ਵਾਪਸਮੰਡਲ ਫਿਰਕੇਦਾਰੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਸੀ। ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਫਿਰਕੂ ਸਥਿਰਤਾ ਦੀ ਇਹ ਵੱਡੀ ਸ਼ਾਹਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਫੇਲ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਏ ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉਥੇ ਗਦਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸੇ ਫਿਰਕੂ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ; ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਰਿਹਾਈ ਪਿਛੋਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਈ, ਅਤੇ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਲਹਿਰ ਫੇਲ੍ਹੇ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਰੂਪ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਵੱਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੱਟੜ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵੀ ਉਸ ਉਤੇ ਫਿਰਕੇਦਾਰੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦੇ। (ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਲਹਿਰ, ਸਫਾ 147)

ਇਥੇ ਇੱਕ ਗੱਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਤਾਂ ਆਪਾ ਜੋੜ ਲਿਆ ਪਰ ਆਪਣੇ ਸਥਾਨਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਤਾ ਤੋੜ ਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਇਨਕਲਾਬਾਂ ਤੋਂ ਦਿਸ਼ਾ ਤੇ ਅਗਵਾਈ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਏ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤੱਤ ਵਿਸਾਰ ਛੱਡੇ। ਅਸੀਂ ਅੱਕੀ-ਪਲਾਹੀਂ ਹੱਥ ਮਾਰਦੇ 'ਚੀਨ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਧਾਨ' ਵੀ ਆਖਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਆਪਣੇ ਨਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਮਨ ਚਿੱਤ ਤੋਂ ਵਿਸਾਰ ਛੱਡਿਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਖੱਬੀ ਧਿਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਸਾਡੇ ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਇਨਕਲਾਬੀ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵਿੱਥ ਬਾਪ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਰੂਸ ਜਾਂ ਚੀਨ ਵਰਗੇ ਇਨਕਲਾਬਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸ੍ਰੋਤ ਸਮਝਦਾ/ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸਾਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਤੇ ਲੋਕ-ਨਾਇਕ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਸੋਮਾ ਬਣਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕ-ਨਾਇਕ ਜਿਹੜੇ ਨਿਸਚੈ ਹੀ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਸਨ (ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਰਕਸ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਜੰਮਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ) ਪਰ ਲੋਕ-ਹਿਤੈਸੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸਨ; ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਲੋਕ-ਲਹਿਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਣ ਸਕਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਮੱਧ-ਕਾਲੀ ਨਾਇਕ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੰਨੇ ਅਫ਼ਤ ਤੇ ਓਪਰੇ ਕਿਉਂ ਹੋਣ।

'ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਮੱਧ-ਕਾਲੀਨ ਇਤਿਹਾਸ 'ਭਾਗੋਆਂ' ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ 'ਲਾਲਿਆਂ' ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਲੜਾਈ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਨੀਂਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਵਰਗ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ 'ਨੀਚਾਂ ਅੰਦਰ ਨੀਚ ਜਾਤ' ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਕੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ 'ਖ਼ਾਲਸਾ' ਵੀ ਦਲਿਆਂ-ਮਲਿਆਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਫੌਜੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਸਥਾਪਤ ਤਾਕਤਾਂ ਲਈ ਵੰਗਾਰ ਬਣ ਖੜੇਤੀ। ਗੁਰੂ ਸਹਿਬਾਨ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸੇਧ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਹੀ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਨਕਲਾਬੀ ਬਲ ਵਜੋਂ 'ਜਮੀਨ ਹਲ-ਵਾਹਕ ਦੀ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨੂੰ ਅਰਥਵਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਇਨਕਲਾਬੀ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਪਿੰਡ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ ਰਖਵਾਲਾ

ਸਤਿਜੁਗੀ ਲੋਕ-2

1953 ਵਿਚ ਮੈਂ ਐਫ. ਐਸ-ਸੀ. ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਡੀ. ਐਮ. ਕਾਲਜ ਮੋਗਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਮੇਰੇ ਦੋ ਮਿੱਤਰ-ਬੰਧ ਸਿੰਘ ਬਾਹੀਆ ਅਤੇ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਉਥੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਬੀ. ਏ. ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਸਟੇਟ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਮੰਡੀ ਫੂਲ ਤੋਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਹਮਜਮਾਤੀ ਸਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਦਿਲ ਕਰਦਾ, ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਲਜ ਦਾ ਚੱਕਰ ਲਾਈਏ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਆਈਏ।

ਅਗਲੇ ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਮੋਗੇ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਬੀਲੋ ਜਾਣਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ ਭਾਈ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਸਨ ਤੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਪੁਜਦੀ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਬਸਾਂ ਦਾ ਤਾਣਾ-ਵਗ ਪਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੱਠੀ, ਫੇਰ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਹਨੇਰੀ ਵਾਂਗ ਹੋ ਗਈ। ਸਾਈਕਲ ਗੱਡਾ ਖਿੱਚਣ ਵਾਂਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਛ ਚਿਰ ਮੈਂ ਰੁਕਿਆ ਰਿਹਾ। ਪੰਜ-ਸੱਤ ਕੋਰ ਜਾ ਕੇ ਹਨੇਰੀ ਮੱਠੀ ਪੈ ਕੇ ਉਪਰ-ਵਾ ਜਿਹੀ ਬਣ ਗਈ ਪਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰੀ ਬੱਸ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਹੁਣ ਧਰ ਮੋਗੇ ਤਾਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ, ਅੱਖੇ ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਹੋਣਾ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਰਾਤ ਕੱਟ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਰਾਹ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਇਆ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਪਿੰਡ ਬੋਡੇ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਸਾਈਕਲ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਮੋੜਿਆ ਤਾਂ ਕੁਛ ਲੋਕ ਖੁੰਢਾਂ ਉਤੇ ਬੈਠੇ ਗੱਲਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੋ-ਚਾਰ ਬੰਦੇ ਕੋਟ-ਪਜਾਮਿਆਂ ਤੇ ਖੁੰਡੀਆਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਵਾਹਵਾ ਖੜਪੈਂਚ ਜਿਹੇ ਵੀ ਦਿਸਦੇ ਸਨ।

ਮੈਂ ਫ਼ਤਿਹ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਜੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਕਿਧਰ ਐ? ਉਹ ਬੋਲੇ, ਭਾਈ, ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਕੋਈ ਮੰਦਰ-ਡੇਰਾ? ਕਹਿੰਦੇ, ਮੰਦਰ-ਡੇਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਧਰਮਸਾਲਾ? ਉਹ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਅਜੀਬ ਪਿੰਡ ਹੈ! ਹਾਰ ਕੇ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ, ਮੈਂ ਮੋਗੇ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਤੁਰਿਆ ਸੀ, ਰਾਹ ਵਿਚ ਹਨੇਰੀ ਨੇ ਕੰਮ ਖ਼ਰਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਮੈਂ ਰਾਤ ਕੱਟਣੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੋ-ਟੱਕ ਬੋਲੇ, ਰਾਤ ਕੱਟਣ ਦਾ ਤਾਂ ਇਥੇ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਸਾਈਕਲ ਪੁੱਠਾ ਮੋੜਦਿਆਂ ਆਇਆ, ਤੁਹਾਡਾ ਪਿੰਡ ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਹੈ, ਇਥੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਰਾਹੀ-ਪਾਪੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ? ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਔਘ-ਪੌਣਾ ਕੌਰ ਜਾ ਕੇ ਅੱਗੇ ਸੜਕ ਉਤੇ ਹੀ ਵਰਿਆਮ ਦਾਸ ਦਾ ਡੇਰਾ ਹੈ, ਉਹ ਤੇਰੀ ਰਾਤ ਕਟਵਾ ਦੇਣਗੇ। ਮੈਂ ਦੋ-ਚਾਰ ਕਦਮ ਹੀ ਤੁਰਿਆ ਸੀ, ਪਿੱਛੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, ਠਹਿਰ ਭਾਈ, ਆ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆ। ਸਿਰ ਉਤੇ ਪਰਨਾ ਲਪੇਟਿਆ

ਹੋਇਆ, ਆਮ ਕਿਸਾਨੀ ਕੱਪੜੇ, ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੱਬ 'ਚ ਬੈਠਨ ਚੁੱਪ ਵਰਤ ਗਈ। ਉਹਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਪਏ ਮੰਜੇ ਉਤੇ ਲਿਜਾ ਬਿਠਾਇਆ। ਇਹ ਵਿਹੜਾ ਅਤੇ ਮੰਜੇ ਹੱਥ ਇਕ ਸਬਾਤ, ਇਹੋ ਉਹਦਾ ਘਰ ਸੀ। ਉਹ ਸਬਾਤ ਵਿਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੀਣ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲੈ ਆਇਆ। ਦੂਜੇ ਗੋਤੇ ਉਹਨੇ ਨਿੱਘੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਬੋਲ ਲਿਆ ਦਾ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ, ਲੈ ਭਾਈ, ਹੱਥ-ਮੂੰਹ ਧੋ ਲੈ। ਫੇਰ ਉਹ ਗਲਾਸ ਵਿਚ ਤੱਤਾ ਦੁੱਧ ਲੈ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਹੁਣ ਦੁੱਧ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਵੀਰ, ਰੋਟੀ ਖਾਵਾਂਗੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, ਰੋਟੀ ਅਜੇ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਤੱਤੇ ਤੱਤੇ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਥਕੇਵਾਂ ਲਹਿ ਜਾਊ।

ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਖਲੋਤੇ ਡੰਗਰ-ਪਸੂ ਫੁੱਤੇ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ, ਆ ਜਾ, ਰੋਟੀ ਅੰਦਰ ਹੀ ਖਾਵਾਂਗੇ। ਸਬਾਤ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ ਰੋਟੀ-ਟੁੱਕ ਦਾ ਆਹਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਬੋਲੀ, “ਜੀ ਆਏ ਨੂੰ ਭਾਈ। ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਤੂੰ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਕਿਥੇ ਕੁਵੇਲੇ ਪੈਡਲ ਮਾਰਦਾ ਜਾਂਦਾ। ਭਾਈ, ਸਾਗ ਨਾਲ ਬਜਰੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਐ। ਖਾ ਲੈਂਗਾ ਨਾ ਤੂੰ? ਪਾੜ੍ਹੇ ਕਣਕ ਖਾਣ ਗਿੱਝੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ।” ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਬੀਬੀ, ਸਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਦਾਰਥ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋਊ?” ਸਾਗ ਨਾਲ ਹਰੀਆਂ ਮਿਰਚਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਹੀ ਸੁਆਦ ਅਚਾਰ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਹਾਣੀ “ਨਿੱਕੀ ਬੂਟੀ ਦਾ ਸੂਟ” ਲਿਖੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਭੂਆ ਦੇ ਖੁਆਏ ‘ਰਾਈ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹਰੀ ਹਰੀ ਗਿੱਠ ਲੰਮੀ ਮਿਰਚ’ ਦੇ ਜਿਸ ਅਚਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਬੋਡਿਆਂ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਪਾਲ ਕੌਰ ਦੇ ਅਚਾਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ।

ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਬਾਤ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਆਪਣਾ ਅਤੇ ਮੇਰਾ-ਦੋ ਮੰਜੇ ਵਿਛਾ ਲਏ। ਭਾਂਡਾ-ਟੀਡਾ ਨਿਬੋੜ ਕੇ ਬੀਬੀ ਨੇ ਉਸੇ ਸਬਾਤ ਵਿਚ ਸਾਬੋਂ ਦੋ ਕੁ ਗੁਜ਼ ਹਟਵਾਂ ਆਪਣਾ ਮੰਜਾ ਡਾਹਿਆ ਤੇ ਨਿਆਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪੈ ਗਈ। ਥਾਂ ਹੀ ਏਨੀ ਸੀ। ਸਬਾਤ ਨਾਂ ਹੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਰਕੇ ਟਿਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੰਜੇ-ਪੀੜੀਆਂ, ਬਿਸਤਰੇ, ਸੰਦੂਖ, ਦਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਆਦਿ ਘਰ ਦਾ ਸਭ ਕੁਛ ਇਸੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਕੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਭ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਆ ਗਈ।

ਸਵੇਰੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਚਾਹ ਪੀਣ ਲੱਗੇ। ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਲਗਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਪਿੰਡ ਬਾਰੇ ਕਿਤੇ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾ ਲੈ ਜਾਵਾਂ! ਕਹਿੰਦਾ, “ਭਾਈ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿਆਂ, ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ। ਕੁਛ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਕ ਰਾਹੀ ਨੂੰ ਘਰ ਰੱਖ ਲਿਆ, ਉਹ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਹਿੜਕਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਏਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਡਰਦੇ ਐ।” ਉਦੋਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਇਹੋ ਲੱਗਿਆ ਸੀ, ਅੱਜ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਏਨੇ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਮੇਰਾ ਇਹੋ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਨੇ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਬੂਟੀ ਘੜੀ ਸੀ।

ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਮੈਂ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਿਰ ਪਲੇਸ ਕੇ ਪੰਜਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਫੜਾਇਆ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਨੇ ਕੋਰੀ ਨਾਂਗ ਕੀਤੀ, “ਨਾ ਵੇ ਵੀਰਾ, ਕੋਈ ਰੋਟੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਲੈਣਾ ਐ?” ਮੈਂ ਦਿਲ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, ਕਮਲੀਏ, ਤੇਰੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਂ ਸੌਆਂ-ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਤਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਉਹਨੂੰ ਆਖਿਆ, “ਭਾਈ ਬੀਬੀ, ਜੇ ਮੈਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਚਲਿਆ ਗਿਆ, ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਬੇਬੇ ਮਾਰੂ।” ਉਹ ਹੱਸੀ, “ਭਾਈ, ਬੇਬੇ ਦੀ ਮਾਰ ਕਾਹਨੂੰ ਖਾਣੀ ਐ। ਵੀਰਾ

ਅਵਾਰਡੀ ਹੈ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਆਹ 1985 ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਬੇਟਾ ਤੇ ਦੋ ਬੇਟੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੱਕਾ ਟਿਕਾਣਾ ਜਲੰਧਰ ਹੈ। ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਤੇ ਗੱਦੇ ਦੀਆਂ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਛਿੱਤਾਂ ਦੇ ਅਖਾੜਿਆਂ ਤੋਂ ਕੁਸ਼ਤੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸੂਰੂ ਕੀਤੇ ਸਨ ਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਦਾਅ ਢਾਕ ਮਾਰਨਾ, ਹਫਤਾ ਚਾੜਨਾ, ਧੋਬੀ ਪਾਟ, ਨਕਾਲ, ਬਗਲ ਡੁੱਬ, ਗਾਧਾਲੇਟ, ਪੂਰੀ ਸਿਧੀ ਸਾਲਤੇ ਤੇ ਮੋੜਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਗੱਦੇ ਦੇ ਦਾਅ ਭਾਰਨਦਾਜ, ਪੱਟ ਖਿਚਣਾ, ਫਿਤਲੇ ਤੇ ਟੰਗੀ ਆਦਿ ਵੀ ਸਿੱਖੇ ਤੇ ਰਵਾਂ ਕੀਤੇ।

ਕਰਤਾਰ ਨੇ 1973 ਤੋਂ 2013 ਤਕ ਕੁਲ ਦੁਨੀਆਂ ਗਾਹੀ ਹੈ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਵੱਲੋਂ ਏਨਾ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸਰਗਰਮ ਪਹਿਲਵਾਨ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਹ ਅਨੋਖਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਗਰਾਹੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਉਹਦੀ ਜੀਵਨੀ ਲਿਖੀ ਹੈ-ਕੁਸ਼ਤੀ ਦਾ ਧਰੂ ਤਾਰਾ। ਉਹਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ, ਪਰਿਵਾਰ, ਜੱਸ ਤੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਪਰਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸ਼ਾਨ।

ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਵੇਰਮਾਕ ਪੀਟਰਜ਼ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਕੋਹੇਨ ਜੀਨ ਜੀਨੋਨ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। 17ਵਾਂ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣਾ ਕੁਸ਼ਤੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਇੰਦਰਾਜ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ‘ਚ ਚੜ੍ਹੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ, ਤਿੰਨ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ, ਤਿੰਨ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ, ਤਿੰਨ ਏਸ਼ਿਆਈ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪਾਂ ਤੇ ਅਠਾਰਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਵੈਟਰਨ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ‘ਚ ਸੋਨੇ, ਚਾਂਦੀ ਤੇ ਤਾਂਬੇ ਦੇ 28 ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਕੋਸਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਕੁਮਾਰ, ਭਾਰਤ ਕੋਸਰੀ, ਮਹਾਪੱਠ ਕੋਸਰੀ, ਭਾਰਤ ਮੱਲ ਸਮਰਾਟ, ਰੁਸਤਮੇ ਹਿੰਦ ਤੇ ਰੁਸਤਮੇ ਜਮਾਂ ਤਕ ਸਾਰੇ ਖਿਤਾਬ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਉਹ ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਏਸ਼ੀਆ ਤੇ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵੈਟਰਨ ਕੁਸ਼ਤੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਤਕ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਗੁਰਜਾਂ ਸਾਂਭੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਬੈਠਾ ਕਿਥੇ! ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਆਈ. ਜੀ. ਬਣ ਕੇ ਵੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ 60ਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿਚ ਵੀ 40-45 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਜੁਆਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਖਿਡਾਰੀ ਤਾਂ ਹਵਾਲਦਾਰ ਜਾਂ ਠਾਣੇਦਾਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਲੈਣ ਸਾਰ ਹੀ ਆਪਣੀ

ਖੇਡ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ! ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਮਾਝੇ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪਿੰਡ ਸੂਰ ਸਿੰਘ ਵਿਚ 7 ਅਕਤੂਬਰ 1953 ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਨ ਕਿਸਾਨ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਆਲਾ ਦੁਆਲਾ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਵਾਲਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਘੁਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹਦੀਆਂ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਦਾ ਦੌਰ 1968 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤੇ ਫਿਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤਕ ਚੱਲਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਉਹ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਛਿੱਤਾਂ ਵਿਚ ਘੁਲਿਆ। 1970-71 ਵਿਚ ਉਹ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਿਆ। ਫਿਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੇ ਇੰਟਰਵਰਸਿਟੀ ਜਿੱਤਿਆ ਤੇ 1974 ‘ਚ ਮਾਸਕੋ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ। 1978 ਵਿਚ ਏਸ਼ਿਆਈ ਤੇ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ ‘ਚੋਂ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ।

ਉਹਦਾ ਕੱਦ ਪੰਜ ਫੁਟ ਦਸ ਇੰਚ ਹੈ ਤੇ ਵਜ਼ਨ ਨੌਬੇ ਕਿੱਲੋ ਤੋਂ ਸੌ ਕਿੱਲੋ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚਾਲੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਛਾਤੀ ਦਾ ਘੇਰਾ ਅਠਤਾਲੀ ਇੰਚ ਹੈ ਤੇ ਜੁੱਸਾ ਪੂਰਾ ਗੱਠਿਆ ਹੋਇਆ। ਸੋਹਣਾ ਸੁਨੱਖਾ ਯੂਸਫ ਵਰਗਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਦਰਸ਼ਕ ਉਹਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਘਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਦੇ ਜੀਵਨ ‘ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਆਮ ਜਿਹਾ ਬੱਚਾ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ ਕੁਛ ਦਾ ਕੁਛ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਿੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਘੁਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਤਾਂਬੇ ਦਾ ਲੜਕਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕਰਤਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਾਈ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਬਾਹਰਲੀ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਅਖਾੜਾ ਪੁਟ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੀਸੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਗੁਰਚਰਨ ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਵੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਖਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਤੇ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਏ।

1986 ਵਿਚ ਸਿਓਲ ਦੀਆਂ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ ‘ਚੋਂ ਸੋਨ-ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਭਾਰਤੀ ਮਰਦ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੈਬਨਿਟ ਨੇ ਉਹਦਾ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਕਾਰ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਉਹਨੂੰ ਕਾਰ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਉਤੇ ਕਰਤਾਰ

ਹੋਇਆ, ਆਮ ਕਿਸਾਨੀ ਕੱਪੜੇ, ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੱਬ 'ਚ ਬੈਠਨ ਚੁੱਪ ਵਰਤ ਗਈ। ਉਹਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਪਏ ਮੰਜੇ ਉਤੇ ਲਿਜਾ ਬਿਠਾਇਆ। ਇਹ ਵਿਹੜਾ ਅਤੇ ਮੰਜੇ ਹੱਥ ਇਕ ਸਬਾਤ, ਇਹੋ ਉਹਦਾ ਘਰ ਸੀ। ਉਹ ਸਬਾਤ ਵਿਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੀਣ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲੈ ਆਇਆ। ਦੂਜੇ ਗੋਤੇ ਉਹਨੇ ਨਿੱਘੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਬੋਲ ਲਿਆ ਦਾ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ, ਲੈ ਭਾਈ, ਹੱਥ-ਮੂੰਹ ਧੋ ਲੈ। ਫੇਰ ਉਹ ਗਲਾਸ ਵਿਚ ਤੱਤਾ ਦੁੱਧ ਲੈ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਹੁਣ ਦੁੱਧ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਵੀਰ, ਰੋਟੀ ਖਾਵਾਂਗੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, ਰੋਟੀ ਅਜੇ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਤੱਤੇ ਤੱਤੇ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਥਕੇਵਾਂ ਲਹਿ ਜਾਊ।

ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਖਲੋਤੇ ਡੰਗਰ-ਪਸੂ ਫੁੱਤੇ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ, ਆ ਜਾ, ਰੋਟੀ ਅੰਦਰ ਹੀ ਖਾਵਾਂਗੇ। ਸਬਾਤ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ ਰੋਟੀ-ਟੁੱਕ ਦਾ ਆਹਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਬੋਲੀ, “ਜੀ ਆਏ ਨੂੰ ਭਾਈ। ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਤੂੰ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਕਿਥੇ ਕੁਵੇਲੇ ਪੈਡਲ ਮਾਰਦਾ ਜਾਂਦਾ। ਭਾਈ, ਸਾਗ ਨਾਲ ਬਜਰੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਐ। ਖਾ ਲੈਂਗਾ ਨਾ ਤੂੰ? ਪਾੜ੍ਹੇ ਕਣਕ ਖਾਣ ਗਿੱਝੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ।” ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਬੀਬੀ, ਸਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਦਾਰਥ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋਊ?” ਸਾਗ ਨਾਲ ਹਰੀਆਂ ਮਿਰਚਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਹੀ ਸੁਆਦ ਅਚਾਰ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਹਾਣੀ “ਨਿੱਕੀ ਬੂਟੀ ਦਾ ਸੂਟ” ਲਿਖੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਭੂਆ ਦੇ ਖੁਆਏ ‘ਰਾਈ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹਰੀ ਹਰੀ ਗਿੱਠ ਲੰਮੀ ਮਿਰਚ’ ਦੇ ਜਿਸ ਅਚਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਬੋਡਿਆਂ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਪਾਲ ਕੌਰ ਦੇ ਅਚਾਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ।

ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਬਾਤ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਆਪਣਾ ਅਤੇ ਮੇਰਾ-ਦੋ ਮੰਜੇ ਵਿਛਾ ਲਏ। ਭਾਂਡਾ-ਟੀਡਾ ਨਿਬੋੜ ਕੇ ਬੀਬੀ ਨੇ ਉਸੇ ਸਬਾਤ ਵਿਚ ਸਾਬੋਂ ਦੋ ਕੁ ਗੁਜ਼ ਹਟਵਾਂ ਆਪਣਾ ਮੰਜਾ ਡਾਹਿਆ ਤੇ ਨਿਆਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪੈ ਗਈ। ਥਾਂ ਹੀ ਏਨੀ ਸੀ। ਸਬਾਤ ਨਾਂ ਹੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਰਕੇ ਟਿਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੰਜੇ-ਪੀੜੀਆਂ, ਬਿਸਤਰੇ, ਸੰਦੂਖ, ਦਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਆਦਿ ਘਰ ਦਾ ਸਭ ਕੁਛ ਇਸੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਕੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਭ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਆ ਗਈ।

ਸਵੇਰੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਚਾਹ ਪੀਣ ਲੱਗੇ। ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਲਗਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਪਿੰਡ ਬਾਰੇ ਕਿਤੇ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾ ਲੈ ਜਾਵਾਂ! ਕਹਿੰਦਾ, “ਭਾਈ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿਆਂ, ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ। ਕੁਛ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਕ ਰਾਹੀ ਨੂੰ ਘਰ ਰੱਖ ਲਿਆ, ਉਹ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਹਿੜਕਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਏਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਡਰਦੇ ਐ।” ਉਦੋਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਇਹੋ ਲੱਗਿਆ ਸੀ, ਅੱਜ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਏਨੇ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਮੇਰਾ ਇਹੋ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਨੇ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਬੂਟੀ ਘੜੀ ਸੀ।

ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਮੈਂ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਿਰ ਪਲੇਸ ਕੇ ਪੰਜਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਫੜਾਇਆ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਨੇ ਕੋਰੀ ਨਾਂਗ ਕੀਤੀ, “ਨਾ ਵੇ ਵੀਰਾ, ਕੋਈ ਰੋਟੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਲੈਣਾ ਐ?” ਮੈਂ ਦਿਲ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, ਕਮਲੀਏ, ਤੇਰੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਂ ਸੌਆਂ-ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਤਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਉਹਨੂੰ ਆਖਿਆ, “ਭਾਈ ਬੀਬੀ, ਜੇ ਮੈਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਚਲਿਆ ਗਿਆ, ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਬੇਬੇ ਮਾਰੂ।” ਉਹ ਹੱਸੀ, “ਭਾਈ, ਬੇਬੇ ਦੀ ਮਾਰ ਕਾਹਨੂੰ ਖਾਣੀ ਐ। ਵੀਰਾ

ਅਵਾਰਡੀ ਹੈ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਆਹ 1985 ਵਿਚ ਬੀਬੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਬੇਟਾ ਤੇ ਦੋ ਬੇਟੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੱਕਾ ਟਿਕਾਣਾ ਜਲੰਧਰ ਹੈ। ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਤੇ ਗੱਦੇ ਦੀਆਂ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਛਿੱਤਾਂ ਦੇ ਅਖਾੜਿਆਂ ਤੋਂ ਕੁਸ਼ਤੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸੂਰੂ ਕੀਤੇ ਸਨ ਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਦਾਅ ਢਾਕ ਮਾਰਨਾ, ਹਫਤਾ ਚਾੜਨਾ, ਧੋਬੀ ਪਾਟ, ਨਕਾਲ, ਬਗਲ ਡੁੱਬ, ਗਾਧਾਲੇਟ, ਪੂਰੀ ਸਿਧੀ ਸਾਲਤੇ ਤੇ ਮੋੜਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਗੱਦੇ ਦੇ ਦਾਅ ਭਾਰਨਦਾਜ, ਪੱਟ ਖਿਚਣਾ, ਫਿਤਲੇ ਤੇ ਟੰਗੀ ਆਦਿ ਵੀ ਸਿੱਖੇ ਤੇ ਰਵਾਂ ਕੀਤੇ।

ਕਰਤਾਰ ਨੇ 1973 ਤੋਂ 2013 ਤਕ ਕੁਲ ਦੁਨੀਆਂ ਗਾਹੀ ਹੈ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਵੱਲੋਂ ਏਨਾ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸਰਗਰਮ ਪਹਿਲਵਾਨ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਹ ਅਨੋਖਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਗਰਾਹੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਉਹਦੀ ਜੀਵਨੀ ਲਿਖੀ ਹੈ-ਕੁਸ਼ਤੀ ਦਾ ਧਰੂ ਤਾਰਾ। ਉਹਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਪਹਿਲਵਾਨ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ, ਪਰਿਵਾਰ, ਜੱਸ ਤੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਪਰਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸ਼ਾਨ।

ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਵੇਰਮਾਕ ਪੀਟਰਜ਼ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਕੋਹੇਨ ਜੀਨ ਜੀਨੋਨ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। 17ਵਾਂ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤਣਾ ਕੁਸ਼ਤੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਇੰਦਰਾਜ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ‘ਚ ਚੜ੍ਹੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ, ਤਿੰਨ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ, ਤਿੰਨ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ, ਤਿੰਨ ਏਸ਼ਿਆਈ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪਾਂ ਤੇ ਅਠਾਰਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਵੈਟਰਨ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ‘ਚ ਸੋਨੇ, ਚਾਂਦੀ ਤੇ ਤਾਂਬੇ ਦੇ 28 ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਕੋਸਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਕੁਮਾਰ, ਭਾਰਤ ਕੋਸਰੀ, ਮਹਾਪੱਠ ਕੋਸਰੀ, ਭਾਰਤ ਮੱਲ ਸਮਰਾਟ, ਰੁਸਤਮੇ ਹਿੰਦ ਤੇ ਰੁਸਤਮੇ ਜਮਾਂ ਤਕ ਸਾਰੇ ਖਿਤਾਬ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਉਹ ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਏਸ਼ੀਆ ਤੇ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵੈਟਰਨ ਕੁਸ਼ਤੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਤਕ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਗੁਰਜਾਂ ਸਾਂਭੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਬੈਠਾ ਕਿਥੇ! ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਆਈ. ਜੀ. ਬਣ ਕੇ ਵੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ 60ਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿਚ ਵੀ 40-45 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਜੁਆਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਖਿਡਾਰੀ ਤਾਂ ਹਵਾਲਦਾਰ ਜਾਂ ਠਾਣੇਦਾਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਲੈਣ ਸਾਰ ਹੀ ਆਪਣੀ

ਖੇਡ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ! ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਮਾਝੇ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪਿੰਡ ਸੂਰ ਸਿੰਘ ਵਿਚ 7 ਅਕਤੂਬਰ 1953 ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਨ ਕਿਸਾਨ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਆਲਾ ਦੁਆਲਾ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਵਾਲਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਘੁਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹਦੀਆਂ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਦਾ ਦੌਰ 1968 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤੇ ਫਿਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤਕ ਚੱਲਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਉਹ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਛਿੱਤਾਂ ਵਿਚ ਘੁਲਿਆ। 1970-71 ਵਿਚ ਉਹ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਿਆ। ਫਿਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੇ ਇੰਟਰਵਰਸਿਟੀ ਜਿੱਤਿਆ ਤੇ 1974 ‘ਚ ਮਾਸਕੋ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ। 1978 ਵਿਚ ਏਸ਼ਿਆਈ ਤੇ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ ‘ਚੋਂ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤੇ।

ਉਹਦਾ ਕੱਦ ਪੰਜ ਫੁਟ ਦਸ ਇੰਚ ਹੈ ਤੇ ਵਜ਼ਨ ਨੌਬੇ ਕਿੱਲੋ ਤੋਂ ਸੌ ਕਿੱਲੋ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚਾਲੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਛਾਤੀ ਦਾ ਘੇਰਾ ਅਠਤਾਲੀ ਇੰਚ ਹੈ ਤੇ ਜੁੱਸਾ ਪੂਰਾ ਗੱਠਿਆ ਹੋਇਆ। ਸੋਹਣਾ ਸੁਨੱਖਾ ਯੂਸਫ ਵਰਗਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਦਰਸ਼ਕ ਉਹਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਘਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਦੇ ਜੀਵਨ ‘ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਆਮ ਜਿਹਾ ਬੱਚਾ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ ਕੁਛ ਦਾ ਕੁਛ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਿੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਘੁਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਤਾਂਬੇ ਦਾ ਲੜਕਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕਰਤਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਾਈ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਬਾਹਰਲੀ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਅਖਾੜਾ ਪੁਟ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੀਸੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਗੁਰਚਰਨ ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਵੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਖਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਤੇ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਏ।

1986 ਵਿਚ ਸਿਓਲ ਦੀਆਂ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਡਾਂ ‘ਚੋਂ ਸੋਨ-ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਭਾਰਤੀ ਮਰਦ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣ ਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੈਬਨਿਟ ਨੇ ਉਹਦਾ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਕਾਰ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਉਹਨੂੰ ਕਾਰ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਉਤੇ ਕਰਤਾਰ

ਹੋਇਆ, ਆਮ ਕਿਸਾਨੀ ਕੱਪੜੇ, ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੱਬ 'ਚ ਬੈਠਨ ਚੁੱਪ ਵਰਤ ਗਈ। ਉਹਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਪਏ ਮੰਜੇ ਉਤੇ ਲਿਜਾ ਬਿਠਾਇਆ। ਇਹ ਵਿਹੜਾ ਅਤੇ ਮੰਜੇ ਹੱਥ ਇਕ ਸਬਾਤ, ਇਹੋ ਉਹਦਾ ਘਰ ਸੀ। ਉਹ ਸਬਾਤ ਵਿਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੀਣ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲੈ ਆਇਆ। ਦੂਜੇ ਗੋਤੇ ਉਹਨੇ ਨਿੱਘੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਬੋਲ ਲਿਆ ਦਾ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ, ਲੈ ਭਾਈ, ਹੱਥ-ਮੂੰਹ ਧੋ ਲੈ। ਫੇਰ ਉਹ ਗਲਾਸ ਵਿਚ ਤੱਤਾ ਦੁੱਧ ਲੈ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਹੁਣ ਦੁੱਧ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਵੀਰ, ਰੋਟੀ ਖਾਵਾਂਗੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, ਰੋਟੀ ਅਜੇ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਤੱਤੇ ਤੱਤੇ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਥਕੇਵਾਂ ਲਹਿ ਜਾਊ।

ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਖਲੋਤੇ ਡੰਗਰ-ਪਸੂ ਫੁੱਤੇ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ, ਆ ਜਾ, ਰੋਟੀ ਅੰਦਰ ਹੀ ਖਾਵਾਂਗੇ। ਸਬਾਤ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ ਰੋਟੀ-ਟੁੱਕ ਦਾ ਆਹਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਬੋਲੀ, “ਜੀ ਆਏ ਨੂੰ ਭਾਈ। ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਤੂੰ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਕਿਥੇ ਕੁਵੇਲੇ ਪੈਡਲ ਮਾਰਦਾ ਜਾਂਦਾ। ਭਾਈ, ਸਾਗ ਨਾਲ ਬਜਰੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਐ। ਖਾ ਲੈਂਗਾ ਨਾ ਤੂੰ? ਪਾੜ੍ਹੇ ਕਣਕ ਖਾਣ ਗਿੱਝੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ।” ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਬੀਬੀ, ਸਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਦਾਰਥ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋਊ?” ਸਾਗ ਨਾਲ ਹਰੀਆਂ ਮਿਰਚਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਹੀ ਸੁਆਦ ਅਚਾਰ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਹਾਣੀ “ਨਿੱਕੀ ਬੂਟੀ ਦਾ ਸੂਟ” ਲਿਖੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਭੂਆ ਦੇ ਖੁਆਏ ‘ਰਾਈ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹਰੀ ਹਰੀ ਗਿੱਠ ਲੰਮੀ ਮਿਰਚ’ ਦੇ ਜਿਸ ਅਚਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਬੋਡਿਆਂ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਪਾਲ ਕੌਰ ਦੇ ਅਚਾਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ।

ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਬਾਤ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਆਪਣਾ ਅਤੇ ਮੇਰਾ-ਦੋ ਮੰਜੇ ਵਿਛਾ ਲਏ। ਭਾਂਡਾ-ਟੀਡਾ ਨਿਬੋੜ ਕੇ ਬੀਬੀ ਨੇ ਉਸੇ ਸਬਾਤ ਵਿਚ ਸਾਬੋਂ ਦੋ ਕੁ ਗੁਜ਼ ਹਟਵਾਂ ਆਪਣਾ ਮੰਜਾ ਡਾਹਿਆ ਤੇ ਨਿਆਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪੈ ਗਈ। ਥਾਂ ਹੀ ਏਨੀ ਸੀ। ਸਬਾਤ ਨਾਂ ਹੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਰਕੇ ਟਿਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੰਜੇ-ਪੀੜੀਆਂ, ਬਿਸਤਰੇ, ਸੰਦੂਖ, ਦਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਆਦਿ ਘਰ ਦਾ ਸਭ ਕੁਛ ਇਸੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਕੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਭ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਆ ਗਈ।

ਸਵੇਰੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਚਾਹ ਪੀਣ ਲੱਗੇ। ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਲਗਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਪਿੰਡ ਬਾਰੇ ਕਿਤੇ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾ ਲੈ ਜਾਵਾਂ! ਕਹਿੰਦਾ, “ਭਾਈ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿਆਂ, ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ। ਕੁਛ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਕ ਰਾਹੀ ਨੂੰ ਘਰ ਰੱਖ ਲਿਆ, ਉਹ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਹਿੜਕਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਏਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਡਰਦੇ ਐ।” ਉਦੋਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਇਹੋ ਲੱਗਿਆ ਸੀ, ਅੱਜ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਏਨੇ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਮੇਰਾ ਇਹੋ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਨੇ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਬੂਟੀ ਘੜੀ ਸੀ।

ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਮੈਂ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਿਰ ਪਲੇਸ ਕੇ ਪੰਜਾਂ ਦਾ ਨੋਟ ਫੜਾਇਆ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਨੇ ਕੋਰੀ ਨਾਂਗ ਕੀਤੀ, “ਨਾ ਵੇ ਵੀਰਾ, ਕੋਈ ਰੋਟੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਲੈਣਾ ਐ?” ਮੈਂ ਦਿਲ ਵਿਚ

ਨਾਬਰ: ਮਾਣ ਸੱਚੇ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਹੈ ਹੁਨਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ

ਫਿਲਮ 'ਨਾਬਰ' ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰ ਹਰਦੀਪ ਗਿੱਲ

ਅੰਦਰਮੁਖੀ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਿਉ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਅਤੇ ਮਾਂ ਅੰਦਰਮੁਖੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਮਤਲਬਖੋਰੀ ਰਾਹੀਂ ਮਾਂ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਲੜਾਈ ਨਾਲ ਦੋ-ਚਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਉ ਵਿਕਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੁੱਤ ਦੇ ਯਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਦੀ ਬਾਹ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਪਿਉ-ਪੁੱਤ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੁਆਲੇ ਬਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮਾਰੇ ਗਏ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਲੱਭਦੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ: ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲੀ ਫਿਲਮ 'ਜੁਜੂ ਏਂਜਲ' ਅਤੇ ਬੰਗਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਹਜ਼ਾਰ ਚੁਰਾਸੀ ਕੀ ਮਾਂ' ਵਿਚ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। 'ਨਾਬਰ' ਇਸੇ ਕੜੀ ਦੀ ਫਿਲਮ ਹੈ।

ਪਿਉ-ਪੁੱਤ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਅਣਕਰੇ ਮੋਹ ਅਤੇ ਨਿੱਤ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਰਾਹੀਂ ਜੀਵਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਰਜਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤ ਕਰਮਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਅੜੀ ਪੁਰਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਿਉ ਉਸ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚੋਂ ਧਰਵਾਸ ਧਰਦਾ ਹੈ। ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਕਰਮਾ ਆਪਣੇ ਯਾਰਾਂ ਨਾਲ ਬਾਪੂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪੁੱਤ ਦੇ ਯਾਰ ਤੋਂ ਸੁਣ ਕੇ ਸੁਰਜਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੋਹ ਉਡਾਲ ਕੇ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਰਮੇ ਦਾ ਯਾਰ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਹਿਰਖ ਨਾਲ ਛੱਡ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸ ਤੋਂ ਹਿਰਖ ਅਤੇ ਮੋਹ ਵਿਚਲਾ ਨਿਖੇੜਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿਚ ਪਿਉ-ਪੁੱਤ ਦੇ ਮੋਹ ਦੀ ਬਾਤ ਹੱਡ-ਬੀਤੀ ਤੋਂ ਜੱਗ-ਬੀਤੀ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ।

'ਨਾਬਰ' ਵਿਚੋਂ ਹਦਾਇਤਕਾਰ ਰਾਜੀਵ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਾ ਹਰ ਪੱਖ ਝਲਕਦਾ ਹੈ। ਹਰਦੀਪ ਨੇ ਪਰਦੇ ਉੱਤੇ ਪੀੜ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਜਿਉਂਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਹਰਵਿੰਦਰ ਬਬਲੀ ਝੱਲ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਉਥੇ ਕੇ ਹੋਲ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। 'ਨਾਬਰ' ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਵਿਵੇਕੀ ਸੁਰ

ਰਾਜੀਵ ਸ਼ਰਮਾ

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪਰਦਾਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਭਾਅ ਵਿਚ ਉਹ ਮੈਕਲੈਂਡਗੰਜ, ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਲਪੇਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਭੀੜ ਭਰੀਆਂ ਅਣਜਾਣੀਆਂ ਪਰ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵਸੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਾੜ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਆਸਰਾ ਭਾਲਦਾ ਸੁਰਜਣ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਹੱਥੀ ਨਲਕਾ ਗੇੜ ਕੇ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਅਤੇ ਅਸੰਭਵ ਦੀ ਦੁਮੇਲ ਉੱਤੇ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗੇੜ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇਹੋ ਪਿਉ ਖੋਫ਼ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵਿਚ ਫਸੇ ਯੁੱਧਵੀਰ ਕੋਲ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਰਤ ਵਿਚ ਰੁੱਝਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਾਪ ਕਾਠ ਉੱਤੇ ਸਿੱਧੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਵਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਲਕੀਰਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਿੱਧਾ-ਸਾਦਾ ਮੰਤਰ ਹਨ ਜੋ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦੀ ਬੋਲੀ ਜਾਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਬਾਪ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਪੁੱਤ ਦੀ ਹੋਸਲਾਅਫ਼ਜ਼ਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਿਉ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੁਣ-ਸਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜੀਵ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਨੌਰਾ ਰਿਚਰਡ ਦਾ ਅੰਧਰੇਟੇ ਵਿਚਲਾ ਘਰ, ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ' ਅਤੇ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਫਿਲਮ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਕੁਵੇਲੇ

ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਯੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਵੇਲੇ ਦੀ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਕਾਂਡ ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰੇ ਨਹਿਰ ਦੇ ਪੁਲ ਉੱਤੇ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਪੁਲ ਹੇਠੋਂ ਮਣਾਂ-ਮੂੰਹੀਂ ਪਾਣੀ ਵਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਿਹਾ ਪਿਉ ਅਡੋਲ ਖੜੋਤਾ ਹੈ। ਪਿਉ ਨੂੰ 'ਵਗਦੀ ਗੰਗਾ ਵਿਚ ਹੱਥ ਧੋਣ' ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਮੀਰੀ, ਸਿਆਸੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਅਤੇ ਗੁੰਡਾ-ਤਾਕਤ ਦੀ ਕਾਰ ਸਵਾਰ ਲਾਣਾ ਪਿਉ ਨੂੰ ਜਰਕਾਉਣ ਲਈ ਸੁਰ ਉੱਚੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖੁੱਸੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਕੀਮਤ ਖੇਤਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਭਾਵੇਂ ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਖੁੱਸਣਾ ਘੱਟ ਸੋਗਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਰਤੀ ਦਾ ਮੁੜਕਾ ਅਤੇ ਪਿਉ ਦਾ ਸਮਾਜਕ ਸੂਝ ਦੀ ਸਾਣ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਮੋਹ, ਸਿਦਕਦਿਲੀ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜੋਟੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਪੁਲ ਉੱਤੇ ਪਿਉ ਜਰਵਾਣਿਆਂ ਦੀ ਗਾਠ ਨੂੰ ਚੀਰ ਕੇ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਿਉ ਅਦਾਲਤੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਾਅ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪਤਾਅ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਜੀਵ ਨੇ ਕੁਵੇਲੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਿਨ-ਦਿਹਾਤੇ ਪਰਦਾਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਹੁਨਰ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੰਤਰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਮੰਡੀ, ਮੁਨਾਫ਼ੇ, ਹਾਸੇ-ਠੱਠੇ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਕਮੁੱਸਰੇ ਵਿਚ ਰਾਜੀਵ ਨੇ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਘਣਛਾਵਾਂ ਬੂਟਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਵੇਲੀਂ ਬਾਤ ਨੂੰ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਸੁਣ ਲੈਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਸਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਤਰ ਹੈ, 'ਮਸਲਾ ਯੇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵੇ ਕਿਤਨਾ ਆਗੇ ਜਾ ਪਾਏ, ਮਸਲਾ ਯੇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮੁੱਦਾ ਉਨਹੋਂ ਨੇ ਉਨਾਇਆ, ਵੇਹ ਕਿਤਨਾ ਕਾਬਲੇ-ਗੌਰ ਹੈ।' ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਦਮੰਦ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਦੀ ਸਿਦਕਦਿਲੀ ਨਾਲ ਸਮਕਾਲੀ ਦੌਰ ਦੀ ਬਾਤ ਪਈ ਹੈ ਜੋ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਸੰਜੀਦਾ ਸੰਵਾਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗੀ।

ਕਲਾਕਾਰ ਕਈ ਸਮਿਆਂ, ਥਾਂਵਾਂ, ਵਿਚਾਰਾਂ, ਮੌਕਿਆਂ, ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਵਾਦੀ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਲਿਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਮਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਕਾਲੀ ਮਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਤਰਾਸਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਸਮਾਜਕ ਰੁਝਾਨ ਵਿਚੋਂ ਫੜਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦੀ ਚਾਲਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਖੁਰਾ ਨੱਪਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿਚੋਂ

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ
ਫੋਨ: 91-97811-21873

ਸਮਾਜਕ ਲੜਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ 'ਨਾਬਰ' ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ, ਬਾਬਾ ਗੋਬਿੰਦ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਰਜਬ ਅਲੀ ਦਾ 800 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਕਿਸੇ ਪਿਉ ਦੀ ਅੰਦਰ ਦੀ ਬਾਹ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਕਲਾਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਜਲੌਅ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰਵਾਸ ਦੀ 'ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ' ਦਾ ਇਸਤਿਹਾਰ ਬਣਿਆ ਗਾਇਕ ਪੇਂਡੂ ਘਰ ਦੀ ਚੂਲ ਹਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਕੱਲਾ ਪੁੱਤ ਪਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਕਤਲ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਿਉ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਅੰਦਰ ਖੌਰੂ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਲੜਾਈ ਓਪਰੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਲੜੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਬਾਪੂ ਸੁਰਜਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਕਹੇ-ਅਣਕਹੇ ਨੂੰ ਹਰਦੀਪ ਗਿੱਲ ਪਰਦੇ ਉੱਤੇ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਉਤਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਅਣਮੰਨੇ ਮਨ ਨਾਲ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਰਨ ਵਾਲੀ ਮਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪੁੱਤ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਘਰ ਪੁੱਜਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਮਾਂ ਦਾ ਸੁਫ਼ਨਾ ਟੁੱਟਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘੁਮੇਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਹੋਣੀ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਸ਼ਧੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਤਰਾਸਦੀ ਨੂੰ ਉਘਾੜਦੀ ਹੈ। ਹਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਬਲੀ ਨੇ ਸਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਇਸ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਬੂਤ ਨਾਲ ਇੱਕ-ਮਿੱਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪੁੱਤ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਦੁਆਲੇ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਪਾਸੇ ਮੂੰਹ ਕਰੀਂ ਖੜ੍ਹੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਕੈਮਰਾ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਘੁਮੇਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। 'ਨਾਬਰ' ਇਸੇ ਘੁਮੇਰ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਚੱਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਦੇ ਦੇ ਪਿੰਡੇ ਉੱਤੇ ਖੇਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਹੋਣੀ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਉ ਡਾਢਿਆਂ ਨਾਲ ਦੋ-ਚਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਦਰਦ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਅਤੇ

ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ 'ਨਾਬਰ' ਦਾ ਹੋਣਾ

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬਿਹਤਰੀਨ ਅਦਾਕਾਰ ਹਰਦੀਪ ਗਿੱਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਬਾਪੂ ਦਾ ਭੂਗੋਲ ਤਨ-ਮਨ 'ਤੇ ਉੱਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਬਲੀ ਤਾਂਬੇ ਰੰਗੀ ਅਤੇ ਫਿਕਰਾਂ ਗੁਸੀ ਪੰਜਾਬਣ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਜੋਟੀ ਹੁਨਰਮੰਦ ਹਦਾਇਤਕਾਰ ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ 'ਨਾਬਰ' ਦਰਦਮੰਦੀ ਦਾ ਮੰਚ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪਾਸ਼ 'ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ' ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਲੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ "ਹੰਭੇ ਹੋਏ ਪਿਉ ਨੂੰ ਅੰਨ ਖਾਣੇ ਬੂੜ੍ਹੇ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ... ਫਿਕਰਾਂ ਗੁਸੀ ਤੀਵੀਂ ਨੂੰ ਚੁੜੇਲ ਦਾ ਸਾਇਆ ਕਿਹਾ।" ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਕੋਈ ਤੰਦ 'ਨਾਬਰ' ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। 'ਨਾਬਰ' ਦਾ ਹੰਭਿਆ ਹੋਇਆ ਬੂੜ੍ਹਾ, ਚੁੜੇਲ ਦੇ ਸਾਏ ਦੀ ਪੈੜ ਲੱਭਣ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਗੱਭਰੂ ਪੁੱਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਉਹ ਸਾਇਆ ਜੋ ਸਕਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸੀ। ਪੈੜ ਲੱਭਣ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਲਈ ਹਾਬੜੇ ਦਲਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦਾ ਖਾਸਾ ਸਮਝਾ ਗਿਆ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਪਾਰ ਸਮੂਹਕ ਲੜਾਈ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੱਤ ਗੰਢਾਂ ਵਾਲੇ ਮਾਰੂ ਨਦੀਨ (ਮੋਥਰੇ) ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਪੁੱਟਣ ਲਈ ਬਾਪੂ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਕਿਰਸਾਨੀ ਹੁਨਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਮਨੁੱਖਘਾਤੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਰੂਪੀ ਮੋਥਰੇ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਪੁੱਟਣ ਲਈ ਬੜੇ ਸਖ਼ਤ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉੱਪਰੋਂ ਮੋਥਰਾ ਵੀ ਮਣਾਂ-ਮੂੰਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਹੱਥ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਛਿੱਦੇ (ਹਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਬਲੀ) ਦੀ ਬਦਹਵਾਸੀ ਨੂੰ ਦਰਦਮੰਦ ਕੁੜੀ ਮਨਜੀਤ (ਕਰਮੇ ਦੀ ਹਾਣੀ)) ਦੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੰਦਾ ਹੀ ਬੰਦੇ ਦਾ ਦਾਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਰਮਾ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਦਲਾਲਾਂ ਹੱਥੋਂ ਕਤਲ ਹੋਇਆ। ਦਲਾਲਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਤਲ ਹੋਏ ਗੱਭਰੂ

ਵਿਚ ਉਸ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਰੂਹ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਕਿਰਤ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਦੇਖਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਚੰਗੇ ਭਾਅ ਵਿਚ ਕਿਰਤ ਵੇਚਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਬੁਣਦੇ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਸਿਆਸੀ ਕਿਰਦਾਰ ਦੋਹਰਾ ਦੇਸ਼ੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਰਾਹ ਬੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਬਿਹਤਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਪਰਦੇਸੀ ਹੁੰਦੇ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੀ ਹਿਜਰਤ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵੱਟਦਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਚੋਧਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨੂੰ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਉੱਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਕਤਲ ਹੋਏ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਤ ਆਖਣ ਦਾ ਵਲ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਹੁਨਰ ਉਹਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਖਾਰਿਆ ਵੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਭੁਗਤਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਉਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਅਣਥੱਕ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਪੁਰਜਾ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਨਾਲ ਹੈ। ਚਿੰਟਾ ਕੁੜਤਾ ਪਜਾਮਾ, ਵਾਹੀ-ਸੰਵਾਰੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਪੋਚਵੀਂ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉਹ 'ਦਾਨਾ' ਬੰਦਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਸਹੁੰਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਬੰਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਫ਼ਰੋਬੀ ਕਿਰਦਾਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ 'ਦਾਨਿਆਂ' ਨੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵਾਹਣੀਂ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਹ ਫਿਲਮ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਦਾਨਿਆਂ' ਨੂੰ ਸ਼ਰੇਆਮ ਬੇਪਰਦ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਾਨਿਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਪਾਸ਼ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਰਜਬ ਅਲੀ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਇਸ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਨੂੰ ਪੁਖਤਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦਾਨਾ ਬੰਦਾ ਪਾਸ਼ ਦੇ

ਗੀਤਾਂਜਲੀ ਗਿੱਲ

ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ 'ਨਿੱਕ-ਸੁਕ ਸਾਂਭਦਾ ਹਫ਼ਿਆ ਹੋਇਆ ਬੰਦਾ' ਹੈ। ਕਰਮੇ ਦੇ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੀਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੀ-ਪੁੱਤ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕਤਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਾਰਨ ਸੜਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਤੱਕ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ; ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੀ ਅਮੁੱਕ ਲੜੀ ਰਾਜਤੰਤਰ ਦੇ ਕਰੂਰ ਖਾਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਬਾਪੂ ਇਸੇ ਖਾਸੇ ਦੀ ਬਾਹ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਲੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਪਿੰਡੇ ਰਹਿ ਗਏ ਜੀਆਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੈ।

ਤਰਾਸਦੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਸੂਰਵਾਰ ਨਿਜ਼ਾਮ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਢਾਂਚਾਗਤ ਹਿੱਸਾ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜਾਈ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਅਣਕਹੀ ਤੰਦ ਹੈ। ਸੁਰਜਣ ਸਿੰਘ (ਹਰਦੀਪ ਗਿੱਲ) ਅਤੇ ਕਰਮੇ ਦੇ ਯਾਰ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਛਿੱਦੇ ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਹਿੱਸਾ ਦੇ ਝੰਬੇ ਜੀਆਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਪੁੱਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਦਮੇ 'ਚ ਝੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਨਜੀਤ (ਗੀਤਾਂਜਲੀ ਗਿੱਲ) ਆਪਾ ਸਾਂਭਦੀ ਹੋਈ ਮਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਜਿਉਂਦੇ ਜਾਗਦੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਜੀਆਂ ਵਾਂਗ ਨਿਰਮਲ (ਜਤਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ) ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਜੀਆਂ ਮਿਲ ਕੇ ਮਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਹਦਾਇਤਕਾਰ ਦੋਵਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਿਰਜਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਭਾਅ ਹਦਾਇਤਕਾਰ ਦਾ ਹਾਸਲ ਹੈ ਜੋ ਫਿਲਮ-ਕਲਾ ਉੱਤੇ ਉਸਦੀ ਹੁਨਰਮੰਦ ਪਕੜ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਬਾਈ ਰਾਜੀਵ ਮੁਕਾਮੀ ਥਾਂਵਾਂ ਅਤੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਬਾਰੀਕੀ ਵਿਚ ਫੜਦਾ ਹੈ। ਕਲਾ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਵਿਚ ਬਾਰੀਕ ਪਰ ਕਲਾਤਮਕ ਛੋਹਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੁੱਤ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਗਵਾਹ ਲੱਭਣਾ ਅਹਿਮ ਕਨੂੰਨੀ ਨੁਕਤਾ ਹੈ। ਗਵਾਹ ਲੱਭਣ ਦੀ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਸਿਰੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦੇ ਸੁਰਜਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੁਕਾਨ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਬਾਹਰ 'ਕਰਮਾ ਹੋਅਰ ਡਰੈਸਰ' ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਕਾਰ ਹਰਦੀਪ ਗਿੱਲ ਦੁਕਾਨ ਵੱਲ ਇੱਝ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸੀਸਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਉਹਦਾ ਪੁੱਤ ਕਰਮਾ ਬੈਠਾ ਹੋਵੇ। ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਜਿਸ

ਕਲਾ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ
ਜਤਿੰਦਰ ਮੋਹਰ
+91-97799-34747

ਮੁਕਾਮ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਦਾ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦਰਸ਼ਕ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਸੁੱਟਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਮੁਖੀ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਸਿਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰੂਪਕੀ ਜਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਪੱਖ ਵੱਲ ਵਧੇਰੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਉੱਝ, ਰੂਪਕੀ ਜਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਪੱਖ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਬਹਿਸ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਕਲਾ ਦੀ ਚਾਲੂ ਵਿਆਕਰਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਵੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਅਖਾਉਤੀ ਚੰਗੀ ਤਕਨੀਕੀ ਫਿਲਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮਤਿੱਕ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਕਲਾ ਦੀ ਚਾਲੂ ਵਿਆਕਰਨ ਵਿਚ ਪਟਕਥਾ, ਅਦਾਕਾਰੀ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਪੱਖ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਫਿਲਮ ਦੇ ਮੁੱਢ ਵਿਚ ਆਇਆ ਗੀਤ 'ਸੂਰਮੇ ਪੰਜ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਵਾਲੇ' ਕਹਾਣੀ-ਨਿਭਾਅ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਵਾਧੂ ਲੱਗਿਆ। ਜੇ ਇਹ ਗੀਤ ਰੱਖਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ ਤਾਂ ਫਿਲਮ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਨਾਮ-ਸੂਚੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਇਸਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਪੋਸਟਰ ਨੂੰ 'ਦਿਲ ਖਿੱਚਵਾਂ' ਬਣਾਉਣ ਲਈ 'ਨੈਵਰ ਡੋਅਰ ਅ ਫਾਰਮਰ' ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਵਿਚੋਂ 'ਜੱਟ ਨਾਲ ਪੰਗਾ ਨਾ ਲਵੇ' ਦੀ ਬੁਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਾਈ ਰਾਜੀਵ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਇਸਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਦੌਰਾਨ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਹੀ ਕਹਾਣੀ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਪਰਦਾਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚੰਗੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਬਣਨ ਵਾਲੀਆਂ ਘੱਟ ਖਰਚੇ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਚੰਗਾ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ।

Clay Oven

We Cater!
For all occasions
Up to 10,000 people
All live cooking on the spot.

Lunch Buffet
11am-3pm
\$7.95

Dinner
20% off

ਕੈਟਰਿੰਗ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ   **Call for packages today**   ਅਸੀਂ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਕੈਟਰਿੰਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

Ph: 847-219-7432

855 East Schaumburg Rd., Schaumburg, IL 60194
Ph: 847-524-3007

The Anu Attorney Immigration Law Firm

Law offices of Anu Peshawaria

*More than 25 years of experience *Internationally Awarded-Extraordinary ability *Served as Legal Advisor to Govt. of India, Embassy of India, Washington, DC

US IMMIGRATION
*Green Cards (Investor, Employment)
*E-2 investor Visa, L1 (Intra Company)
*Family Green Card, Fiancee Visa
*Deportation Defense, VAWA, U Visa
*Asylum, Appeals, Ninth Circuit Court
*H1B, Computer Engineers, Cooks, Teachers, Students, Doctors, Nurses, Physical Therapist

ਪੰਜਾਬੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰੋ

Anu Peshawaria
Attorney at Law

Licensed to practice Immigration & Bankruptcy in all 50 states. More than 20 year experience in US immigration & Indian law

ਹੁਣ ਸਿਆਟਲ ਵਿਚ ਵੀ ਦਫਤਰ ਖੁਲ੍ਹ ਚੁਕਾ ਹੈ

Contact numbers:
Seattle, WA
Ph: 206-774-0907
Fremont, California
Ph: 510-353-0102
Cell Phone 510-299-1907
Toll free: 1-866-586-6297
anu@anuattorney.com
www.anuattorney.com

FAMILY LAW

*Divorce *Annulment
*International Custody

INCORPORATIONS

*International Contracts, Mergers
*Attorney Supreme Court of India

*Bankruptcy Consultation & Filing

Weekends & Evening Appointments Available

46560 Fremont Blvd., STE#205, Fremont, CA 94538
801, Pine Street, # 21 H, Seattle, Washington 98101
Offices: Seattle, WA *Fremont, CA *UK *Canada *India

DJ Dice

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਤੁਹਾਡੇ ਭਰਪੂਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਡੀ ਜੇ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਾਵਾਂਗੇ ਝੂਮਣ... ਅੱਡੀ ਲਾਵਾਂਗੇ ਬਿਰਕਣ...

734-812-7331
734-890-1767

28523 Ford Road, Garden City, MI 48135 - e-mail: DICECDJ@GMAIL.COM - www.thedjdice.com

Syan Video Production, Inc.

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ, ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਇਲੀਨਾਏ, ਓਹਾਇਓ, ਆਇਓਆ

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera shooting/Digital Still Photography (with flush mount album)
Live Video Display With Large Screens
DJ Service with Laser Lights
Call Toll Free: 1-800-RAJ-SYAN
(with 17 years Experienced)

Call: 734-261-0936 or 734-890-1767

e-mail: raj@syانvideo.com or visit at: www.syanvideo.com

Dhillon Truck Stop

Dhillon Road Service

Interstate 40, exit 356, San Jon, NM

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

ਗਿੱਲ ਮੰਜ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਾਲੇ

ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਰੋਡ ਸਰਵਿਸ

New & Used Tires

Oil Change

ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Ph: 575-576-4111, 575-815-8536

ਬੀ ਟੀ ਐਸ ਕੈਰੀਅਰ ਇੰਕ. ਨੂੰ ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵੀ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

BTS Carrier Inc. Needs Owner Operators and Experience Drivers. Long and Local Routes. Good pay.

ਲੌਂਗ ਅਤੇ ਲੋਕਲ ਰੂਟ, ਵਧੀਆ ਤਨਖਾਹ

For more information please contacts:
Mr. Charanjeet Singh Rusty Cell: 734-233-8464
Harrjinder Singh Gill Cell: 734-788-3175

Spiceland Truck Plaza

5809 S. State Road 3, Spiceland, IN 47385 (Exit 123 off I-70)

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ
 24 ਘੰਟੇ 7 ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ

ਤਾਜ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

Guaranteed 100% pure diesel no bio diesel. 100% ਪਿਓਰ ਡੀਜ਼ਲ, ਕੋਈ ਬਾਇਓ ਡੀਜ਼ਲ ਨਹੀਂ

ਹਰ ਗੈਲਨ 'ਤੇ 10 ਸੈਂਟ ਬਚਾਓ, ਖਰਚ ਘਟਾਓ, ਪੈਸੇ ਬਚਾਓ

Fuel for Less! Save **10¢***

Get Your Card from the Cashier

www.fuelmaster.net/rewards

Ph: 765-987-1000